

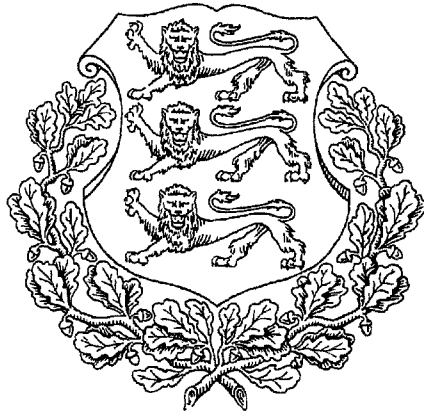

Riigikontrolli
tegevuseülevaade ja revisjonimärkused
riigi 1932/33 a. aruandele

Tallinn, 1934

Trükivigu.

Lhk		Trükitud:	Tuleb lugeda:
40	14 rida ülevalt	olid	oli
59	1 " "	rukkikvantumit	rukkikvantumid
66	eelviimane rida „kokku“ lahtris	907.093.58	907.094.58
"	viimane rida „kokku“ lahtris	1.122.520.46	1.122.521.46
75	16 rida alt	eritasuta Riigi- kontrolli	eritasuta. Riigi- kontrolli
99	1 " "	3.968,8 kr.	3.968,8 tuh. kr.
101	3 " ülevalt	270.000 t.,	270.000 to.,
"	8 " "	240,147 tonnile	240.147 tonnile

Riigikontrolli

tegevuseülevaade ja revisjonimärkused

riigi 1932/33 a. aruandele

Ar 214 P
Riik

B 8478 St 2102

TALLINN, 1934

Rügi trükikoja trükk — Tallinn, Nüine tän. 11.

SISUKORD.

Sissejuhatuseks	5
I. RIIGIKONTROLI TEGEVUSEÜLEVAADE	7
II. RIIGIKONTROLI REVISJONIMÄRKUSED	13
1. Riigikontrolli parandused	15
Riigikontrolli parandused riigi 1932/33 a. aruandele	17
Eesti Vabariigi 1932/33 a. eelarve täitmise bilansiline kokkuvõte	27
Riigikassa bilanss Riigikontrolli poolt parandatud kujul	33
Asundusekapitali eelarve täitmise aruanne	35
2. Riigiasutiste ja ettevõtete tegevuse revisjonitulemused	37
Riigiasutised:	
Riigikogu	39
Riigikontroll	39
Riigivanem ja Riigikantselei	39
Hariduse- ja sotsiaalministeerium	40
Kaitseministeerium	47
Kaitseliit	50
Kohtu- ja siseministeerium	52
Piirivalve valitsus	57
Majanduseministeerium	58
Põllutööministeerium	67

Teedeministeerium	73
Keskasutis ning maanteede- ja ehituseosakond	73
Raudteevalitsus	74
Posti-telegraafi-telefonivalitsus	77
Veeteede valitsus	79
Välisministeerium	83
Üldkokkuvõte Riigikontrolli poolt selgitamiselevõetud summade lahendamise kohta	85
Riigiettevõtted:	
Eesti Maapank	87
Asundusekapital	90
Pikalaenu Pank	93
Maatulundusekapital	97
Riigihoiukassa	99
Riigi põlevkivitööstus	101
Riigi turbatööstus	104
Riigi trükkikoda	107
Arsenal	109
Riigi sadamatehas	111
Riigi metsatööstus	113
Riigimõisad	114
Lisa nr. 1. Eesti Vabariigi 1932/33 a. eelarve ja eelarve täitmise aruanne, koostatud nettoelarve alusel	115
Lisa nr. 2. Eesti Vabariigi 1932/33 a. nettoelarve täitmise aruande kujundamine	121

SISSEJUHATUSEKS.

Käesoleva aasta väljaanne ilmub eelmise aasta ulatuses mõnede väheste täienduste ja muudatustega.

Täiendatud on ülevaate II osa, kus Riigikontrolli paranduste all on toodud ära Asundusekapitali eelarve täitmise aruanne, mis kinnitatud esmakordselt Riigikontrollnõukogu poolt.

Samas II osas, kus kirjeldatakse riigiettevõtete tegevuse revisjoni-tulemusi, on juure tulnud riigimõisade kohta käiv ülevaade. Täiendatud mõisadest kujundati eripõhikirja alusel töötav riigiettevõtte, milline hakkas tegutsema iseseisvalt 1. V. 1932 a.

I.

Riigikontrolli tegevuseülevaade.

Riigikontrolli tegevus 1932/33 eelarveaastal.

Tegevus.

Tegevuse alused. Riigikontrolli tegevus avaldus vastavate seaduste ja määruste alusel — 1) mitmesuguste tehingute kavade läbivaatamises (dokumentaalne eelkontroll) ja osavõetus alaliste nõukogude ning komisjonide kui ka mitmesuguste ajutiste komisjonide istungitest ja toimingutest (faktiline eelkontroll), 2) revisjonide teostamises ametiasutistes kohtadel (faktiline kontroll) ja 3) riigiasutiste, -ettevõtete j.n.e. aruannete ja dokumentide kontrollimises (järelkontroll). Erilist rõhku on pandud faktilisele kontrollile kui tähtsamale ja tulemusrikkamale funktsioonile, teostades järelkontrolli peaasjalikult osaliselt 1917 a. vastava seaduse alusel Riigikontrollinõukogu otsuste põhjal.

Riigikontrolli tegevuseala. Riigikontrolli tegevusealasse kuulus 1932/33 aasta lõpul 1.650 riigiasutise, -ametkoha ja -ettevõtte arve- ja majapidamise ning rahalise asjaajamise kontrollimine nende korralduses olevate riigi rahasummade ja varade käitlemise, eelarvete täitmise ja majapidamise seadusepärasuse ning otstarbekohasuse suhtes.

Peale selle revideeris Rahanduseosakond maksvate seaduste ja määruste kohaselt E. Panga ja selle osakondade arvepidamist riigisummade osas ja kontrollis Maksudevalitsuse valve all olevaid riiklikke ja eraettevõtteid (viinavabrikuid, tubakatehaseid, tolliladusid j.n.e.) — 622, Teedeosakond — abiasutisi (posti-telefoni-telegr.-agentuure, telefonipunkte j.n.e.) — 1.864 ning postkontorite juures asuvaid Riigihoiukassa ja E. P. agentuure — 125 ja Tsviilosakond — linna- ja maakoolivalitsustele alluvate kesk-, täienduse- ning algkoolide palgalehti ja 91 metskonna metsatööstusearuandeid.

Riigikontrolli koosseis. Riigikontrolli isiklik koosseis oli 1932/33 aastal järgmine:

	Koosseis seaduse järgi	Tegelik koosseis 31. III. 33 a.
Keskasutis	10	10
Kaitsevæeosakond	20	20
Rahanduseosakond	22	22
Teedeosakond	27	27
Tsviilosakond	27	27
Kokku	106	106

Peale ametnikkude oli Riigikontrollis ametis üks juriskonsult ühes abiga, 1 ajutine tööjõud ja 7 mitmesugust-majateenijat: uksehoidja, käskjalad, koristajad j.n.e.

Erakorraliste tööde (uute raudteede ehitustööde revisjon) teostamiseks oli 1932/33 aastal ametis 1 ülemääraline ametnik.

Riigikontrollinõukogu tegevus. Riigikontrollinõukogu pidas 1932/33 a. 26 koosolekut, kus läbi arutati üldse 242 asja.

Kontrollinõukogu vaatas läbi ja tunnistas õigeks 89 riigiasutiste aruannet ja kinnitas täiendavalt osakondade poolt varemalt selgitamisele võetud ja aruandeaasta jooksul lahendatud summasid 2.851.500 krooni

suuruses. Riigi rahalisi nõudmisi kustutati 120 isiku vastu 150.688 krooni suuruses. Nende nõudmiste kustutamise põhjuseks oli maksjate surm, aeline kehvus, Eestist lahkumine teadmata kuhu j.n.e., mis tegi lootusetuks riigi nõudmise.

Riigiasutiste poolt ekslikult üle normi ja seadusevastaselt makstud summade tagasinõudmise alal otsustati asju 69 isiku kohta, neist vabastati tagasimaksudest 53 isikut 6.120 krooni suuruses ja määrati tagasimaksu 16 isikult 9.928 krooni.

1932/33 kui ka eelmistel aastatel määratud tagasimaksudest tasuti 1932/33 aastal riigitulude arvel 4.890 krooni ja 1. IV. 1933 a. jäi veel tasumata 14.084 krooni.

Peale selle võttis Riigikontrollnõukogu vastu 19 korraldava iseloomuga otsust.

Osavõtmine koosolekutest, nõukogudest j.n.e. Vabariigi Valitsuse koosolekutest võttis osa Riigikontrolör või tema asetäitja 103 korral, avaldades oma arvamist suuremalt osalt suusõnaliselt. Seisukohavõtmiseks saadetud Vabariigi Valitsuse kavatsuste (ministrite ettepanekud Vab. Val.-le) vastu Riigikontrolör on avaldanud protesti 12 korral. Protestidest on arvesse võetud 5 (1 — osaliselt), arvesse võtmata jäänud 6 ja otsustamata jäänud 1.

Peale selle Riigikontrolli esindajad on osa võtnud riigieelarve arutamisest Majanduseministeeriumi vastavas komisjonis ja Riigikogu rahaasjanduse komisjonis ning teiste enam-vähem alalise iseloomuga komisjonide ja nõukogude (sõja-, tariifinõukogu j.n.e.) koosolekutest 356 korda. Proteste avaldati 28 korral. Protestidest on arvesse võetud 11.

Seaduste, määruste ning juhtnõuõrde läbivaatamine. Määruste eelnõud, mis puutuvad kassa- ning arvepidamise ja aruandmise korrasse, on läbi vaadatud Riigikontrollis vastavates osakondadevahelistes komisjonides. Vastuvõetud seisukohad, parandus- ja muudatusettepanekud on teatavaks tehtud Majanduseministeeriumile.

1932/33 aastal vaadati läbi:

1. Riigitulude kassa, arvepidamise ja aruandmise korra määruse muutmise ja täiendamise määruse eelnõu,
2. Riigiasutiste deposiitsummade kassa, arvestamise ja aruandmise korra määruse eelnõu.

Peale selle Riigikontrollis on läbi vaadatud terve rida seaduste ja määruste eelnõusid ning juhtnõuõrde kavasad mitmesugustel aladel, kusjuures vastavatest komisjonidest, kus need eelnõud ja kavad olid arutamisel, on osa võtnud ka Riigikontrolli esindajad.

Eelkontroll. Eelkontrolli korras esitati Riigikontrollile läbivaatamiseks mitmesuguste tehingute (resp. lepingute) kavasad varade tasulise omandamise, nende kasutamisele võtmise, ruumide üürimise, riigivarade müümise ja kasutamisele andmise, tööde väljaandmise j.n.e. kohta.

Üldiselt Riigikontroll vaatas läbi 2.682 tehingu kava, avaldades 74 protesti alusel, et kavatsused ei olnud seadusepärased, ei vastanud riigieelarvele või riigi majanduslikkudele huvidele.

Protestidest võeti arvesse 65 ning lahendati Vabariigi Valitsuse otsustega 3.

Mitmesuguste maksude alal Riigikassasse ülemääramakstud summade tagasimaksmise kohta on Riigikontrollile esitatud ja tema poolt läbi vaadatud 166 ettepanekut 390.871 krooni suuruses, kusjuures 161 juhul anti nõusolek tagasimaksmiseks, kuna tagasi lükati 5 ettepanekut 8.080 krooni suuruses.

Peale selle on Rahanduseosakonnas viseeritud 65 krediidiavamise ja -annulleerimise nõudmist ning läbi vaadatud 15.624 maksuõlgade kustutusetoimingut 837.038 krooni suuruses, mille vastu avaldati proteste 1 juhul.

Teedeosakonna poolt vaadati läbi kohapeal eelkontrolli korras 1.983 arvet ja lõpparvet, mille vastu avaldati proteste 21 juhul 16.770 krooni suuruses. Protestidest on arvesse võetud 20.

Faktiline kontroll. Nagu eelmistel aastatelgi on Riigikontroll 1932/33 a. püüdnud teostada faktilist kontrolli võimalikult laiemas ulatuses.

Nii on kohapeal toimetatud 1.220 revideerimist, kusjuures puudusi leiti 448 juhul ja võeti esialgu selgitamisele puudusi 219.315 krooni suuruses.

1932/33 kui ka eelmistel aastatel faktilise kontrolli korras selgitamiselevõetud summadest lahendati 1932/33 aasta jooksul 90.046 krooni ja 1. IV. 1933 a. jäi veel lahendamata 261.541 krooni.

Riigikontrolli esindajad võtsid osa riigiasutiste ja -ettevõtete majandusetoimingutest, nagu välja-pakkumistest, varade ja tööde vastuvõtmistest, nende hindamistest ning proovimistest, riigi tööstusettevõtete väljarentimistest j.n.e.

Nimetatud toimingutest on osa võetud 1.314 korral. Proteste on avaldatud 25, nendest arvesse võetud 21.

Järelkontroll. 1932/33 aasta jooksul revideeriti Riigikontrolli poolt aruandeid järgmises ulatuses:

1. eelarve täitmise kulu-tuluaruandeid	179.113.254 kr.
2. erikapitalide ja -summade aruandeid	9.578.501 „
3. operatsioonifondide aruandeid	14.266.295 „
4. deposiitide aruandeid	34.233.057 „
5. riigiettevõtete läbikäigu aruandeid	297.007.795 „
6. riigi rahalisi operatsioone ja bilanss-aruandeid	356.846.019 „
7. varade ja materjalide aruandeid	58.659.522 „
8. mitmesuguseid, nagu transfertsummade läbikäigu, hädaabitööde j.n.e. aruandeid	125.890.285 „

Revideerimise tagajärjel võeti selgitamisele asutiste operatsioone 10.271.491 krooni suuruses põhjusel, et need ei olnud küllaldaselt tõestatud dokumentidega või tekkis kahtlus nende seadusepärasuse kohta.

1932/33 kui ka eelmistel aastatel järelkontrolli korras selgitamiselevõetud summadest lahendati 1932/33 a. 2.851.500 krooni ja 1. IV. 1933 a. jäi veel lahendamata 9.158.274 krooni.

Kohtu- ja distsiplinaarasjad. Revisjonil avalikuks tulnud kuritarvituste tagajärjel saadeti 1932/33 a. prokuratuuri korraldusse 20 asja 30 ametniku ja 9 eraisiku kohta eeluurimise algatamiseks.

Suurem osa asjadest on saadetud prokuratuuri korraldusse vahetult Riigikontrolli poolt, kuna aga üksikud asjad — riigiasutiste poolt Riigikontrolli algatusel.

Eelmistel aastatel saadetud asjadest oli 1. IV. 1932 a. jäänud prokuratuuri korraldusse 21, 1932/33 a. saadeti prokuratuuri korraldusse 20 asja; 1932/33 a. on prokuratuuri poolt kohtuvõimudele edasi saadetud 10 asja ja ära lõpetatud 8 asja, nendest 7 — süüteo tundemärkide puudusel ja 1 — muudel põhjustel. 1. IV. 1933 a. on jäänud prokuratuuri korraldusse 23 asja.

Revideerimiste tagajärjel on karistatud distsiplinaarkorras 49 ja ametist tagandatud 11 ametnikku.

Selgitamiselevõetud summade ülevaade. Faktilise ja järelkontrolli korras selgitamiselevõetud summade lahendamiseks annavad ülevaate alljärgnevad tabelid:

Faktilise revisjoni korras selgitamiselevõetud summade lahendamine Rkt. osakondade järgi				
Osakonna nimetus	Jäi lahendamata 1. IV. 1932 a. Kr.	1932/33 a. võeti selgitamisele Kr.	1932/33 a. lahendati Kr.	Jäi lahendamata 1. IV. 1933 a. Kr.
Kaitsevæeos.	1.172	22.871	20.053	3.990
Rahanduseos.	11.178	31.297	10.521	31.954
Teedeosakond	2.377	5.916	5.601	2.692
Tsiviilosakond	132.091	159.230	53.871	237.450
Kokku	146.818	219.314	90.046	276.086

Järelkontrolli korras selgitamiselevõetud summade lahendamine Rkt. osakondade järgi

Osakonna nimetus	Jäi lahenda- mata 1. IV. 1932 a.	1932/33 a. võeti selgitamisele	1932/33 a. lahendati	Jäi lahenda- mata 1. IV. 1933 a.
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
Kaitsevæeos. . . .	605.463	1.242.135	860.502	987.096
Rahanduseos. . . .	222.965	503.099	674.695	51.369
Teedeosakond. . . .	559.646	754.593	934.515	379.724
Tsiviilosakond . . .	350.209	7.771.664	381.788	7.740.085
Kokku	1.738.283	10.271.491	2.851.500	9.158.274

Faktilise ja järelkontrolli korras selgitamiselevõetud summade lahendamine liikide järgi.

L i i k	L a h e n d a t u d				k o k k u
	tasumisega riigitulude või summade uuendamise aryele	juure- või tagasimaksu määrami- sega	riigi- võlgnikkude nimekirja ülesvõtmi- sega	seletuste ja dokumenti- dega	
I. Faktilise kontrolli korras selgitamisele- võetud summad . .	21.167	3.806	5.196	59.877	90.046
II. Järelkontr. korras sel- gitamiselevõetud:					
1) kulud	16.865	1.380	11.316	2.084.184	2.113.745
2) tulud	1.179	—	—	21.278	22.457
3) erikap.	503	2.357	—	21.535	24.395
4) oper. fondid . . .	349	—	—	60.025	60.374
5) mitmesugused . .	1.205	—	—	629.324	630.529
Kokku	20.101	3.737	11.316	2.816.346	2.851.500
Kõik kokku	41.268	7.543	16.512	2.876.223	2.941.546

Käesolevasse ülevaatesse on paigutatud peajasjalikult statistiline materjal Riigikontrolli tegevusest 1932/33 eelarveaastal, kuna aga laialisem ülevaade tegevusest sisaldub Riigikontrolli revisjonimärkustes riigiaruandele.

K. Soonberg
Riigikontrolör.

A. Leufeldt
Peasekretär.

II.

Riigikontrolli revisjonimärkused.

1. Riigikontrolli parandused.

Riigikontrolli parandused riigi 1932/33 a. aruandele.

Riigikontrolli paranduste põhjendusi ja muid märkusi

Vahe 450 kr. võrra on väärtpaberite arvel ekslikult näidatud sissetulekuid, mis kuuluvad „A“ ja „B“ liigi laenude kahjude katmise fondi arvele, millest oleneb ka järgmine parandus nr. 2.

Vahe 2.80 kr. võrra on riigi protsendimaksu tapaloomadelt rohkem näidatud, kui oli tegelikult, sest tähendatud summa kuulub eelmistest aastatest ülekantavate summade hulka. Sellest oleneb ka järgmine parandus nr. 4.

Vahe 32.80 kr. oleneb sellest, et 30 kr. eksporttapamajade juhatajate-loomaarstide palga arvel ette makstud summa on aruandest välja jäetud, kuna 2.80 kr. on näidatud riigi protsendimaksu hulgas, millest oleneb ka järgmine parandus nr. 6.

Vahe 10.218.40 kr. võrra on eksporttapamajade juhatajate-loomaarstide palga arvel makstud summad aruandest välja jäetud. Sellest oleneb ka järgmine parandus nr. 8.

Parandused nr.nr. 9 ja 10 olenevad parandustest nr.nr. 3—8.

Vahe 10.238.40 kr. võrra on aruandes näitamata jäetud eksporttapamajade juhatajate-loomaarstide teenistusetasu, millest oleneb ka parandus nr. 12.

Vahe 10 kr. võrra on näidatud ülejääki vähem, kui oli tegelikult, millest oleneb ka parandus nr. 14.

Parandused nr.nr. 15 ja 16 olenevad parandustest nr.nr. 11—14.

Vahe 5.61 kr. võrra on tulude ülevaates ekslikult vähem näidatud viivituseraha, millest oleneb ka järgmine parandus nr. 18.

Vahe 5.61 kr. võrra on vähem näidatud tulude ülevaates sissetulnud viivituseraha, kui oli tegelikult.

Vahe 5.61 kr. oleneb sellest, et tulude ülevaates on tähendatud summa näidatud ette- ja ülemääramaksuna, kuna summa iseloomult kuulub aruandeaasta tuludesse. Selle tagajärjel muutuvad ka peatüki V ja riigitulude ülevaate vastavad kogusummad.

Vahe 2.066.01 kr. võrra on näitamata jäetud tulude ülevaates määratud sisseveotolli.

Vahe 2.066.01 kr. võrra on näitamata jäetud tulude ülevaates sisseveotolli vähendused.

Vahe 30.99 kr. oleneb sellest, et selle summa võrra on näitamata jäetud tulude ülevaates lisatolli määramisi.

Vahe 30.99 kr. võrra on näitamata jäetud tulude ülevaates lisatolli vähendused. Selle tagajärjel muutuvad ka X peatüki ja riigitulude ülevaate vastavad kogusummad.

Järje nr.nr.	E. V. aruande ltk.	Aruande nimetus või eelarve peatükid, §§ ja nende nimetused, kus tulevad teha parandused	E. V. aruande lahtrid	E. V. 1932/33 a. aruandes näidatud	Riigikontrolli parandused
Ptk. XII. Piiritusemonopol.					
25	114	§ 1. Piirituse-, viina- ja alamsortide müük	4	15.204.80	12.304.80
26	"	" " " " " "	6	10.244.548.83	10.247.448.83
27	115	" " " " " "	16	27.467.63	30.367.63
28	"	" " " " " "	17	28.379.37	31.279.37
Ptk. XVII. Post, telegraaf ja telefon.					
29	116	§ 1. Postimaks	3	2.295.067.83	2.295.069.43
30	"	"	4	280.97	282.57
31	"	§ 3. Telefonimaks	3	1.989.992.77	1.991.114.40
32	"	"	4	320.70	1.442.33
Ptk. XX. Segatulud.					
33	118	§ 1. Kuludekskantud summade tagasimaks	3	9.830.45	8.485.52
34	"	" " " " " "	4	6.671.01	5.416.08
Nr. 4. Väärtpaberid.					
35	127	3. „A“ ja „B“ liigi laenude kahjude katmise fondi arvel omandatud E. Maapanga pantkirjade alal .	—	8.850.—	8.400.—
36	"	Kokku	—	210.507.50	210.057.50
37	"		—	187.507.50	187.057.50
A. Deposiitide alal p/rahas.					
38	138	5. Majanduseministeerium	—	746.220.95	748.267.16
39	"	9. Kaitseliit ja mitmesugused	—	26.092.31	24.046.10
B. Deposiitide alal väärtpaberites ja välisvaluutas.					
40	"	3. Majanduseministeerium	—	29.774.38	28.777.38
41	"	4. Põllutöministeerium	—	77.090.—	78.087.—
Riigikassa bilanss 31. märtsil 1933 a.					
42	140	9. Laekumata riigitulud	—	11.742.881.17	11.745.781.17
43	"	Kokku Aktiva	—	203.280.503.—	203.283.403.—
44	141	4. Järgmise aasta eelarve arvele kuuluvad tuluvõlad	—	11.742.881.17	11.745.781.17
45	"	Kokku Passiva	—	203.280.503.—	203.283.403.—

Riigikontrolli paranduste põhjendusi ja muid märkusi

Vahe 2.900 kr. oleneb sellest, et tulude ülevaates on arvatud juure võlgumüüdnud piirituse hind tulude vähenduste ja kustutuste summale, kuid tegelikult tuleb selle summa võrra suurendada tuluvõlgade summat, millest olenevad ka järgmised parandused nr.nr. 26—28. Selle tagajärjel muutuvad ka peatüki XII ja riigitulude ülevaate vastavad kogusummad.

Vahe 1.60 kr. oleneb sellest, et selle summa võrra on tulude ülevaates näitamata jäetud määratud ja kustutatud postimaksu, millest oleneb ka järgmine parandus nr. 30.

Vahe 1.121.03 kr. oleneb sellest, et selle summa võrra on tulude ülevaates näitamata jäetud määratud ja kustutatud telefonimaksu, millest oleneb ka järgmine parandus nr. 32. Selle tagajärjel muutuvad ka peatüki XVII ja riigitulude ülevaate vastavad kogusummad.

Vahe 1.344.93 kr. oleneb sellest, et selle summa võrra on tulude ülevaates rohkem näidatud määratud ja kustutatud tagasimaksu, millest oleneb ka järgmine parandus nr. 34. Selle tagajärjel muutuvad ka peatüki XX ja riigitulude ülevaate vastavad kogusummad.

Seega kujuneb määratud või kindlakstehtud ja sissetulnud riigitulude ülevaade (lhk. 118 ja 119) vastavalt Riigikontrolli parandustele järgmiseks:

Lahter	3	—	85.729.293.51
„	4	—	18.557.665.17
„	6	—	77.388.377.98
„	11	—	65.587.978.85
„	12	—	531.265.41
„	16	—	10.391.613.25
„	17	—	11.745.781.17

Parandus oleneb parandustest nr.nr. 1 ja 2.

Parandused nr.nr. 36 ja 37 olenevad parandusest nr. 35.

Vahe 2.046.21 kr. oleneb sellest, et end. Talurahva Põllupanga deposiidiarve saldo, mis arvestatud Majanduseministeeriumi raamatutes, on deposiidiarvete seisus näidatud Kaitseliidu ja mitmesuguste asutiste deposiidisummades osas, millest oleneb ka järgmine parandus nr. 39.

Vahe 997 kr. võrra on Majanduseministeeriumi deposiidisummades näidatud Põllutööministeeriumi deposiidisummasid, millest oleneb ka järgmine parandus nr. 41.

Vahe 2.900 kr. võrra on jäetud näitamata bilansis laekumata riigitulusid.

Parandus oleneb parandusest nr. 42.

Parandus oleneb parandusest nr. 42.

Parandus oleneb parandusest nr. 42.

Järje nr.	E. V. aruande lk.	Aruande nimetus või eelarve peatükid, §§ ja nende nimetused, kus tulevad teha parandused	E. V. aruande lahtrid	E. V. 1932/33 a. aruandes näidatud	Riigikontrolli parandused
Nr. 6. Riigikassa vastutusel välja antud Vab. Val. garan- tiide ülevaade.					
46	148	1. Haapsalu linnavalitsus	—	890.—	—
47	„	2. Kuressaare „	—	1.159.47	271.69
48	„	3. Narva „	—	32.334.11	23.629.61
49	„	4. Paldiski „	—	2.055.76	1.839.37
50	„	5. Pärnu „	—	30.346.07	26.479.30
51	„	6. Paide „	—	21.049.40	15.943.92
52	„	7. Rakvere „	—	5.215.25	2.140.50
53	„	8. Tallinna „	—	63.400.—	31.700.—
54	„	9. Tartu „	—	71.668.71	69.301.49
55	„	10. Viljandi „	—	14.971.60	3.635.67
56	„	11. Valga „	—	5.722.45	2.115.21
57	„	12. Võru „	—	10.346.63	10.070.90
58	„	13. Järva maavalitsus	—	2.593.50	1.581.—
59	„	14. Lääne „	—	3.298.80	3.503.22
60	„	15. Petseri „	—	3.338.52	1.558.12
61	„	16. Saare „	—	1.630.—	590.—
62	„	17. Tartu „	—	3.910.—	1.230.—
63	„	18. Võru „	—	20.000.—	17.301.68
64	„	19. Viru „	—	11.590.45	3.621.41
65	„	Kokku I	—	305.520.72	216.513.09
66	149	3. Tallinna Ühispank	—	36.552.99	30.463.66
67	„	Kokku III	—	51.281.20	45.191.87
68	„	Kokku I, II, III, IV	—	4.726.185.81	4.631.088.85
Erikapitalide ja -fondide ülevaade.					
69	155	Puuvilja väljaveo erimaks	Vähene mine	4.857.80	4.058.79
70	„	„ „ „	Seis	2.979.56	3.778.57
71	„	Kartulite väljaveokontrolli erimaks	Suurene mine	6.611.30	6.336.83
72	„	„ „ „	Vähene mine	23.200.51	18.440.84
73	„	„ „ „	Seis	154.92	4.640.12
74	„	Tapaloomade pealt võetav riigi protsendimaks	Seis	660.732.38	660.765.18
75	„	„ „ „ „	Suurene mine	203.216.21	213.431.81
76	„	„ „ „ „	Vähene mine	272.318.26	282.556.66
77	„	„ „ „ „	Seis	591.630.33	591.640.33
Tallinna tehnikumi (vana) erisummade kulude-tulude arve 1932/33 a.					
78	190	Ülejäak järgmiseks aastaks	Kulud	2.278.92	37.733.57
79	„	Tehnilised kursused ja üleminevad summad	„	—	6.926.51
80	„	Kokku	„	44.363.86	86.745.02

Riigikontrolli paranduste põhjendusi ja muid märkusi

Parandused nr.nr. 46—68 olenevad sellest, et garantiide ülevaates on ekslikult näidatud eelmise aasta garantiide võlaseisud.

Vahe 799.01 kr. võrra on fondide ülevaates väljaminekuna arvesse võetud vallasvara soetamiskulud, millest oleneb ka järgmine parandus nr. 70.

Vahe 274.47 kr. võrra on fondide ülevaates sissetulek suuremana näidatud, kui see oli tegelikult.

Vahe 4.759.67 kr. võrra on väljaminek suuremana näidatud, kui see oli tegelikult.

Parandus oleneb parandustest nr.nr. 71 ja 72.

Vahe 32.80 kr. võrra on ülevaates fondi seis vähemana näidatud, kui see tegelikult oli, parandus nr. 5.

Vahe 10.215.60 kr. võrra on fondide ülevaates sissetulek vähemana näidatud, kui see oli tegelikult, parandused nr.nr. 3 ja 7.

Vahe 10.238.40 kr. võrra on fondide ülevaates väljaminek vähemana näidatud, kui see tegelikult oli, parandus nr. 11.

Parandus oleneb parandustest nr.nr. 74—76.

Vahe 35.454.65 kr. võrra on ülejääk vähemana näidatud, kui see oli tegelikult. Näidatud summa suuruses on jäetud aruandes näitamata väljaminekuid.

Parandus oleneb parandustest nr.nr. 78 ja 79.

Järje nr. nr.	E. V. aruande lk.	Aruande nimetus või eelarve peatükid, §§ ja nende nimetused, kus tulevad teha parandused	E. V. aruande lahtrid	E. V. 1932/33 a. aruandes näidatud	Riigikontrolli parandused
81	190	Ülejääk eelmisest aastast	Tulud	6.819.72	41.162.38
82	„	Tehnilised kursused ja üleminevad summad	„	—	8.038.50
83	„	Kokku	„	44.363.86	86.745.02
Rakvere õpetajate seminari erisummade kulude-tulude arve 1932/33 a.					
84	191	Ülejääk järgmiseks aastaks	Kulud	42.06	—
		Riigituludesse kantud	„	—	42.06
Tallinna merekooli erisummade kulude-tulude arve 1932/33 a.					
85	193	Ülejääk järgmiseks aastaks	Kulud	4.813.35	3.833.84
86	„	Kokku	„	8.802.31	7.822.80
87	„	§ 1. Õppemaks	Tulud	3.489.51	2.510.—
88	„	Kokku	„	8.802.31	7.822.80

Riigikontrolli paranduste põhjendusi ja muid märkusi

Vahe 34.342.66 kr. võrra on ülejääk vähemana näidatud, kui see oli tegelikult.
8.038.50 kr. suuruses on aruandes vähem näidatud sissetulekuid.

Parandus oleneb parandustest nr.nr. 81 ja 82.

Vahe 42.06 kr., mis aruandes ülejäägina näidatud, on kantud tegelikult riigituludesse.

Vahe 979.51 kr. võrra on aruandes näidatud ülejääki rohkem, kui see tegelikult oli.

Parandus oleneb parandusest nr. 85.

Vahe 979.51 kr. võrra on aruandes näidatud õppemaksu rohkem, kui seda oli tegelikult, millest oleneb ka järgmine parandus nr. 88.

Eesti Vabariigi 1932/33 a. eelarve täitmise bilansiline
kokkuvõte.

1932/33 a. eelarve järgi tulusid ette nähtud	T u l u d e l i i g i d	1932/33 aastal tulusid saadud
Korralised tulud.		
Otsekohesed maksud:		
2.300.000.—	Ptk. I. Tulumaks	2.468.516.03
2.380.000.—	„ II. Äri- ja tööstusemaks	2.427.829.47
83.000.—	„ III. Maa- ja hoonetemaks	366.345.23
460.000.—	„ IV. Maks kapitali intressidelt	468.023.82
896.000.—	„ V. Kinnistusemaks	943.367.39
460.000.—	„ VI. Pärandusemaks	515.825.95
6.579.000.—	Kokku otsekohesed maksud	7.189.907.89
Lõivud ja tasumaksud.		
3.960.000.—	Ptk. VII. Tempelmaks ja lõivud	3.555.372.98
96.300.—	„ VIII. Patendid ja proovid	94.439.83
416.793.—	„ IX. Mitmesugused tasumaksud	355.253.29
4.473.093.—	Kokku lõivud ja tasumaksud	4.005.066.10
Kaudsed maksud:		
19.010.000.—	Ptk. X. Tollid	13.399.252.81
5.671.000.—	„ XI. Aktsiisid	4.758.283.68
24.681.000.—	Kokku kaudsed maksud	18.157.536.49
Riigimonopolid.		
12.300.000.—	Ptk. XII. Piiritusemonopol	10.250.159.29
Riigiettevõtted ja -varandused.		
1.830.056.—	Ptk. XIII. Riigikapitalid	1.554.418.22
4.163.925.—	„ XIV. Maad, hooned, metsad ja veed	3.609.163.93
14.700.000.—	„ XV. Raudteed	10.339.067.47
1.030.500.—	„ XVI. Sadamad ja laod	771.000.08
5.500.000.—	„ XVII. Post, telegraaf ja telefon	4.590.311.97
801.417.—	„ XVIII. Mitmesugused riigiettevõtted	783.274.36
283.343.—	„ XIX. Mitmesugused riigivarandused	144.873.38
28.309.241.—	Kokku riigiettevõtted ja -varandused	21.792.109.41
1.395.695.—	Ptk. XX. Segatulud	1.571.362.51
77.738.029.—	Kokku korralised tulud	62.966.141.69

täitmise bilansiline kokkuvõte.

K u l u d.

1932/33 a. eelarve alusel kavatsetud kulutada	Kulude liigid ja asutiste nimetus, kelle poolt kulud tehtud	Kulutatud 1932/33 aastal
Korralised kulud.		
454.037.—	Riigikogu	367.152.11
298.530.—	Riigikontroll	284.753.21
875.984.—	Riigivanem ja riigikantselei	750.143.86
13.622.471.—	Hariduse- ja sotsiaalministeerium	12.142.303.62
15.180.421.—	Kaitseministeerium	12.139.809.74
7.142.058.—	Kohtu- ja siseministeerium	6.635.729.14
4.273.522.—	Majanduseministeerium	3.292.380.78
4.743.446.—	Põllutööministeerium	4.213.713.51
21.208.830.—	Teedeministeerium	17.223.696.23
863.207.—	Välisministeerium	760.571.36
3.925.138.—	Riigivõlad	2.792.489.—
72.587.644.—	Kokku korralised kulud	60.602.742.56

T u l u d.

1932/33 a. eelarve järgi tulusid ette nähtud	T u l u d e l i i g i d	1932/33 aastal tulusid saadud
Erakorralised tulud.		
237.883.— 4.000.000.— 480.000.— — — 1.174.471.—	§ 1. Operatsioonifondide ja laenude tagasimaks § 2. Teraviljamüük § 3. „A“ liigi laenude tasumine § 4. Liikvelelastud vahetuseraha § 5. Erimaks — Eelmiste aastate eelarvete täitmise ülejääkidest juurearvatud summad (Riigi eelarve seaduse § 41)	286.514.— 2.038.447.97 526.150.— 382.321.12 50.000.— —
5.892.354.—	Kokku erakorralised tulud	3.283.433.09
83.630.383.—	Kõik kokku	66.249.574.78
200.000.—	Tagasimaks eelmiste aastate tuludest	130.330.52
83.430.383.—		66.119.244.26
—	Puudujääk 1932/33 a. eelarve täitmisest	2.390.432.24
83.430.383.—	Kokku tulud ja puudujääk	68.509.676.50

K u l u d.

1932/33 a. eelarve alusel kavatsatud kulutada	Kulude liigid ja asutiste nimetus, kelle poolt kulud tehtud	Kulutatud 1932/33 aastal
Erakorralised kulud.		
A. Riigi keskasutiste kulud:		
351.371.— 1.295.486.— 117.755.— 4.491.000.— 1.325.765.— 2.742.862.— 14.500.—	Hariduse- ja sotsiaalministeerium Kaitseministeerium Kohtu- ja siseministeerium Majanduseministeerium Põllutööministeerium Teedeministeerium Välisministeerium	334.169.31 762.895.41 78.160.93 3.242.764.73 1.241.753.80 2.003.353.10 12.836.66
10.338.739.—	Kokku riigi keskasutiste kulud	7.675.933.94
B. Operatsioonifondid:		
54.000.— 150.000.— 300.000.—	Majanduseministeerium Põllutööministeerium Hariduse- ja sotsiaalministeerium	54.000.— 22.000.— 155.000.—
504.000.—	Kokku operatsioonifondid	231.000.—
10.842.739.—	Kokku erakorralised kulud	7.906.933.94
83.430.383.—	Kokku kulud	68.509.676.50

Riigikassa bilanss Riigikontrolli poolt parandatud kujul.

Riigikassa bilanss 31. märtsil 1933 a.
(Riigikontrolli poolt parandatud kujul).

AKTIVA.

PASSIVA.

	Kr.		Kr.
1. Jooksvad arved Eesti Pangas	621.861.78	1. Riigi tagavarafond:	
2. Välisvaluuta ja väärtmetallid	1.286.783.56	a) Riigikassa tagavara	16.554.411.54
3. Väärtpaberid	18.456.924.12	b) Operatsioonifondid ja kapitalid	37.357.542.55
4. Mitmesugused asutised ja isikud (debitorid).	1.086.808.04	c) „A“ liigi laenud	13.692.792.26
5. Operatsioonifondid ja -kapitalid	37.357.542.55	d) Väärtpaberite tagavara-kapital	2.785.—
6. Avansside ülejäägid riigiasutiste kassades	46.144.30	e) „A“ ja „B“ liigi laenude kahjude katmise fond	665.879.—
7. Eelarve korras tasutavad välis- ja sise-laenud	116.118.842.35	2. Välislaenud	110.413.493.27
8. Üleminevad summad	18.228.99	3. Siselaenud	8.262.373.08
9. Laekumata riigitulud	11.745.781.17	4. Järgmise aasta eelarve arvele kuuluvad tuluvõlad	11.745.781.17
10. „A“ liigi laenud Vabariigi Valitsuse arvel Pikalaenu Pangas	13.692.792.26	5. Lunastamata maksukäsud	17.234.80
11. Deposiidid (väärtpaberid ja välisvaluuta)	461.261.64	6. Erimaks	56.889.46
12. Puudujääk 1932/33 a. eelarve täitmisest	2.390.432.24	7. Deponendid:	
		a) depositide alal p./rahas	4.052.832.74
		b) depositide alal väärtpaberites ja välisvaluutas	461.261.64
		8. Üleminevad summad	126.49
Kokku Aktiva	203.283.403.—	Kokku Passiva	203.283.403.—

Asundusekapitali eelarve täitmise aruanne.

Asundusekapitali 1932 a. eelarve täitmise aruanne
1. IV. 32 a. — 31. XII. 32 a.

A. Sissetulekud:

a) Rahas	3.147.532.66 kr.
b) Pantkirjades	<u>609.986.74 „</u>
	Kokku 3.757.519.40 kr.

B. Väljaminekud:

a) Rahas	3.020.636.71 kr.
b) Pantkirjades	<u>609.986.74 „</u>
	Kokku 3.630.623.45 kr.

Peale eelloetletud paranduste revideerimisel ei tulnud ilmsiks teisi lahkuminekuid. Revideerimist teostati Riigikontrollnõukogu otsuste alusel. Riigikontroll tunnistab õigeks E. V. 1932/33 a. eelarve täitmise ning kassa aruande, Riigikassa bilansi 31. märtsiks 1933 a. ja Asundusekapitali eelarve täitmise aruande 1. IV. 32 a. — 31. XII. 32 a.

K. Soonberg
Riigikontrolör.

A. Jürisson
Rahanduseosakonna peakontrolör.

2. Riigiasutiste ja -ettevõtete tegevuse revisjoni- tulemused.

Riigiasutised.

Riigikogu.

Riigikogu alal on kulutatud 1932/33 a. krediite 367.153 kr. ja saadud tulusid 1.968 kr. Revideerimisel ei leitud puudusi Riigikogu 1932/33 a. kulude ja tulude eelarve täitmise aruandes. Võib ainult märkida, et aruandeaastal on makstud Riigikogu kantselei personaalile lisatasu erakorraliste tööde eest 14.955 kr. (9.155 kr. ptk. III § 17 krediidist ja 5.800 kr. ptk. II § 1d krediidist), mis võrdub 25% neile määratud palga üldsummast (60.000 kr.). Samal ajal Vabariigi Valitsusele alluvates asutistes sellekohase otsuse põhjal erakorraliste tööde eest lisatasu ei makstud.

Riigikontroll.

Riigikontrolli 1932/33 a. kulud 284.753 kr., võrreldes eelmise aasta kuludega 311.304 kr., vähenesid 26.551 kr. ehk 8,53% võrra.

Kulude vähenemine on tingitud peaaesjalikult palkade vähendamisest Palkade vähendamise määruse alusel ja üksikute koosseisukohtade vakantseks jätmisest — 19.139 kr. ehk 7,21%, päevarahade ja sõidukulude vähenemisest Ametsõitude tasu määruse alusel — 3.714 kr. ehk 17,68% ja kokkuhoiust ka järgmistel aladel:

Kantseleikulude alal (§ 8) 840 kr. ehk 14,51%.

Majapidamiskulude alal (§ 9) 610 kr. ehk 9,31%.

Vallasvara alal (§ 12) 212 kr. ehk 41,18%.

Kodifikatsiooni- ja kirjastamise alal (§ 40) 206 kr. ehk 19,75%.

Autasude ja ergutusekulude alal (§ 44) 250 kr. ehk 25%.

Tulusid oli 1932/33 aruandeaastal 230.85 kr., eelmisel aastal 115.19 kr.

Riigivanem ja Riigikantselei.

Riigivanema ja Riigikantselei alal on kulutatud 1932/33 a. krediite 750.144 kr. ja saadud tulusid 4.764 kr.

Revideerimisel ei leitud puudusi Riigivanema ja Riigikantselei 1932/33 a. kulude ja tulude eelarve täitmise aruannetes. Alljärgnev tabel annab ülevaate eelmiste aastate aruannete järgi selgitamiselevõetud summade õiendamise kohta.

Aruandeaasta / liik	Õiendamata summade seis 1. XI. 1932 a. Kr.	Õiendatud 1. XI. 1932 — 1. XI. 1933 a. tasumisega liigitulude arvel Kr.
Kulud.		
1925 a.	430.—	430.—

Hariduse- ja sotsiaalministeerium.

Kulud-tulud.

Hariduse- ja sotsiaalministeeriumil oli 1932/33 eelarveaastal kulusid 12.631.473 kr., sellest korralisi 12.142.304 kr. ja erakorralisi 489.169 kr. ning tulusid 226.425 kr.

Puudused.

Järelekontrolli korras aruannete revideerimisel võeti selgitamisele:

1. õppejõududele puudulikult tõestatud alustel maksetud tasu 4.599 kr.;
2. kulud ehitusetööde alal 24.506 kr., mille kohta ei ole esitatud tehnilisi aruandeid;
3. perekonnaabiraha alal aluseta maksetud 308 kr.;
4. puudulikkude dokumentidega tõestatud kulud 5.307 kr. ja
5. dokumentidega tõestamata kulud 5.067 kr.

Faktilise kontrolli korras ministeeriumi keskasutise kui ka allasutiste revideerimisel ilmestunud tähtsamad puudused olid:

1. kassapuudujääk Jämejala vaimuhaigemajas 442 kr.;
2. Seevaldi vaimuhaigemaja majandusejuhataja revideerimise ajal ei suutnud õiendada temale antud avanssi 3.470 kr. ning lahkus revidentide kohalejõudmisel asutisest. Teisel päeval ilmus majandusejuhataja ja esitas raha ning dokumendid. Viimastest osa aga olid tasumata. Majandusejuhataja vabastati ametist ja asi anti lahendamiseks kohtuvõimudele.
3. Vaivara lastekodu perenaise ja eestöölise kahjulik ja korratu tegevus majapidamises ja nõrk järelevalve sel alal; mõlemad vabastati teenistusest;
4. seitsmele isikule pensionimääramine üle normi aasta kohta 792 kr., tarvilikkude andmete puudumine pensionikapitali heaks võetavate maksude kui ka võlguolevate summade kohta ja nõrk järelevalve pensioniraamatute plankettide suhtes.

Tegevus.

Õppejõudude tasud. Oma eelmises tegevuseülevaates Riigikontroll näitas õppejõudude teenistusetasu arvutamise raskustele ning soovitas muuta vastavat seadust lihtsustamise mõttes. Samale seisukohale asus ka Riigikogu, kes riigi 1933/34 a. eelarve läbivaatamisel ja kinnitamisel võttis vastu sooviavalduse, et Õppejõudude tasude maksmise seadus saaks muudetud tasude arvutamise lihtsustamise sihis. Peale seda Riigikontrolör kirjutas korduvalt Vabariigi Valitsusele ja Hariduse- ja sotsiaalministrile tähendatud seaduse muutmise vajadusest ning viimaks ministeerium töötas välja seaduse sellekohase muutmiskava, mille läbivaatamiseks Vabariigi Valitsus moodustas komisjoni, kes aga seni ei ole arutanud eelnõu. Õppejõudude teenistusetasu seadus tuleks aga võtta muutmisele kiiremalt ning samal ajal peaks tulema revideerimisele ka Põllutööministeeriumile alluvate õppeasutiste kui ka Tartu ülikooli õppejõudude palgaseadus.

Aruandeaasta lõpul oli Tartu ülikoolil 193 õppejõudu ja peale selle assistente ja muid abijõude 150. Õppejõudude loengute normaalarvuks loeti 6—8 tundi nädalas. Sellejuures ülikooli valitsus arvas praktiiliste tööde ja allasutiste juhtimise teatud arvu loengutundide vääriliseks. Valitakse mõni õppejõud prorektoriks, dekaaniks või mõnele muule kohale, siis saab ta selle eest kahekordse soodustuse — kindla rahalise lisatasu kuus ja vähendatakse märksa loengutunde nädalas. Üle normi peetud loengute eest 1932/33 a. lõpul said lisatasu 30 õppejõudu, kusjuures mõnel juhul lisatasu moodustas kuni 50% põhipalgast. Keskmine üle normi peetud loengutundide arv oli 3,5 tundi nädalas. Tundub, et ülikooli õppejõudude loengutundide normaalarv on väike ja õppejõude liiga palju, mis tunduvalt mõjub ülikooli kulude suurenemisele. Pealegi on õppejõudude üldine töökoormus viimase seitsme aasta jooksul langenud üliõpilaste arvu

vähendamise (39%) ja teiselt poolt õppejõudude arvu suurenemise (36%) tõttu, nagu seda selgitab järgnev tabel:

I. XII.	Üliõpilaste		Õppejõudude (abijõudude)		Üliõpilasi ühe õppejõu kohta
	arv	väh. % võr- reld. 1926 a. andmetega	arv	kasvu % võrr. 1926 a. andmetega	
1926	4.651	0	142	0	33
1927	4.208	10	149	5	28
1928	4.008	14	170	20	24
1929	3.686	21	174	23	21
1930	3.474	25	183	29	19
1931	3.292	29	185	30	18
1932	3.048	34	185	30	17
1933	2.815	39	193	36	15

Õppejõudude kutse ja rohkus. Tartu ülikool valmistab ette keskkoolile ca 100 kutsega (kandi-daadi õigusega) õpetajat aastas, kellest ainult väike arv leiab teenistuse oma kutse alal, kuna suurem osa jääb tööta või siirdub hädasunnil teistele teenistusealadele, seda enam, et praegumaksvate seaduste ja määruste kohaselt keskkooli-kutsega õpetajad ei oma õigust õpetajaameti pidamiseks algkoolides. Samuti valitseb üleküllus algkooliõpetaja-kutsega isikute alal.

Sellele asjaolule vaatamata jätkavad praegu ülikool kui ka pedagoogiumid oma tegevust endises suunas, mille tõttu tähendatud õppejõudude ettevalmistamiseks riigisummade tarvitamine osutub suu-remalt osalt ebaproduktiivseks kuluks. Tähendatud olukorra tervendamiseks oleks soovitatav vähendada õpetajate ettevalmistamise ulatust kesk- ja algkoolile ja ülikooli õpetaja-kutseõigusega lõpetanud isikutele anda võimalus õpetada algkoolis.

Samuti on soovitatav riigikoolide kokkuhoiu mõttes korraldada ümber Põllutöoministeeriumile alluvate koolide õpetajate kutseõigus sarnaselt, et tähendatud õppejõududel oleks võimalus õpetada Hariduse- ja sotsiaalministeeriumile alluvates vastavates õppeasutistes.

Avalikkude algkoolimajade ehitusefond. Avalikkude algkoolimajade ehitusefondis oli 31. XII. 1932 a. 3.326.720 krooni, millest oli koolimajade ehitamiseks antud laenudest 146 omavalitsuse käes kokku 3.290.392.— krooni.

Riigikontrolli poolt koolimajade järelevalvetel selgus, et paljud koolimajad on tihti ehitatud liig avarad vastavalt klassi-komplektidele ja õpilaste arvule ja üleliigsete kasutamata kõrvalruumidega ning sageli liiga suurte õpetajakorteritega (näiteks Kehtna, Taebla, Nehatu, Viimsi jne. algkoolimajad). Mi-nisteeriumi poolt maksmapandud nõuded koolimajade ehitamise kohta olid suurejoonelised, mille tõttu vallavalitsused on sunnitud kulutama sarnaste koolimajade korrashoidmiseks ja ülevalpidamiseks kui ka ehituselaenu % ja laenu tagasimaksudeks suuri summasid, mis neil tihti käib üle kandejõu.

Varustuse muretsemine. Hariduse- ja sotsiaalministeerium kulutab ligi 60.000 kr. aastas asutiste ja hoolealuste varustamiseks riietusega, pesuga, jalanõudega jne. Seda varustust ministeerium ei muretse-nud suuremate partiide viisi otsekohe vabrikutelt, vaid laskis oma asutisi varustada ennast igaüht omaette. Selle ostuviisi juures jäid saavutamata soodsamad suurmüügihinnad ja ühtlase kvaliteediga kaubad. Mi-nisteerium tegi küll 1933 a. ilma Riigikontrolli nõusolekuta kokkulepped ühe Tartu kaupmehega riidevarus-tuse alal ja ühe Tallinna tehasega seebi muretsemiseks, kuid ka need lepped ei garanteeri riigile soodustusi hindade suhtes ega võimalda tarviliku kontrolli teostamist kauba vastuvõtmisel, selle headuse ja kvantumi suhtes, milline asjaolu väärib erilist tähelepanu, võttes arvesse ostuobjekti suurust.

Riigikontroll on juhtinud ministeeriumi tähelepanu neile korravastastele nähetele ja soovitas ministeeriumil korraldada materjalide ostmise vahetult sellekohastelt tööstustelt Kaitseministeeriumi varustusevalitsuse eeskujul ja tingimustel, kuid sellele vaatamata ministeerium on jäänud varustuse muretsemise alal oma senise korra juure.

Rinnalaste hoolekande alal 1932/33 a. tegutsesid 4 rinnalastekodu, milles ühe lapse ülevalpidamiseks kulutati umbes 37 krooni kuus. Peale kinnise hoolekande teostati lahtist hoolekannet laste paigutamise teel perekondadesse, mil puhul lapse pealt makseti keskmiselt 5—10 kr. kuus. Seega kulutati lah-tise hoolekande alal iga lapse kohta keskmiselt 30—85% vähem, kui kinnise hoolekande alal.

Vaimuhaigete hoolekande alal 1932/33 a. oli riigi ülevalpidamisel 3 vaimuhaigemaja (Seevaldi, Jämejala ja Pilguse), milles ühe hoolealuse ülevalpidamiseks kulutati umbes 30 krooni kuus. Ka vaimuhaigete suhtes tuleks suuremal määral teostada lahtist hoolekannet, paigutades vähema juuremaksu eest riigilt vaikseid vaimuhaigeid perekondadesse tööle, eriti maale, mille tulemusena võiks saavutada kokkuhoiu riigikuludes.

Hoolekandeseaduse § 123 kohustab Hariduse- ja sotsiaalministeeriumi asutama vaimuhaigete ja langetõhiste jaoks, kelle eest hoolitsemist ei saa teostada otstarbekohaselt nende kodus või perekonda andmise teel, sellekohaseid ravimisasutisi ja varjupaiku, kusjuures ravimisasutistesse paigutatakse need vaimuhaiged, kes vajavad ravitsust ja arstiabi või keda loodetavasti veel võib parandada, kuna arstiabi mittetarvitajad ja parandamatud asetatakse varjupaikadesse. Seda seadusenõudmist ministeerium ei täida täpselt, sest ta peab küll üleval 3 vaimuhaigemaja, kuhu on koondatud ravivajajad, kui ka arstiabi mitte tarvitajad ja parandamatud vaimuhaiged, kuna erilised varjupaigad puuduvad. Praeguste asjaolude juures võiks üks või koguni kaks vaimuhaigemaja muuta ümber varjupaikadeks. Selle ümberkorraldamise juures ei väheneks sugugi vaimuhaigete hoolekande ulatus, küll aga hoitaks kokku riigikulusid hoolekande alal.

Taheva lastesaanatooriumi asjaajamise revideerimisel selgus ebaratsionaalne tööjaotus sanatooriumi personaali vahel. Majandusejuhataja, kelle hoolde kuulus peale üldise arvepidamise ka sanatooriumi talu majapidamine ja välistööde järelevalve, ei saanud töörohkuuse tõttu toime oma ülesannetega, mille tagajär-jel asutise kantseleitöö lasus tegelikult sanatooriumi juhatajal ning tervishoiu ülesandeid täitis ja arstiabi andis sanatooriumi abijuhataja. Tähendatud puuduste kõrvaldamiseks Riigikontroll soovitas ministeeriumile võtta ametisse vähemapalgaline raamatupidaja-asjaajaja ja kaotada kõrgematasuline abijuhataja-ordinaatori koht, millise ümberkorraldamise tagajärjel viimase ülesanded jääksid asutise juhataja-arsti hooleks. Ministeerium täitis ainult selle ettepaneku esimese osa, kuna teise osa jättis tähele panemata.

Leprosooriumid. Muuli leprosooriumi alal konstateeriti, et väikese haigete arvu juures (8 haiget) läheb seal haigete ülevalpidamine tunduvalt kallimaks kui teistes leprosooriumides, mille tõttu Riigikontroll tegi ministeeriumile ettepaneku sulgeda Muuli leprosoorium ja haiged viia üle kuhugi teise leprosooriumi või anda üle Muuli asutis Tartu ülikoolile, tasudes sel korral viimasele haigete ülevalpidamiskulud võrd-selt kuludele teistes leprosooriumides. Samuti Riigikontroll algatas küsimuse anda järelevalve Audaku leprosooriumi ja Pilguse vaimuhaigla üle ühise juhataja hooleks, võttes arvesse haigete vähesust Audaku kui ka seda, et leprahaiguse iseloom ei nõua arsti alalist kohalviibimist, kui asutises on tarviliku vilu-musega velsker. Ka oli Audaku kuni 1924 aastani ilma arstita. Mõlemad eeltähendatud ettepanekud ministeerium jättis tähele panemata.

Narva observatsioonipunkti revisjonil võidi konstateerida asutise tegevuse vähenemist, mille tõttu Riigikontroll kulude kokkuhoiu mõttes tegi ministeeriumile ettepaneku liita observatsioonipunkt raudtee-

ambulantsiga. Selle küsimuse otsustamiseks kokkukutsutud erikomisjon ei pooldanud küll observatsioonipunkti kui nakkushaiguste sissetoomise ärahoidmise kaitseasutise ümberkorraldamist, kuid soovitas Hariduse- ja sotsiaalministeeriumil võtta revideerimisele, töö vähesuse tõttu, observatsioonipunkti arsti palgaküsimus.

Tartu Ülikool.

Tartu ülikooli seaduse § 113 järgi (RT 122/123—1925) saab ülikool oma ülespidamise kulud riigikassalt eelarve korras määratud krediitidest ja ülikooli erisummadest. Seadus ei määra, missugused kulud ja kui palju jääb riigikassa kanda. See vahetõttu on kujunenud riigieelarve ja erisummade eelarve alusel. 1932/33 a. olid ülikooli kulud riigisummadest 845.755 kr. ja erisummadest 969.822 kr.

Kulud-tulud.

Erisummade tulud peaaesjalikult koosnevad: õppemaksust, ruumide üürist, platside rendist, haigete maksust ja põllu- ning metsasaaduste müügist saadud tuludest. 1932/33 a. olid erisummade tulud 953.917 kr.

Järelekontrolli korras aruannete revideerimisel võeti ülikooli erisummade alal selgitamisele:

Puudused.

1. dokumentidega tõestamata kulud 352 kr.;
2. puudulikkude dokumentidega tõestatud kulud 19.441 kr.;
3. seadusliku aluseta kulud 360 kr. ja
4. tulud 43 kr.

Faktilise revisjoni korras ilmestunud tähtsamate puuduste alal väärrib tähelepanu asjaajamine ülikooli õppe- ja katsemetskonnas, kus arvepidamine ei võimaldanud saada selget ülevaadet metskonna majapidamisest. Eriti puudulik oli arvestamine metsamaterjalide valmistamise, tarvitamise ja seisu alal. Katsed määrata kindlaks valmistatud ja äratarvitatud materjalide kvantum dokumentide ja arveraamatu sissekannete võrdlemise teel, ei annud tulemusi, kuna dokumendid olid koostatud puudulikult ja osa materjalide tarvitamise kohta ei olnud üldse koostatud dokumente ega tehtud sellekohaseid sissekandeid raamatutes. Samuti puuduliku arvepidamise tõttu oli võimata saada ülevaadet katsemetskonna ettevõtete: telliskivitehase, saevabriku ja jahuveski tegevuse kohta.

Revisjonil ühtlasi selgus, et aruannetes oli kaks palgatabelit metsamaterjalide väljaveo kulude alal arvestatud kuluks kahekordselt. Nimetatud palgatabelid saadeti kohtuvõimu korraldusse süüdlaste väljaselgitamiseks.

Peale selle ilmestus, et õppe- ja katsemetskonnast väljaantud raiepiletid ei olnud seaduslikus korras tempelmaksustatud. Riigikontrolli poolt Tartu maksuinspektorile saadetud tempelmaksutamata raiepiletite pealt määras viimane täiendavat tempelmaksu ja tempelmaksutrahvi 1.196 kr.

Samuti faktilise revisjoni tulemusena konstateeriti ülikooli teistes asutistes, et a) arvepidamine oli puudulik materjaalsete varade, asutistele võlgujäänud summade ja haigetelt vastuvõetud avansisummade arvestamise alal; b) kliiniku juhatajatele ja assistentidele makseti honoraare ja eritasusid, mis ei ole nähtud ette kliinikute taksides ja c) ülikooli keskasutises anti ametnikele korrapäraselt palga arvel suuremal määral avansse (ligikaudu 5.000 kr. kuus).

Eeltähendatud puudused kõrvaldati järgmiselt: a) materjaalsete varade arvestamine kui ka nende üldine hinnaline inventeerimine toimus uute vararaamatute tarvitamiselevõtmisega, mis suuremalt osalt teostati 1. aprilliks 1933 a.; ülikooli allasutistele võlgujäänud summade väljaselgitamiseks ja arvestamiseks kui ka kliinikutes ravimiselolevate haigete ettemaksude ja hoiuleantud summade arvestamiseks ja hoid-

miseks on pandud maksma uus kord; b) kliinikute juhatajate ja assistentide erihonoraaride ja eritasude saamise haigetelt tunnistas ülikooli valitsus tarvilikuks normeerida, millised tasunormid on praegu väljatöötamisel ja c) lõpetati ametnikele avansside andmine palga arvel.

Tegevus.

Kliinikud. Tartu ülikooli juures tegutsevad järgmised üheksa kliinikut: 2 sisehaiguste-, 2 haava-, naiste-, närvi-, vaimu- ja närvahaiguste-, silma- ning lastekliinik.

Andmed näitavad, et haigete arv ülikooli kliinikutes alaliselt väheneb. Näiteks oli 22. II. 1932 a. vabu haigevoodeid: naistekliinikus 100 voodist — 51, II haavakliinikus 135 voodist — 55, II sisehaigustekliinikus 63 voodist — 34, I sisehaigustekliinikus 76 voodist — 29. Samal ajal oli suhe kliinikute personaali ja haigete vahel järgmine: II haavakliinikus 80 haige kohta 46 isikut, II sisehaigustekliinikus 29 haige kohta 25 — ja naistekliinikus 49 haige kohta 36. Keskmine kulu haige kohta päevas 1. IV. 1932 a. — 28. II. 1933 a. oli II sisehaigustekliinikus 4.28 kr., II haavakliinikus 3.49 kr. ja närvikliinikus 3.47 kr., kuna sealsamas kaitsevæe II diviisi laatsaretis oli see 2.65 kr.

Riigikontroll on kulude kokkuhoiu otstarbel soovitanud ühendada I ja II haavakliinik üheks haavakliinikuks ja I ja II sisehaigustekliinik üheks sisehaigustekliinikuks, seda korduvalt toonitades eelarvekomisjonides ja selle koondamise vajadust kirjalikult teatanud Hariduse- ja sotsiaalministrile kui ka Vabariigi Valitsusele.

Riigikontrolli ettepanekud ülikoolimajapidamise otstarbekohasemalt ümberkorraldamise asjas ei annud tagajärgi. Sellel alal algatatud küsimused ei leia küllaldast kaitset vastavate instantside poolt ja ülikool ise suhtub visalt uuenduste ja ümberkorralduste vajadusse, tugenedes oma autonoomsusele. Iseloomustavate näidetena sellel alal võib tuua järgmised juhud:

1. Ülikooli majanduseala korraldamine ja juhtimine on liiga raskepärane ja pikaldane instantside rohkuse tõttu. Nimelt on ülikoolimajanduse valitsemisel vastutavalt tegevad: ülikooli üksikud asutised (ülikooliseaduse §§ 41—43), teadusliku ja õppetegevuse seisukohalt teaduskonnakogud (§ 29), abina ja ettevalmistava instantsina majandusekomisjon (§§ 45—46), majanduseosakonna juhataja (§ 47), ülikooli valitsus (§§ 12 ja 21 p. 6 ja 11), ülikooli nõukogu (§§ 12 ja 21 p. 6 ja 7) ja rektor (§ 17). Praksis näitab, et sarnane kord on liiga aegaviitav ja kulukas. Sel põhjusel Riigikontroll algatas küsimuse ülikooli majandusliku asjaajamise lihtsustamise kohta. Sellega ühines Hariduse- ja sotsiaalministeerium ja tegi ülikooli valitsusele ülesandeks esitada vastav kava põhimõttel, et ülikoolimajanduse juhtimine rajataks ühe isiku printsiibile, mille ettepanekud vaataks läbi ainult ülikooli valitsus. Ülikool suhtub asjasse eitavalt.

2. Hariduse- ja sotsiaalminister tegi Vabariigi Valitsusele ettepaneku korraldada ümber Tartu ülikoolis mõned õppetoolid ja luua juure üks professor. Sel puhul Riigikontrolör teatas Vabariigi Valitsusele, et ülikooli koosseis ja asutised on juba kujunenud liiga suureks ja mõne õppetooli alal on väga vähe kuulajaid, näiteks apostlikõigeusu professor, mille alal aastate jooksul üldse ei ole olnud kursuse lõpetajaid, mille tõttu peaks hoiduma uute õppetoolide loomisest ja tuleks mõelda mõne professori kaotamisele või liitmisele. Selles asjas Vabariigi Valitsus muuhulgas otsustas 19. okt. 1932 a.:

a) muuta võrdleva usuteaduse professor dotsentuuriks ja

b) apostlikõigeusu-teaduse professor sama teaduse eriaineõpetaja kohaks. Kuid veidi hiljem Vabariigi Valitsus 7. XII. 1932 a. juba muutis oma otsuse selles asjas ja määras: jätta alles Tartu ülikooli usuteaduskonnas apostlikõigeusu-teaduse professor ning sama otsuse täienduseks muuta võrdleva usuteaduse professor dotsentuuriks siis, kui praegune õppejõud, kes kauemat aega professorina töötanud, ametist lahkub.

Eesti Punane Rist.

Eesti Punase Risti seltsile laekus 1932 a. aruande järgi tulusid 428.326 kr., millest oli: seltskondlik toetus 23.399 kr., riiklik toetus 65.795 kr., maksud E. P. Risti kasuks 90.227 kr., eesõiguste ekspluatatsioonist 44.513 kr., majand. ettevõtetest 105.500 kr., tagasimaksud 73.671 kr., „Ühisabilt“ 22.640 kr. ja mitmesugused tulud 2.581 kr.

Kulud-tulud.

Samal ajal oli kulusid: peavalitsus 35.790 kr., ladu 9.172 kr., vallasvara muretsemine 15.624 kr., hoolekanne 131.985 kr., tervishoid 72.418 kr., majanduslikud ettevõtted 120.921 kr., toetused 6.794 kr., päästejaamad 10.390 kr. „Ühisabi“ 22.862 kr., mitmesugused kulud 554.— kr., kõik kokku 426.510.— kr.

Arvete seis 31. detsembril 1932 a. oli tasakaalus 876.370 krooniga.

Eesti Punase Risti korralduseaduse § 6 märkuse alusel Riigikontroll revideeris aruandeaastal E. P. R. Seltsi majanduslikku tegevust, mille tulemusena selgusid puudused arvepidamise ja ametnikele palgamaksmise alal, kui ka asjaolu, et mõned seltsi abiettevõtted (puutöökoda, naha- ja papitööstus), mis otsekohe ei taotle seltsi eesmärki, töötasid kahjuga. Riigikontroll tegi ettepaneku seltsi valitsusele kõrvaldada märgitud puudused ja võtta kaalumisele kahjutoovate abiettevõtete likvideerimine, mille peale seltsi peavalitsus teatas kirjaga 6. II. 1933 a., et Riigikontrolli ettepanekud on kõik võetud täitmisele.

Puudused.

Ülevaade selgitamiselevõtetud summade lahendamise kohta.

Faktilise revisjoni korras selgitamiselevõtetud summade lahendamist näitab alljärgnev tabel:

Aruandeaasta/liik	Jäi lahendamata 1. aprilliks 1932 a. Kr.	Aruandeaastal võeti selgitamisele Kr.	Kokku Kr.	Selgitamiselevõtetud summadest on lahendatud:						Kokku Kr.	Jäi lahendamata 1. aprilliks 1933 a. Kr.
				seletuste ja dokumentidega Kr.	tasumisega krediti või summade uuendamise arvele Kr.	kahju riigi kanda võtmisega (kustutat. vastava ülemuse otsuse põhjal) Kr.	riigivõlgnikkude ninestätku ülesvõtmisega seadusejõusse astunud otsuste põhjal Kr.	selgitamiselevõtmisega järelkontrolli korras Kr.	kr.		
Tulude ja kulude alal.											
1930/31 a.	2.993	—	2.993	—	—	—	—	—	—	2.993	
1931/32 a.	28.025	—	28.025	—	4.023	—	1.865	366	6.254	21.771	
1932/33 a.	—	137.655	137.655	5.609	1.520	26	—	—	7.155	130.500	
Kokku	31.018	137.655	168.673	5.609	5.543	26	1.865	366	13.409	155.264	

Alljärgnev tabel annab ülevaate järelkontrolli korras selgitamiselevõtetud summade lahendamisest:

Aruandeaasta/liik	Lahendamata jäänud summad 1. nov. 1932 a. Kr.	Võeti selgitamisele Kr.	Lahendamatajäänud ja selgitamiselevõtetud summadest on lahendatud:				Kokku lahendatud Kr.	Jäi lahendamata 1. nov. 1933 a. Kr.
			seletustega või täiendavalt esitatud dokumentidega Kr.	tagasi-maksimisega riigitulude arvele Kr.	riigi kanda võtmisega vastiavate ülemuste otsuste põhjal Kr.	loobitud jälgimisest revisjoni korras k/nõukogu otsuste põhjal Kr.		
Riigisummade kulude alal.								
1926/27 a.	377	—	—	377	—	—	377	
1929/30 a.	873	—	96	686	80	11	873	
1930/31 a.	8.564	—	6.233	105	—	—	6.338	
1931/32 a.	203.214	—	105.170	1.473	—	50	106.693	
1932/33 a.	—	39.787	—	—	—	—	—	
Kokku	213.028	39.787	111.499	2.641	80	61	114.281	
Erisummade kulude alal.								
1928/29 a.	322	—	—	—	322	—	322	
1930/31 a.	864	—	795	—	—	—	795	
1931/32 a.	17.556	—	14.072	—	—	—	14.072	
1932/33 a.	—	20.853	—	—	—	—	—	
Kokku	18.742	20.853	14.867	—	322	—	15.189	
Erisummade tulude alal.								
1927/28 a.	226	—	—	—	—	—	—	
1930/31 a.	60	—	—	—	—	—	—	
1931/32 a.	22.788	—	—	—	—	—	—	
1932/33 a.	—	43	—	—	—	—	—	
Kokku	23.074	43	—	—	—	—	—	
Kõik kokku	254.844	60.683	126.366	2.641	402	61	129.470	

Kaitseministeerium.

Kaitseministeeriumi 1932/33 eelarveaasta korralised, erakorralised ja eelmise eelarveaasta ülekantud ülejääkidest tehtud kulud olid 12.902.705.15 kr. Võrreldes eelarvega tehti kulusid vähem 3.573.201.85 kr. võrra, mis tingitud teenistusetasude vähendamisest ja üldisest kokkuhoiust eelarve täitmisel Vabariigi Valitsuse otsusel ja Majanduseministri korraldusel. Võrreldes eelmise aasta kuludega olid kulud vähemad 3.527.978.32 kr. võrra.

Tulusid laekus Kaitseministeeriumi alal 147.953.91 kr., s. o. 12.198.91 kr. võrra rohkem, kui eelarves oli ette nähtud.

Eelkontrolli korras avastatud puudustest mõni näide. Varustusevalitsuse relvastuseosakond kavatses oktoobrikuul 1932 a. Arsenalilt tellida mõnesugust varustust hinnaga 5.30 kr. tükk. Riigikontroll ei annud nõusolekut, kuna puudusid töö väljaandmise tingimused ühtlaseks aluseks kalkulatsioonide tegemiseks pakkujaile. Hiljem anti tellimine kaitseväge sadulsepatöökojale 2.500 kr. võrra odavamalt (4.05 kr. tükk). Sama osakond tahtis osta ühelt pakkujalt puhastamismaterjale. Riigikontroll ei annud nõusolekut kõrge hinna pärast. Hiljem muretseti materjalid 240 kr. võrra odavamalt. Üksikud tehingud jäid Riigikontrolli motiveeritud protesti puhul teostamata; mõned teostati Riigikontrolli poolt täiendavalt ülesseatud tingimuste kohaselt.

Sõlmitud lepingute alusel valmistatud materjalid mitmel juhul ei vastanud ettenähtud tehnilistele tingimustele ja praagiti lõplikult välja või võeti hinnaalandusega vastu, kui kõrvalekaldumised ei mõjutanud materjalide headust.

Faktilise kontrolli korras revideeriti asutisi ja väeosasid 33 korral (28 üldist ja 5 osalist revisjoni), kusjuures pöörati muuseas tähelepanu ka jooksva aasta eelarve seadusepärasusele ja korralikule täitmisele. Kuues revideeritud väeosas leiti, et puhadeks puhkuselelastud sõdurid ei olnud toidult maha arvatud, mille tagajärjel riigisummades oli väeosa säästsummasse rohkem üle kantud, kui õigus, 1.226.10 kr., missugune summa kontrolli nõudmisel riigisummade arvele tagasi maksti. Kuna nähtus oli kujunenud laialdaseks, pööras Riigikontroll Varustusevalitsuse ülema poole, kes oma ringkirjaga 13. III. 33 a. nr. 4 juhtis väeosade tähelepanu sarnasele lubamata ja seadusevastasele väärnähtusele ja nõudis, et kõik väeosad, kes puhkuselelastud sõdureid ei olnud toidult maha arvanud, läbi viiksid vastavad parandused aruannetes ja üleliigselt väljavõetud summad tagasi kannaksid riigisummadesse. Selle ringkirja tagajärjel kanti riigisummadesse tagasi 1.086.45 kr.

Faktilistel revideerimistel leiti 4 väeosa ja asutist korras, kuna 29 väeosas ja asutises oli mitmesuguseid puudusi arvepidamises, majanduslikus asjaajamises ja varade tarvitamises. Revisjonitulemustest teatati puuduste ja väärnähtuste iseloomu ja tähtsuse järgi Kaitseministrile, diviisiülemale või Varustusevalitsuse ülemale, nõudes asjakohaseid korraldusi. Faktiliste revideerimiste tagajärjel võeti varasid arvele 7.602.64 kr. väärtuses (peamiselt ülekasvud materjalides ja ainetes) ja tasuti puudujääkisid ja ebaõigeid kulusid 2.181.66 kr. suuruses.

Ühe kesklaos revideerimisel leiti, et osa kangaid maaväeohvitseri-palituridest oli riketega. Asja lähem selgitus tõendas, et kangaste ülemised otsad olid juba vastuvõtmisel 1930 a. olnud koiriketega, kusjuures koitanud riideosad vahetati ilma ülemuse teadmata vabrikuesindaja poolt ümber. Ka nüüd, rikete uuesti ilmsikstulekul, oli riide-vastuvõtmiskomisjoni-liikme poolt teatatud vabrikuesindajale riide koitamisest ilma ülemusele ette kandmata. Ses asjas toimetatud juurdhuse alusel karistas Varustusevalitsuse ülem vastuvõtmiskomisjoni-liikmeid ja laos administratsiooni kuuluvaid ametisikuid distsiplinaar-korras arestiga garnisoni arestimajas. Rikutud riie asetati vabriku poolt uuega komisjoni vastuvõtmisel.

Kulud-tulud.

Puudused.

Ühe väeosa revideerimisel selgus, et üldsäästsummade arvel oli kõõgi ümberehituseks tehtud kulused, ilma et nende kulude katteks oleks jatkunud käsutusevabu summasid. Tehtud ülekulu katteks võeti osa summasid võladokumendi vastu jooksva aasta loodetavast säästust, mis ei ole seadusepärane, kuna osa kulused jäi tasumata. Riigikontrolli poolt teatati ajast Kaitseministrile, kes oma käsukirjaga 2. III. 33 a. nr. 54 juhtis väeosade ülemate tähelepanu sellele väärnähtele ja nõudis selle kordumise ärahoidmist. Ühtlasi pandi käsukirjaga järelevalve säästsummade seadusepärase tarvitamise üle diviisiülematele ja diviisiintendantidele.

Samas väeosas oli aasta lõpuks ebaõige arvestuse järgi väeosa jaoks riigisummadest rohkem välja võetud 2.574.85 kr., missugune summa õiendati kontrolli nõudmisel riigituludesse tagasimaksmisega ja aruande korras.

Teises väeosas, kus korratused ja puudused majapidamises jõudsid kuritarvitusteni, uuendati isikliku koosseisu majanduse alal. Kuna viimati Riigikontrolli poolt toimetatud revideerimisel puudused jälle kordusid, juhiti diviisiülemale poolt veel kord rügemendiülemale tähelepanu neile puudustele ja tehti temale ametlik hoiatus teenistuslikul alal.

Ühe asutise revideerimisel selgus ebasoovitav nähe, et ülem oli palganud päevatöolisena enese otsekohesesse käsutusse oma poja, teine ülem jälle oma tütre. Tehti korraldus, et säärane nähtus enam ei korduks.

Väeosa juures tegutseva sõduripoe juhatajale-ohvitserile oli määratud sõduripoe summadest ergutuse- raha, mis ei ole kooskõlas vastavate korraldustega sõduripoodide alal. Raha nõuti tagasi.

Sõduripoe summadest oli laenatud raha ühele ohvitserile ja eraisikule. Poejuhatajat karistati distsiplinaarselt ja summad nõuti tagasi.

Ühes väeosas oli toiduaineid ostetud korduvalt majanduseülemale äialt, kes tegutses vahekauplejana. Majanduseülemat karistati distsiplinaarselt.

Ühes komandantuuris olid riigisummadesse kuuluvad 484.95 kr. kantud väeosa säästsummadesse. Osa summast õiendati eelarveaastal, osa õiendatakse järgneval aastal.

Ühes asutises selgitati riigi- ja säästvara vahetõrki ja nõuti riigivarandusest säästvarasse üleantud sisseadete eest tasumist. Määratud komisjoni otsuse kohaselt, missuguse otsuse Sõjanõukogu kinnitas, kuulub tasumisele riigisummadesse 6.452.03 kr. Otsus on täitmisel.

Riigikontrolli algatusel ja osavõtul muudeti mõned materjalide tehnilised tingimused, mille tulemusena võidi korraldada nende materjalide muretsemisel võistlusi. Võistluste tagajärjel teostati hanget kogusummas umb. 20.000 kr. võrra odavamalt.

Leiavad aset veelgi juhtumid, et võetakse ette väeosades ehitusetõid ilma kinnitatud projektita.

Järelokrolli korras aruannete revideerimisel selgus, et kulude tegemisel on korduvalt eksitud maks- vates seadustes ja seadlustes ettenähtud normide vastu.

Eksimusi, mis väeosade ja asutiste poolt õiendatud kuni 4. novembrini 1933 a. kulude tagasimaksmisega riigituludesse, oli:

rahaliste tasude alal	55	korral	316.58	kr.	suuruses
toitusvarustuse	„	19	„	1.217.32	„
hobusemoona	„	2	„	49.65	„
küttega varust.	„	14	„	240.66	„
valgustusega	„	6	„	40.58	„
kraamiga	„	3	„	143.17	„

Kokku 99 eksimust 2.007.96 kr. suuruses. Osa eksimusi on väeosade ja asutiste poolt veel õiendamata. Eelmise aasta arvel maksti tagasi seadusevastaseid kulused 2.298.15 kr. suuruses.

Ikka kordub veel väeosades ja asutistes sõiduabinõude kasutamine isiklikkudes huvides ülemuste poolt antud keelukorraldustele vaatamata. Näib, et ülemus on jõuetu selle pahe vastu võitlema. Ka liialdatakse säästsummade tarvitamisega esinduseks. Ühe väeosa majapidamise revideerimisel selgus, et kolme vastuvõtmise ja koosviibimise puhul oli väeosa säästsummadest kantud kuluks 813.32 kr. ainult alkoholsete jookide muretsemiseks. Üks teine „vastuvõtmine“ läks maksma 714.56 kr.

Tegevuse arvustus.

Faktilise revisjoni korras selgitamiselevõetud summade lahendamist Kaitseministeeriumi alal näitab alljärgnev tabel:

Selgitamiselevõetud summade lahendamine.

Aruandeaasta / liik	Jäi lahendamata 1. apr. 1932 a. Kr.	Aruandeaastal võeti selgitamisele Kr.	Kokku Kr.	Selgitamiselevõetud summadest on lahendatud:				Jäi lahendamata 1. apr. 1933 a. Kr.
				seletuste ja dokumentidega Kr.	tasumisega riigitulude arvele Kr.	kahju riigi kanda võtmisega (kust.), vast. ülem. ots. põhjal Kr.	kokku Kr.	
Kulude alal.								
1931/32 a.	874.89	—	874.89	5.42	826.78	—	832.20	42.69
1932/33 a.	—	21.800.87	21.800.87	14.675.83	3.917.19	287.71	18.880.73	2.920.14
Kokku	874.89	21.800.87	22.675.76	14.681.25	4.743.97	287.71	19.712.93	2.962.83

Järeelkontrolli korras selgitamiselevõetud summade lahendamine Kaitseministeeriumi alal:

Aruandeaasta / liik	Lahendamatajäänud summad 1. nov. 1932 a. Kr.	Võeti selgitamisele Kr.	Lahendamatajäänud ja selgitamiselevõetud summadest on lahendatud:			Jäi lahendamata summasid 1. nov. 1933 a. Kr.
			seletuste ja dokumentidega Kr.	tasumisega riigitulude arvele Kr.	kokku Kr.	
Kulude alal.						
1920 a.	1.395.24	—	1.387.48	7.76	1.395.24	—
1927/28 a.	1.630.46	—	429.90	14.—	443.90	1.186.56*)
1928/29 a.	23.104.76	—	22.056.—	—	22.056.—	1.048.76*)
1929/30 a.	119.602.75	—	119.602.75	—	119.602.75	—
1930/31 a.	203.316.57	—	182.880.65	5.—	182.885.65	20.430.92
1931/32 a.	580.942.97	—	532.495.81	2,298.15	534.793.96	46.149.01
1932/33 a.	—	677.770.19	150.052.86	2.007.96	152.060.82	525.709.37
Kokku	929.992.75	677.770.19	1.008.905.45	4.332.87	1.013.238.32	594.524.62
Tulude alal.						
1931/32 a.	680.76	—	588.26	92.50	680.76	—
1932/33 a.	—	1.116.55	—	—	—	1.116.55
Kokku	680.76	1.116.55	588.26	92.50	680.76	1.116.55
Kõik kokku . . .	930.673.51	678.886.74	1.009.493.71	4.425.37	1.013.919.08	595.641.17

*) dokumendid kohtus.

Kaitseliit.

Kulud-tulud.

Kaitseliidu 1932/33 eelarveaasta riikliku toetussumma kassaaruande järgi oli sissetulekus: eelmise aasta ülejääk 116.463.46 kr. (välja arvatud propagandafondi summa 21.206.75 kr.), riiklik toetussumma ühes kaitseliidumaksuga 1925—1926 a. eest ja protsentidega jooksvate arvete pealt 445.815.34 kr. ja muud sissetulekud 27.155.86 kr., kokku sissetulek 589.434.66 kr. Väljaminekus: eelarve täitmise kulud 478.845.79 kr., muud väljaminekud 81.687.92 kr., kokku väljaminek 560.533.71 kr. Sellega ülejääk (kassasaldo 31. III. 1933 a.) järgmiseks 1933/34 eelarveaastaks 28.900.95 kr. Kaitseliidu kuludeks 1932/33 eelarveaastal oli ette nähtud krediite eelarve järgi 563.536 kr., millest tarvitati 478.845.79 kr., ülejääk määratud krediidist 84.690.21 kr. Kulude eelarve krediitide ülejääk on tekkinud üldisest kokkuhoiust kõigil kualadel, eriti aga vakantsetest kohtadest tingitud palgakulude, siis varustuse-, õppe- ja kehalise kasvatus ja eriseloomuga kulude alal. Riikliku toetussumma eelarve täitmise kulud, võrreldes eelmise eelarveaasta samade kuludega, on vähenenud 297.746.83 kr. võrra.

Puudused.

Faktilise kontrolli alal. Kaitseliidu eelarve täitmisel ei teostata eelkontrolli. Revideerimine sünnib faktilise ja järelkontrolli korras. Faktilises korras revideeriti Kaitseliidu asutisi 6 korral (5 üldist ja 1 osaline revisjon). Puudusi tuli ilmsiks 4 korral. Eriti puudulik oli asjaajamine ja arvepidamine Sakalamaa malevas, kus eelarveaasta jooksul kontrolli poolt võeti ette kaks revideerimist. Nimetatud malevas, muu seas, rahalise loterii asju toimetati äärmiselt lohakalt, mispärast kontrolli poolt puudustele juhtis Kaitseministri tähelepanu. Selle tagajärjel kõrvaldati puudused ja Kaitseliidu ülem karistas süüdlasi. Teistkordsel sama maleva revideerimisel ilmnisid uued puudused, millest väärivad järgmised eriti tähelepanu: 1) malevapäälikul, kes kasutas korterit kaitseliidumajas, oli tasumata mitme kuu tüür malevale, 2) maleva vanemal instruktoril oli kauemat aega tasumata maleva puulaost ostetud küttepuude hind, 3) maleva poolt ettevõtjaga, ühe endise malevapäälikuga sõlmitud leping, rändkinoga etenduste andmine, ei olnud täidetud. Kontrolli nõudmisel kõrvaldati väärnähted, välja arvatud end. pääliku võlg, missugune seni veel tasumata malevale 163.89 kr. suuruses.

Järelkontrolli alal. Kaitseliidu eelarve kulude revideerimist järelkontrolli korras teostati täielikult. Aruande sisulisel revisjonil tuli avalikuks aritmeetilisi eksimusi, samuti ka eksimusi toetusrahade, päeva-rahade ja seltskondlike summade alal.

Faktilise revisjoni korras selgitamiselevõetud summade lahendamist näitab alljärgnev tabel:

Selgitamiselevõetud summade lahendamine.

Aruandeaasta / liik	Jai lahendamata 1. apr. 1932 a. Kr.	Aruandeaastal võeti selgitamisele Kr.	Kokku Kr.	Selgitamiselevõetud summadest on lahendatud:		Jai lahendamata 1. apr. 1933 a. Kr.
				seletuste ja dokumentidega Kr.	kokku Kr.	
Kulude alal.						
1931/32 a.	297.50	—	297.50	297.50	297.50	—
1932/33 a.	—	1.070.42	1.070.42	42.86	42.86	1.027.56
Kokku	297.50	1.070.42	1.367.92	340.36	340.36	1.027.56

Alltoodud tabel annab ülevaate järelkontrolli korras selgitamiselevõetud summade lahendamise kohta:

Aruandeaasta / liik	Lahendamatajäänud summad 1. nov. 1932 a. Kr.	Võeti selgitamisele Kr.	Lahendamatajäänud ja selgitamiselevõetud summadest on lahendatud:			Jäi lahendamata summasid 1. nov. 1933 a. Kr.
			seletuste ja dokumentidega Kr.	tasumisega riigitulude arvele Kr.	kokku Kr.	
Kulud.						
1931/32 a.	469.75	—	112.—	86.16	198.16	271.59
1932/33 a.	—	1.586.17	—	—	—	1.586.17
Kokku	469.75	1.586.17	112.—	86.16	198.16	1.857.76

Kohtu- ja siseministeerium.

Kulud-tulud.

Kohtu- ja siseministeeriumi alal on 1932/33 a. kulutatud krediite 6.713.890 kr. ja saadud tulusid 329.591 kr.

Puudused.

Järelekontrolli korras kuluaruannete revideerimisel jäeti õigeks tunnistamata 508 kr. dokumentide puudumise ja kulude ebaseaduslikkuse tõttu. Viimasest kululiigist võiks nimetada nähet, et mõned politseikonstaablid ja kordnikud on vahialuste küüditamisel ise olnud saatjateks ja selle tõttu saanud tasu riigilt vallavalitsuste kaudu küüditakside alusel (18 ja 12 senti kilomeetrilt), kuigi kõnesolevad sõidud on toimunud tegelikult raudteel ja selle tõttu saadud tasu osutub tunduvalt kõrgemaks tegelikkudest sõidukuludest. Pealegi ei kuulu vahialuste saatmine politsei otsekoheste ülesannete hulka, sest seda võib toimetada eraisikute kaudu küüdi korras.

Faktilist revisjoni 1932/33 a. jooksul toimetati 186 asutises, kusjuures võeti selgitamisele küsimusi 3.694 kr. ulatuses. Revideerimisel selgus, et 153 asutises asjaajamine oli korras ja 33 asutises leiti puudusi.

Ministeeriumi keskasutise revideerimisel selgus, et osa Tallinna Hüpodroomi totalisaatorilt valvekomitee ja korra alalhoidmise kulude katteks laekuvatest summadest, mis läheb Kohtu- ja siseministri käsutusse, on tarvitatud õige mitmesugusteks otstarveteks, kusjuures osa kulude kohta puuduvad ligemad andmed ja osa summasid on isegi kulutatud Riigikontrollnõukogu poolt määratud tagasimaksude katteks. Riigikontroll võtnud arvesse, et tähendatud summade kasutamiseks puudub seaduslik alus, palus Kohtu- ja siseministrit, kooskõlas Riigikogu poolt 30. III. 1933 a. Eesti Vabariigi 1933/34 a. kulude ja tulude eelarve läbivaatamise puhul vastuvõetud sooviavalduse pkt. V eeskirjaga, kõnesolevad summad kanda riigikassasse ja nõutada nende kasutamiseks seaduslik alus. Seni selles asjas ei ole järgnenud mingisugust korraldust.

Kohtute revideerimisel selgus, et Pärnu 3. jaoskonna rahukohtuniku juures kohtulõivu tasumiseks oli tarvitatud kustutatud kohtumarke, mis olid võetud vanematelt, juba arhiivis seisvatelt toimetistelt. Esialgsel juurdlusel selgus, et kustutatud kohtumarke oli tarvitanud ja sissenõutud kohtulõivu omastanud rahukohtus palgata teeniv naispraktikant, kelle järgi järelevalve oli äärmiselt nõrk. Revideerimisel tehti kindlaks, et vanematelt aktidelt on kõryaldatud kohtumarke 196 kr. väärtuses ja puudub kohtulõivu (ei ole märgata kustutatud markide äravõtmist) 58 kr. väärtuses.

Kohtupristavite asjaajamist Riigikontroll hakkas täielikult revideerima alates 1931 aastast. Kuni selle ajani ei olnud võimalik teostada järjekindlat revisjoni, sest mõned kohtupristavid keeldusid sellest vastavate määruste ning seaduse puudulikkuse tõttu.

Alles pärast mitmekordset kirjavahetust Kohtu- ja siseministeerium 1931 a. andis ringkirjaliselt teada, et kohtupristavite tegevuse revideerimine allub täielikult ka Riigikontrollile.

Kohtupristavite asjaajamise revideerimisel selgus, et

1. Jõhvi jaoskonna kohtupristav oli jätnud mõned laekunud summad sisse kandmata oma raharaamatusse; revisjoniandmetel rahukogu esimees karistas kohtupristavit distsiplinaarkorras rahatrahviga 50 kr. suuruses.

2. Otepää jaoskonna kohtupristav oli viivitanud rahasummade edasiandmisega; revisjoniandmetel rahukogu esimees kirjutas ette kohtupristavile anda rahasummad edasi seaduslikul tähtajal ja korras.

Hilisemal revisjonil selgus, et viivitused kestavad edasi ja osa laekunud rahasummasid hoitakse pealegi erapangas kohtupristavi jooksva arvel; revisjoniandmed saadeti rahukogu esimehele tarviliste järelduste tegemiseks.

3. Pärnu 1. jaoskonna kohtupristav E. Oja oli jätnud edasi andmata ja omastanud sissenõutud taksirahasid ja nõudjatele kuuluvaid summasid 22.369 kr. Siin peab märkima, et kohtupristavid maksva korra järgi on kohustatud kõik laekunud taksirahad iga kuu maksma sisse Kohtupalati deposiidiarvele, kus need summad Kohtupristavite nõukogu poolt ära jagatakse kõigi kohtupristavite vahel. Pärnu 1. jsk. kohtupristav on aga juba pikemat aega järjekindlalt iga kuu osa taksirahasid jätnud enesele ja oma teo varjamiseks Kohtupalatile saadetud aruannetes näidanud vähema summa ning osa saadud summasid jätnud üldse sisse kandmata raharaamatusse. Avastatud väärnämete tõttu revisjonitoimetis anti prokuröri korraldusse ja tehti kindlaks viivitusetrahv edasiandmata summadel, mis teeb välja 6.959 kr., sellest pool osa, s. o. 3.480 kr. kuulub riigile ning pool osa asutistele, kellele kuulusid edasiandmata summad.

Peale selle selgus, et kohtupristavid tihti võtavad taksitasu suuremal määral, kui vastavad seadused võimaldavad seda. Nii on, näiteks, Pärnu 1. jsk. ja Otepää jsk. kohtupristav võtnud kuulutuste saatetähtajadelt taksitasu eraldi, mille tõttu iga kuulutuse eest asjaosalised on pidanud maksma poole rohkem, kui õigus. Ka on suurema teenistuse saavutamiseks varanduste müügi korral tihti saadetud välja kuulutusi õige suurel arvul, näit. Pärnu 1. jsk. kohtupristav on saatnud ühel juhul 33 kr. väärtusega varanduse müügi puhul välja 85 kuulutust, 70 teatelehte ja 21 vahekirja ja arvestanud selle eest enesele taksitasu à 1 kr., kokku 176 kr. Ka maksuinspektori ees on kohtupristav Oja varjanud oma tuluseid, mille tõttu 1932 a. eest temale määrati tulumaksu ainult 12 kr.

Sõidukulude alal peab märkima, et kõikidelt alla kümne kilomeetri sõitudel kohtupristavid võtavad sõiduraha kümne-kilomeetrilise alammäära järgi, missugune soodustus on nähtud ette postijaamade pidamise määruuses posthobuste tarvitamise korral. Kohtupristavid valdavas enamuses aga ei tarvita posthobuseid. Mitmete isikute ülesannete täitmisel mitme isiku vastu ka ligemas ümbruskonnas ettenähtud ringsõitude puhul arvatakse sõidukulud eraldi iga toimetuse järgi kohtupristavi asukohast ülesande teostamise kohani, mille tõttu sarnastel juhtudel sissenõutud sõidukulud kaugelt ületavad tegelikud sõidukulud. Sarnaseks arvutamiseks annab võimaluse maksev kohtupristavite taksiseadus.

Politseiasutiste revideerimisel selgus korduva nähtena, et osa laekunud rahasummasid ei olnud näidatud vastavates kviitungiraamatutes; selle puuduse kõrvaldamiseks anti vastavad eeskirjad. Samuti selgus, et politseiametnikud tsiviilkohtuotsuste täitmisel analoogiliselt kohtupristavitele võtavad sõiduraha alla kümnekilomeetrilistelt sõitudel mitte tegeliku sõidukauguse, vaid kümnekilomeetrilise alammäära järgi, mille tõttu sõidurahad kujunevad ebamääraselt kõrgeks ja ulatuvad sagedasti nõudesumma suuruseni või mõnikord isegi ületavad selle, sest täitetoimingud on harilikult seotud mitme väljasõiduga. Riigikontroll palus Politseivalitsust astuda samme eelkirjeldatud korra muutmiseks.

Jõhvi maaraajooni konstaabli asjaajamise revideerimisel avastati kassapuudujääk 401 kr. Revidendi kohaleilmumisel korduvatele katsetele vaatamata ei olnud võimalik kätte saada konstaablit ja selle tõttu asuti vahepeal revideerima kohaliku politseijaoskonna ja alevirajooni konstaabli asjaajamist; maaraajooni konstaabel ilmus jaoskonda alles teise päeva õhtul ühes kriminaalametnikuga, kellele ta vahepeal revisjoni kartusel oli teinud avalduse rahasummade raiskamise kohta. Revisjonitoimetis saadeti vastava ülemuse kaudu prokuratuuri korraldusse.

Türi jaoskonna politseikomissari ja Türi linnarajooni konstaabli asjaajamise revideerimisel selgus, et viivitatakse vastuvõetud summade edasiandmisega ja osa summasid hoitakse erapangas jooksva arvel; revisjoniandmetel Politseivalitsuse direktor karistas komissari valju noomitusega.

Kohtla-Järve kaevanduse rajooni konstaabli asjaajamise revideerimisel selgus, et konstaabel on maksvõlgnikkudele massiliselt nõudnud sisse raha saatekulud ka neil juhtudel, kui raha postiga ei olnud tarvis saata, vaid isiklikult konstaabli poolt edasi anti rahanõudjale-asutisele. Revisjoniandmetel Politseivalitsus kirjutas konstaablile ette lõpetada sarnastel juhtudel raha saatekulu nõudmine ja maksta tagasi seni sisse nõutud summad, või kanda prefektuuri deposiiti, missugune eeskiri ka täideti.

Tegevus.

Riigikontroll on korduvalt soovitanud vabastada politseiametnikud omavalitsusemaksude sisse nõudmisest ja igasuguste kutsete ning teadaannete kättetoimetamisest asjaosalistele, sest neid ülesandeid võivad täita palju odavamalt ja otstarbekohasemalt vastavad omavalitsuste ametnikud ja postiasutised, kuna politsei vabaneks seega kõrvalistest ülesannetest. Vabariigi Valitsuses, kuhu see küsimus esitati, ei ole seda veel lõplikult lahendatud. Aruandeaastal kohtade peal teostatud faktilise revisjoni tulemused aga korduvalt kinnitavad, et eriti maal konstaablite suurema osa tööajast nõuab enesele omavalitsuste maksude sissekasseerimine, kusjuures mõned konstaablid mitte toime tulles selle tööga, tegid oma lauajuhenditesse fiktiivkandeid, näidates täitmata nõudmised täidetuna ja sellega tunduvalt raskendades revisjonitööd ja väärnähte avastamist. Ka olid mõnes kohas konstaablid ülekoormatuse sunnil palganud omal kulul abitööjõude, kelle vilumatuse tõttu aga asjaajamine tihti oli korratu. Kuivõrd koormav on politseile kutsete ja teadaannete kättetoimetamine, näitab juba see, et Tallinna 6. politseijaoskonnas toimetatakse asjaosalistele kätte igapäev keskmiselt 400 kutset ja teadaannet.

Eelolevale vastupidi tegevusearuanded näitasid, et raudteepolitseil, oma koosseisuga võrreldes, on tööd liiga vähe. 1933/34 a. eelarve arutamise puhul Riigikontroll tõstis üles küsimuse raudteepolitsei koosseisu vähendamise kohta, mille peale see koondati 76-lt 65-le, kuid võttes arvesse töövähesust, siin oleks võimalik tõmmata koomale veelgi koosseis, sulgedes üksikute vähese tähtsusega raudteejaamades asuvad raudteepolitsei-punktid ja pannes nende kohused vastavale välispolitseijaoskonnale või rajoonikonstaablile.

Vahialuste tööde aruanne.

Vangimajade valitsuse aruande järgi oli 1932/33 a. vangitööde bruttosissetulek 495.841 kr. Sellest summast on arvatud 1) äratarvitatud materjalide katteks 185.344 kr., 2) töö lisakuludeks 80.897 kr., 3) töörahaga: a) riigi osaks 56.164 kr., b) vangide osaks 115.664 kr., c) vangimaja osaks 57.772 kr., millest on kaetud majandusettevõtete töötasud 9.624 kr. Harku turbatööstusest on saadud kasu 2.884 kr., millest on arvatud 1.442 kr. riigi osaks ja 1.442 kr. vangimaja osaks. Vangimajade osale on veel arvatud juure Keskvangimaja elektrijaama ja vangimajade veovoori alal ülejääk 1.323 kr. ja materjalide ülekasvud ning mitm. tulud 1.268 kr.; maha on arvatud põllu- ja karjapidamise kahjud 1.396 kr., mis on resultaadiks Rakvere, Viljandi ja Valga vangimajade põllupidamise kasudest 1.082 kr. ja kahjudest Harku kolonii põllupidamise alal 1.626 kr., karjapidamise alal 835 kr. ja Paide vangimaja põllupidamise alal 17 kr. Kahjud Harku kolonias on tekkinud osalt karja ümberhindamise tõttu (845 kr.), osalt viletsa põllusaagi tõttu (näit. saadi kartuleid 26.000 kg 22.000 kg külvist).

Kogutulemusena andsid vahialuste tööd ja vanglate abiettevoitmed p u h a s k a s u: a) riigi osas 57.606 kr. ja b) vangimajade osas 50.785 kr. — kokku 108.391 kr.

Eeltähendatud resultaadile ei saa vaadata kui reaaltulemusele. Selle puhaskasu suurust mõjutab tunduvalt juba see asjaolu, et umbes 50 ametnikul ja teenijal, kes oma tööjõu annavad vangitöödele, makstakse palk riigieelarve krediidist.

Puudused.

Elmise 1931/32 aasta puhaskasu vangimaja osas 62.775 kr. tuli jaotamisele aruandeaastal. Viimast summast määrati Vangistuseseaduse §§ 363 ja 364 põhjal vangitööde juhtimise ja arendamise eest lisatasuks Vangimajade valitsuse ja vangimajade ametnikele 20.588 kr. ning Kohtu- ja siseministri korraldusse 1.000 kr. Viimane summa on kantud üleminevate summade arvele ja sealt septembrikuul 1932 Krediit Panka Kohtu- ja siseministri jooksvale arvele, mis enam ei figureeri ministereiumi aruandluses. Riigikontrolli sellekohase nõudmise peale vaatamata Kohtu- ja siseministereium seni ei ole saatnud dokumente tähendatud summa kulutamise kohta.

Harku vangimaja faktilisel revideerimisel selgus, et vangimaja teenijaskonna eluruumid üldiselt on õige kitsad (ühes toas-köögis elavad kuni 9-liikmelised perekonnad), kuid samas oli kokku seatud vajaduseakt ja Vangimajade valitsuse direktori poolt põhimõtteliselt lubatud 3 iseseisva majapidamisega ametnikku senistest osalt hiljuti remonteeritud korteritest paigutada ümber ja sellega veelgi süvendada korterikitsikust. Vabanevad ruumid aga kavatseti üheks korteriks kokku lasta ja anda turbameistrile, kellel niigi juba kasutada küllalt ruumikas kolmetoaline korter. Riigikontroll juhtis Kohtu- ja siseministri tähelepanu eeltähendatud kavatsuse ebaratsionaalsusele, kuna oleks tulnud lõhkuda alles hiljuti remonteeritud ruume, mille tõttu selle kava teostamisest loobuti.

Harku mõisa 1931/32 a. aruande järgi on tulud 35.583 kr., kulud 38.944 kr. ja kahju 3.361 kr. 1932/33 a. aruande järgi on tulud 46.107 kr., kulud 48.370 kr. ja kahju 2.263 kr. Aruanded on seni esitatud hilinemisega, mille tõttu on revideeritud ainult 1931/32 a. aruanne, kuna 1932/33 a. aruanne on revideerimata. Hilinemisele on Riigikontrolli poolt tähelepanu juhitud ja nõutud aruannete õigeaegset esitamist

Harku mõisa aruanne.

Aruannetes näidatud kahjude põhjuste selgitamiseks toimetati mõisas juunikuul 1933 a. faktiline revisjon, millest selgus, et mõisa juhtimisel ja tööde organiseerimisel on puudunud järjekindlus. Näit. on asutud parandama heinamaid, kuid enne kuivendustööde lõpuleviimist on küntud üles osa maast ja kasutatud põlluna. Pooliku kuivenduse tõttu olid tagajärjed negatiivsed. Karja alal tuli konstateerida, et kaheaastaseid lehmamullikaid (22 tk.) suhteliselt lüpsikarjaga (45 tk.) oli palju, mis näitab, et kõik ühe aasta vasikad valikuta kasvama jäeti. Mõisakari aga ei ole kaugeltki sarnane, et tasuks jätta kasvama iga vasikat.

Puudused.

Selgunud puudustele on Riigikontroll juhtinud tähelepanu ja palunud Kohtu- ja siseministeriumi astuda samme nende kõrvaldamiseks ja mõisa tulukuse tõstmiseks.

Riigivanema ja Riigikantselei 1932/33 a. kuluaruande revideerimisel selgus, et Riigivanema käsutada olevatest summadest (Riigivanema ja Riigikantselei eelarve 2 jagu ptk. 1 § 90a) on antud Kohtu- ja siseministri korraldusse aprillikuul 1932 a. osaliseks kulude katteks keskasutisele sõiduabinõu muretsemisel ja sisseseade asendamisel, mis Riigivanema korterisse võetud Kohtu- ja siseministeriumi ruumest — 2.300 kr. ja maikuul (otstarve märkimata) 1.000 kr. Tähendatud summad on kantud Krediit Panka Kohtu- ja siseministri jooksvale arvele, mille läbikäigud puuduvad ministeriumi aruannetes. Riigikontroll palus saata täiendavalt aruanne eeltähendatud summade tarvitamise kohta, mis täideti ainult osaliselt.

Üleminevate summade aruanded.
Puudused.

Faktilise ja järelkontrolli korras selgitamiselevõetud summade ja nende õiendamise kohta annavad ülevaate järgmised tabelid:

Ülevaate selgitamiselevõetud summadest.

Faktilise kontrolli alal.

Aruandeaasta	Jäi lahendamata 1. IV. 1932 a. Kr.	Aruande-aastal võeti selgitamisele Kr.	Õ i e n d a t u d :		Jäi lahendamata 1. IV. 1933 a. Kr.
			seletuste ja dokumentidega Kr.	tasumisega riigitulude arvele Kr.	
1931/32 a.	20.212	—	—	—	20.212
1932/33 a.	—	3.694	3.114	84	496
	20.212	3.694	3.114	84	20.708

Järelekontrolli alal.

Aruandeaasta / liik	Õienda- mata summade seis I.XI. 1932 Kr.	Võetud selgitani- sele Kr.	Õiendatud I. XI. 32 — I. XI. 1933 a.:					Õienda- mata summade seis I. XI. 33a. Kr.
			täiendava tõesta- mise teel Kr.	tasumisega		riigi kanda võtmisega vastavate ülemuste otsuste põhjal Kr.	k/nõu- kogu otsuste põhjal tagasi- nõudm. loobumi- sega Kr.	
				riigi- tulude arvele Kr.	krediidi või summade uuenda- mise arvele Kr.			
Kulud.								
1924 a.	150	—	—	150	—	—	—	—
1930/31 a.	275	—	135	140	—	—	—	—
1931/32 a.	43.466	—	40.122	674	—	2.365	15	290
1932/33 a.	—	508	—	—	—	—	—	508
Kokku	43.891	508	40.257	964	—	2.365	15	798
Vangitööd.								
1932/33 a.	—	1.000	—	—	—	—	—	1.000
Harku mõis.								
1931/32 a.	—	141	10	—	131	—	—	—
Üleminevad summad.								
1932/33 a.	—	3.300	—	—	—	—	—	3.300
Kõik kokku	43.891	4.949	40.267	964	131	2.365	15	5.098

Piirivalve valitsus.

Piirivalve valitsuse 1932/33 eelarveaasta korralsised, erakorralised ja eelmise eelarveaasta ülekantud ülejääkidest tehtud kulud olid 994.688.05 kr. Võrreldes eelarvega tehti kulusid vähem, korralsisi 67.441.71 kr. või 6,47% ja erakorralisi 7.246.24 kr. või 27,1%, mis tingitud üldisest kokkuhoiust. Võrreldes 1931/32 eelarveaasta kuludega vähenesid korralsised ja erakorralised kulud kokku 73.408.09 kr.

Tulusid oli Piirivalve valitsusel 1932/33 eelarveaastal 1.367.23 kr. Võrreldes eelmise eelarveaasta tuludega (3.428.99) on tulud vähenenud 2.061.76 kr. või 60,12%, mis tingitud peamiselt trahvide ja viivitusrahadega vähemast laekumisest.

Eelkontrolli alal. Eelarve täitmisel eelkontrolli korras läbivaatamiseks esitatud varade muretsmise ja tööde väljaandmise kavades ei tulnud ilmsiks puudusi ning lepingute sõlmimiseks anti nõusolekud.

Faktilise kontrolli alal. Faktilises korras revideeriti 1932/33 eelarveaasta jooksul Piirivalve 2 asutist. Revideerimisel tulid ilmsiks vähemad puudused, kuna ühel korral ei avastatud puudusi.

Järelkontrolli alal. Eelarve täitmise aruande revideerimisel järelkontrolli korras ei tulnud ilmsiks erilisi puudusi.

Alljärgnev tabel annab ülevaate järelkontrolli korras selgitamiselevõetud summade õiendamise kohta:

Aruandeaasta / liik	Lahendamatajäänud summad 1. nov. 1932 a. Kr.	Võeti selgitamisele Kr.	Lahendamatajäänud ja selgitamiselevõetud summadest on lahendatud:			Jäi lahendamata summasid 1. nov. 1933 a. Kr.	Märkusi
			seletuste ja dokumentidega Kr.	tasumisega riigitulude arvele Kr.	k o k k u Kr.		
Korralsised kulud.							
1927/28 a.	98.44	—	—	—	—	98.44*)	*) sissenõudmisel
1931/32 a.	23.—	—	23.—	—	23.—	—	
1932/33 a.	—	2.865.26	2.860.81	4.45	2.865.26	—	
Tulud.							
1932/33 a.	—	—	—	—	—	—	—

Kulud-tulud.

Puudused.

Selgitamiselevõetud summade lahendamine.

Majanduseministeerium.

Kulud.

Majanduseministeeriumi 1932/33 a. korralised kulud olid 3.292.381 kr. (1931/32 a. — 4.653.705 kr.), riigivõlgade tasumiseks kulutati 2.792.489 kr. (1931/32 a. — 4.088.547 kr.), erakorralised kulud olid 3.242.765 kr. (1931/32 a. — 2.568.004 kr.) ja operatsioonifondid 54.000 kr. (1931/32 a. — 280.000 kr.). Korralised kulud vähenesid aruandeaastal 1.361.325 kr. ehk 29,2%. Sellejuures oli kulude vähenemine Maksudevalitsuses 1.145.939 kr. ehk 28,8%, Rahanduseosakonnas 204.861 kr. ehk 42,3% ja Kaubanduse-tööstuseosakonnas 17.934 kr. ehk 18,3%. Aruande järgi kulud tõusid ministeeriumi keskasutises 7.409 kr. ehk 8,3%, mis oli tingitud krediitasutiste järelevalveametkonna loomisest. Tegelikult kulud ei suurenenud, kuna krediitasutiste järelevalvekulud kaetakse sellekohase seaduse järele pankade poolt. Üksikute kululiikide järgi kulud vähenesid piiritusemonopoli erikulude alal 1.035.414 kr. ehk 36,6% põhjusel, et osa arveid jäi tasumata aruandeaasta lõpuks; teenistusetasu alal 65.130 kr. ehk 6% palgade vähendamise ja koosseisude ümberkorraldamise tagajärjel; kultuuriliste toetuste alal 32.824 kr. ehk 16,5%; väärtmärkide valmistamise alal 152.230 kr. ehk 72,8%, sest et valmistati vähem vahetuseraha.

Riigivõlgade tasumiseks kulutati vähem 1.296.058 kr. ehk 31,7% põhjusel, et jäeti tasumata tähtajalised summad sõjavõlgade katteks.

Majanduseministeeriumi erakorralised kulud näitavad tõusu 674.761 kr. ehk 26,3%; teraviljakaitse korraldamise alal kulutati rohkem 744.837 kr. ehk 31,6% põhjusel, et osteti kokku rohkem rukist, omavalitsustele makseti toetusena 142.449 kr., millist kulu eelmisel aastal ei olnud. Kulusid ei olnud üldse mitmesuguste tööde ja töötatööliste toetamise alal, kuna eelmisel aastal selleks kulutati 212.226 kr.

Tulud.

Majanduseministeeriumi keskasutise, rahanduseosakonna ja kaubanduse-tööstuseosakonna korralised tulud olid 1932/33 a. 1.682.857 kr., eelmisel aastal 2.772.458 kr., vähenemine 1.089.601 kr. ehk 39,3%. Vähenenud on tulud: riigikapitalidelt 576.194 kr. ehk 34,1%, sest et operatsioonifondid ja laenu anti üle eelmisel aastal Pikalaenu Pangale ja tulud neilt laekusid Pikalaenu Panga alal ja et riigile kuuluvatelt väärtpaberitelt on saadud vähem tulu; riigiettevõtelt 266.011 kr. ehk 46,3%, patentidelt ja proovidelt 20.766 kr. ehk 18,1%.

Segatulusid on saadud vähem 216.858 kr. ehk 65,1%.

Tegevus.

Teravilja kaitseseaduse alusel teostas Majanduseministeerium aruandeaastal rukki kokkuostu põllupidajailt kolmat aastat. Tähtendatud aja jooksul on põllupidajad kasutanud teravilja kaitseseadusega neile antud soodustusi, müües nende poolt kasvatatud ja omatarvidusest ülejäänud rukist riigile Vabariigi Valitsuse poolt määratud hinnaga. Vabariigi Valitsuse poolt määrati rukki kokkuostu hinnaks: 1930 a. saagist I perioodil 25. IX — 1. XI. 1930 a. 17,5 s., II perioodil 20. I — 1. III. 1931 a. ja III perioodil 7. III — 31. III. 1931 a. 16 s. kilost 118 n. holl. kaalu juures, 1931 a. saagist — 15 s. kilost ning 1932 a. saagist — 14 s. kilost 120 n. holl. kaalu juures. Tähtendatud hindu on peetud põllupidajate poolt küllalt soodsateks ning selle tagajärjel on hakatud pöörama suuremat tähelepanu rukkisaagile, kui praeguse põllumajandusliku konjunktuuri juures hästi tasuvale alale, suurendades esijärjes rukki külvipinda.

Teravilja kaitseseaduse maksvuse ajal riigilepakutud rukkikvantumit, müüapakujate-põllupidajate arvu kui ka kokkuostetud rukki hulga kohta annab ülevaate järgmine tabel:

	Müüapakujate-põllupidajate arv	Pakuti müüa	Osteti riigile
		to	to
1930. a. saagist . .	20.500	38.500	38.000
1931. a. „ . .	14.233	19.073	12.610
1932. a. „ . .	21.667	29.988	19.917

Eeltoodust nähtub, et rukist on pakutud müüa ja kokku ostetud riigile kõige rohkem 1930 a., mis seletatav tolle aasta erilise hää rukkisaagiga, kuna aga müüapakujate-põllupidajate hulk on kõige suurem 1932 a. sel põhjusel, et mitmed põllupidajad, kes rukist ennem turule ei saatnud, on suurendanud nimetatud vilja külvipinda ning piiranud omatarvidust rukki alal müügiesaatmise eesmärgil.

Rukki kokkuost teostus aruandeaastal riikliku ostutoimkondade ja kahe ühistegelise asutise kaudu, kuid kokkuostetud rukis paigutati eranditult Majanduseministeeriumi poolt üüritud ladudesse, kus vilja korrashoid ja järelevalve teostus sama ministeeriumi ametkonna kaudu. Kokkuostetud rukis paigutati ministeeriumi enese poolt üüritud ladudesse põhjusel, et eraisikud ja -ettevõtted nõudsid liiga suurt tasu viljahoidmise eest, kuna ministeeriumi oma korralduses oleva rukki hoiukulud osutusid märksa odavamaks. Nii makseti ühele suuremale viljaärile tema nõudmisel hoiutasuks 2 kr. tonnilt kuus, kuna ministeeriumi poolt üüritud ladudes olid need kulud samal ajal vaid 25 snt. tonnilt, seega 8 korda väiksemad. Peale selle jättis vilja korrashoid ja järelevalve eraettevõtete ladudes väga tihti palju soovida nii üldpuhtuse, aitade tuulutamise kui ka ruumide eneste suhtes.

Üldiselt on maksetud rukki ostu- ja hoiukuludeks: 1930/31 eelarveaastal 25. IX. 1930 a. — 31. III. 1931 a., s.o. umbes 6 kuu eest ca 350.000 kr.; 1. IV. 1931 a. — 31. III. 1932 a., s.o. 12 kuu eest ca 395.000 kr., kuna viimasel eelarveaastal, s. o. 1. IV. 1932 a. kuni 31. III. 1933 a. langesid need kulud 253.000 kr.

Eeltoodust nähtub, et eriti kõrged olid hoiukulud esimesel aastal, mil pea kõik kokkuostetud rukis oli hoiul eraettevõtete ladudes. Järgmisel aastal vähenesid tähendatud kulud märksa, sest suurem osa kokkuostetud rukist paigutati juba ministeeriumi ladudesse. Soovides aga üldse vabaneda rukkihoiust eraettevõtete ladudes, asus ministeerium aruandeaastal tähendatud ladudes olevate rukkitagavarade realiseerimisele esijärjes müügi teel tarvitajaskonnale ja ülejääva osa ümberpaigutamise teel riigi poolt üüritud ladudesse, nii et aruandeaasta lõpuks oli kõik rukkitagavara eranditult ühes aruandeaastal juureostetud rukiga paigutatud ministeeriumi ladudesse. Selle tõttu avanes võimalus kokku tõmmata hoiukulusid ja need võrduvad aruandeaastal, nagu eelpool tähendatud, 253.000 kr. eelmise aasta 395.000 kr. vastu.

Mis puutub kokkuostetud rukki realiseerimisse, siis peab tähendama, et aruandeaasta lõpuks jäänud rukkitagavara oli pea sama, mis aasta alul. Nii oli 1. IV. 1932 a. ladudes 31.648 to ning aruandeaasta lõpul 31. III. 1933 a. — 30.431 to, seega vähem, kui aasta alul vaid 1217 to. Tagavarade realiseerimine 15 s. müügihinna juures edenes visalt, eriti aga aruandeaasta I poolel, sest vabaturul oli veel rukist küllaldaselt olemas ning selle hind oli tunduvalt odavam riigirukki müügihinnast. Seepärast otsustas Vabariigi Valitsus laosolevate rukkitagavarade kiiremaks realiseerimiseks, esijärjes aga liialt kaua ladudes seisnud 1930 a. lõikuse rukist osa ära müüa 15 s. asemel 9—10 s. kilost. Alandatud hinnaga müüdi 10 snt. kilost 5878 to ja alla 10 snt. kilost 5647 to.

Peale tähendatud hinna alandamist toetati aruandeaastal odavahinnalise rukkimüügi riikliku hoolekannet 3640 ja põllumajapidamisi — 785 tonniga.

Kui arvesse võtta eeltähendatud müügihinna-politikat, on selge, et teraviljakaitse teostamine tuleks viia teisele alusele, kuna praeguse korra juures on riigil kahjusaamine paratamatu.

Maksudevalitsus.

Otsemaksude ala.

Pundused.

Tuludokumentide revideerimisel selgus, et mitmel juhul oli määratud ekslikult vähem maksu või jäetud maksustamata maksuobjektid, mille tagajärjel nõuti juuremaksu aruandeaastal 16.345.02 kr., millest õiendati kuni 1. XI. 1933 a. 10.390.70 kr., sellest rahas tasumisega 7.959.88 kr., maksude kõrgendamiseks 2.371.62 kr. ja täiendavate seletuste ja tõenduste esitamisega 59.20 kr. 1932/33 eelarveaasta dokumentide järgi on aga seni juuremaksu nõutud 15.642.45 kr., millest õiendati kuni 1. XI. 33 a. 3.445.95 kr. Suuremad juuremaksunõudmised tühe maksniku kohta olid 749 kr., 793 kr., 579 kr. ja 3.192 kr.

Otsemaksude tulude arvestamine ja aruandmine ei paranenud võrreldes eelmise aastaga. Otsemaksude tulude eelarve täitmise aruanne esitati Maksudevalitsuse poolt küll Riigikontrollile, kuid nende tulude puuduliku arvestamise tõttu maksuasutistes osutus aruande täielik revideerimine võimatuks, eriti aga summade laekumise ja tagasimaksude osas, mille alal puudub maksuasutistes arvepidamine, mis pärast aruandesse olid paigutatud üksnes E. P. osakondade andmed. Tallinna-Harju maksuametis olevate lisaärimaksu võlgnikkude nimekirjade võrdlemisel E. P. osakonnas olevate andmetega aga selgus, et võlanimekirjade ja E. P. osakonnas olevate maksunimekirjade andmed olid lahkuminevad, mis seletatav sellega, et võlanimekirjades olid mitmed võlgade muudatused (vähendamised, tasumised) ekslikult jäänud märkimata ning võlgade vähendamised teatamata E. P. osakonnale.

Riigikontroll on korduvalt nõudnud otsemaksude arvestamist ja selle puudumise peale juhtinud tähelepanu ka iga-aastases „punases raamatus“, kuid vaatamata sellele Maksudevalitsus ei ole veel suutnud korraldada otsemaksude arvestamist.

Deposiidid.

Maksudevalitsuse ametnikud saavad peale palga veel lisatasusid. Nimelt võetakse riigimaksuvõlgade sissenõudmisel lisaraha, millest läheb linnades ja alevites 50% ja väljaspool linnu ja aleveid — 75% sissenõudja isiku kasuks, mis kantakse politsei deposiiti, kuna ülejäänud osa, s. o. 50% ja 25% kantakse Maksudevalitsuse deposiiti, mis võib Majanduseministri loaga ära tarvitatud saada otsemaksude ametkonna ja renteide (Eesti Panga osakondade) teenijate gratifikatsioonideks (RT 4 ja 75 — 1921 a. seadus nr. nr. 31 ja 111). Samuti kantakse lisatollisummadest osa Maksudevalitsuse ja tolliasutiste deposiiti ning jagatakse ametnikkudele autasuna. Nende summade jagamise seismapanemiseks ja ülekanndmiseks riigitulude arvele ning vastavate seaduste muutmiseks palus Riigikontrollor Vabariigi Valitsuse korraldust juba läinud aastal, kuid et seni veel ei ole järgnenud mingit korraldust sellel alal, siis jätkub deposiitide jagamine endisel viisil. 1932/33 eelarveaasta jooksul on jagatud gratifikatsioone lisarahasummadest 32.264 kr. ja lisatollisummadest 39.152 kr.

Tolli ala.

Tulud.

Tulude nimetus	Tegelikud tulud		1932/33 a. laekunud vahem kui 1931/32 a.	
	1932/33 a.	1931/32 a.	Kr.	%
Ptk. X.				
1. Sisseveotoll	13.198.421	18.083.971	4.885.550	27,0
2. Väljaveotoll	14.702	52.019	37.317	71,7
3. Lisatoll	45.696	58.173	12.477	21,5
4. Kantseleimaks	48.726	70.382	21.656	30,8
5. Trahvid	29.219	33.890	4.671	13,8
6. Mitmesugused tulud	62.489	89.685	27.196	30,3
Kokku	13.399.253	18.388.120	4.988.867	27,1

Tollitulused laekus 1932/33 eelarveaasta jooksul 27,1% vähem kui 1931/32 eelarveaastal ja 29,5% vähem, kui sama aasta eelarves ette nähti. Märksa vähenesid tulud väljaveotolli alal, kus tagasimineku on ligi 72%. Väljaveotolli tulude tagasimineku ei mõjuta summaliselt niivõrd riigikassa seisukorda, kui just iseloomustab ekspordi vähenemist saaduste alal, mille väljavedu väljaveotollidega kaitstud (osa metsasaadusi, ristikheinaseemned, karusnahad j.n.e.).

Sisseveotoll vähenes võrreldes eelmise aastaga 27%. Siin on vähenemine tingitud 1931 a. maksmapandud kaupade sisseveo ja välismaksuvahendite liikumise kitsenduste tagajärjel. Viimaste mõjutuste tagajärjena tuleb seletada ka üldiselt tollisissetulekute vähenemist. Teiselt poolt pikaleveninud majandusekriis nõrgendas siseturu ostujõudu, milline omakord vähendas importkaupade sissevedu ja tollitulude laekumist.

1. Eksporteeritavate maiusainete valmistamisel äratarvitatud toorainete sisseveotolli tagasimaksumääruste järgi (RT 35 — 1932) kuulus tagasimaksmisele ka sisseveotoll pakkimiseks äratarvitatud papilt à 0,09 kr. kilogrammilt. Sarnast tagasimaksu papi pealt Riigikontroll ei pidanud õiglaseks, seda enam et tagasimaksmise juures ei nõutud mingeid tõendusid (tollikviitungeid) välismaalt sissetoodud papi kohta. Küll aga selgus kodumaa paberi- ja papivabrikutest järelepärimisel, et viimastel täiesti võimalik on valmistada ja ka valmistatakse sarnase koosseisuga papisorte; milliseid eksportsaaduste pakkimise juures tarvitatakse.

Eeltoodule juhiti Riigikontrolli poolt Majanduseministeeriumi tähelepanu, paludes jätta ära tagasimaksumäärustes tagasimaks papilt.

Majanduseministeerium ühines Riigikontrolli seisukohaga, loobudes pakkimiseks tarvitatud papilt sisseveotolli tagasimaksmisest.

2. Tollialuste kaupade kontroll-revideerimisel selgus, et jalgrataste kuullaagrid ja kruvišeidid (valmis kujul) tolliti materjali järgi (terasteosed), kuigi vastava tollitariifi § mõiste kohaselt tuleks tähendatud osad tollida jalgrattaosadena. Kaubakäsitaja edasikaebusel Tallinna tollinõukogu pooldas nende osade tollimist materjali järgi. Kuna käesolev küsimus põhimõttelise tähtsusega, siis Riigikontroll palus Maksudevalitsust kaaluda küsimust.

Maksudevalitsus ühines Riigikontrolli seisukohaga — tollida tähendatud esemeid jalgrataste osadena, tehes otsuse ringkirjaga teatavaks ka tolliasutistele.

3. Kaupade kontroll-revideerimisel leiti, et autovedrude amortisaatorid atesteeriti tollirevidendi poolt kui masinaosad (t. t. § 167 7/a). Kauba atesteerimisega ei saanud Riigikontroll nõustuda, leides et autovedrude amortisaatorid tulevad vastava tollitariifi § mõiste kohaselt tollida autoosadena (t. t. § 173 7/c).

Riigikontrolli kontroll-revideerimise vastu protesteeris kaubakäsitaja, leides et tähendatud esemed tulevad ikkagi tollida kui masinaosad. Tallinna tollinõukogu ei rahuldanud kaubakäsitaja protesti, mille järel viimane edasikaebusega esines Tollipeakomitee ees, paludes tühistada kontroll-revideerimist. Tollipeakomitee asus Riigikontrolli seisukohale, jättes jõusse kontroll-revideerimise. Tähendatud Tollipeakomitee otsus autovedrude amortisaatorite tollimise asjus tehti ringkirjaliselt teatavaks tolliasutistele üldiseks käsitamiseks.

4. Vabariigi Valitsuse otsusega saadeti Riigikontrollile seisukohavõtmiseks Majanduseministri ettepanek vabastada sisseveotollimaksudest 5.075 kr. suuruses ühele ärile välismaalt saabunud nisujahu, põhjusel et jahu pikaajalise ladudes seismise tõttu on muutunud inimtoiduks kõlbmatuks ja ainult looma toiduna võib tarvitada.

Riigikontroll kohapeal asjaoludega tutvunedes leidis, et kaugelt suurem osa kõnesolevast nisujahust on sarnases seisukorras, mis kõlbulik inimtoiduks, kuna väiksem osa oli kõlbmata. Ka ei pidanud Riigikontroll võimalikuks lasta tollita nisujahu loomatoiduna siseturule, sest et siseturg niigi tol ajal oli küllastatud loomajätoiduga.

Eeltoodud kaalutlustel Riigikontroll asus eitavale seisukohale tähendatud nisujahu partii tollita siseturule laskmise kohta.

Vabariigi Valitsus otsustas nisujahu, selle siseturule laskmisel, sisseveotoll 3.500 kr. suuruses sisse nõuda, kuna kõlbmatuks muutunud osa jahust tollist vabastada 1.575 kr. suuruses.

5. Majanduseminister pani ette Vabariigi Valitsusele vabastada osalisest sisseveotollist 76.702.80 kr. suuruses ühe tubakatööstuse nimele saabunud tubakajäänused põhjusel, et tähendatud tubak on vaid lehttubaka jäänused, mis oma hinna väärtuselt kaugelt odavam lehttubakast ja seetõttu ei suuda kanda maksvas tollitariifis ettenähtud kõrget tollimäära (15 kr. 1 klgr. brutto).

Puudused.

Riigikontroll asjaga kohapeal tutvunedes vaidles ettepanekule vastu, mille tagajärjel viimane jäi teostamata.

6. Majanduseministri ettepanek (kaubanduse-tööstuseosakonna alal) Vabariigi Valitsusele täiendavalt vabastada sisseveotollist ühele kodumaa klaasivabrikule välismaalt saabunud uue mehaanilise klaasivabriku sisseseade ja materjalid 15.000 krooni suuruses.

Sissetoodud esemete kontrollimisel vastavate tollirevideerimisaktidega selgus, et tegelikult tuleks suurendada täiendavalt ärajäetud sisseveotollisumma 9.476.15 kr. võrra, mitte aga 15.000 kr., vähendades Majanduseministri ettepanekus näidatud sisseveotollisummat 5.523.85 kr. võrra.

Tähendatud summa võrra vähendatult kinnitati ettepanek ka Vabariigi Valitsuse poolt.

7. Faktilist kontrolli teostati tolliasutistes aruandeaastal 55 korral, sellest kaupade kontroll-revideerimisi 29 korral. Vähemaid puudusi ja kõrvalekaldumisi leiti 33 juhul, mille tagajärjel võeti selgitamisele ja nõuti juuremaksu 387.23 kr. Tähendatud summast tasuti rahas riigitulude arvele 202.02 kr. ja õiendati täiendavate dokumentide ja seletustega 170.16 kr.

8. Järelokrolli korras võeti selgitamisele riigitulude alal 11.439.36 kr. ja deposiitsummade alal 349.80 kr., millest kuni 1. nov. 1933 a. riigitulude alal õiendatud 3.170.77 kr. ja deposiitsummade alal 0.79 kr.

Tegevus.

Soodustused tollimaksude tasumisel. Tallinna tolliinspeksioonis oli T. S. § 245 alusel edasi liikunud tollivõlgade saldo 1. aprilliks 1932 a. 169.983.75 kr., millised võlad tulid Majanduseministri vastavate otsuste kohaselt likvideerida 1. dets. 1932 a. Aruandeaasta jooksul tasuti ettevõtete poolt alalejäänud võlga 149.724.55 kr. ja ühe maksujõuetuks-tunnistatud ettevõtte tollivõlad 20.259.20 kr. suuruses kanti üle kahtlaste võlgnikkude arvele. Viimase summa sissenõudmine ei ole annud seni tagajärgi põhjusel, et end. Diskonto panga poolt tollisummade kindlustuseks vastuvõetud garantiikiri 30.000 kr. peale on panga maksujõuetuse tõttu lunastamata. Sama panga poolt jäeti lunastamata panga tšekke kogusummas 1.700 kr. suuruses ja %/ arvel 1.357.33 kr., milliste summade sissenõudmine on jäänud seni tagajärjeta.

Tollimaksudest vabastamised. Vabariigi Valitsuse, Majanduseministri ja Maksudevalitsuse direktori vastavate otsuste põhjal oli aruandeaastal tollimaksudest vabastamisi 2.184.534 kr. suuruses 1.802.302 kr. vastu möödunud celarveaastal. Vabastatud tollisummad kasvasid 21% võrreldes eelmisel aruandeaastal tollist vabastatud summadega, samal ajal kui laekunud tollitulud vähenesid 27%.

Üksikute alade järgi on tollimaksudest vabastamisi tehtud järgmiselt:

1. Riigiasutistele ja -ettevõtetele 1.588.818 kr., mis moodustab 73% kogu tollimaksudest vabastamistest;
2. Tööstusettevõtetele 133.250 kr. suuruses ehk 6% vabastatud summadest;
3. Kaubanduslikele ettevõtetele 87.046 kr. ehk 4% ning
4. Erasisikutele ja -asutistele mitmesugusteks otstarveteks 375.420 kr. suuruses ehk 17% kogu vabastatud summadest.

Eksporteeritud saaduste valmistamisel äratarvitatud toorainete sisseveotolli tagasimaksmine. Majanduseministri vastavate toorainete sisseveotolli tagasimaksu-määruste muutmistega aruandeaastal tõsteti ka tooraineteks tarvitatud sisseveotolli tagasimaksu-määrasid, mille tõttu tagasimaksud tollikassadest on suurenenud võrreldes eelmise aastaga, kuigi kvantitatiivselt väljavedu läks märksa tagasi.

Maiusainete (šokolaad, karamell, marmelaad j.n.e.) väljavedu, võrreldes 1931/32 a. väljaveoga, vähenes kvantumilt 239.910 klgr. (väljavedu 1931/32 a. 629.623 kgr. 717.725 kr. väärtuses ja 1932/33 a. 389.713 kgr. 304.216 kr. väärtusega) ehk 38% ja väärtuselt 413.509 kr. ehk 57%, kuid tagasimakstud toorainete sisseveotolli summa suurenes väljaveo kahanemisele vaatamata 6.644 kr. võrra ehk 8%. Alates 1931 aastast tõsteti toorainete pealt tagasimaksu-norme järjekindlalt vastavalt sisseveotolli tõstmistele, peamiselt suhkrutolli tõstmisele kui peatoorainele. Suhkrutolli alates 1931 aastast tõsteti 140%, samuti kakaovõilt 164%, samal ajal aga kakaoubade pealt vähendati tolli 47% (kui peamine šokolaadi valmistamisel). Toorainete tagasimaksu-määrasid samal ajal tõsteti šokolaadi sortidelt keskmiselt 100% võrra, karamellkompekkidelt 136%, marmelaadilt ligi 133% ja pastilaalt 150%.

Tuletikkude väljavedu vähenes 629.900 kilogrammilt eelmisel aastal 434.100 kg. aruandeaastal ehk 31% ja väärtuselt kahanes 273.549 kr. eelmisel aastal 135.935 kr. vastu aruandeaastal, seega väärtuselt vähenemine 50%. Kuigi väljavedu kvantumilt kahanes 31%, suurenes toorainetelt tagasimakstud summa 411%. Tagasimaksu-määrasid tõsteti alates 1931 a. 27%, kuna samal ajal tuletikkude valmistamiseks tarvitataivate toorainete (punane fosfor, bertolettsool j.n.e.) sisseveotolli-määrad osalt suurenesid keskmiselt 15% ja osalt vähenesid kuni 60% (caput mortuum).

Maiusainete tagasimaks moodustab aruandeaasta toorainete tagasimaksudest (90.300 kr.) 49%, tagasimaks võitünnimaterjalidelt (33.024 kr.) 18%, tselluloosi- ja paberisaadustelt (24.263 kr.) 13%, tekstiilsaadustelt (16.764 kr.) 9%, tuletikkudelt 7% (12.533 kr.) j.n.e.

Salakaubavedu. Aruandeaastal oli salakaubatabamisi üle riigi 1059 juhul (eelmisel aastal 889 juhtu), millest piiritusetabamisi 527 juhul ja muu salakauba alal 532 juhtu. Eelmisel aastal vastavad arvud olid 438 ja 451. Nagu siit selgub, on aruandeaastal salakaubatabamiste arv tõusnud 19% võrreldes sama arvuga eelmisel aastal.

Tolliasutiste andmetel oli üksikute ametkondade järgi salakaubatabamisi: piirivalve poolt 556 juhul, moodustades seega ligi 53% kõigist salakaubatabamiste arvust (eelmisel aastal oli sama arv 457), tolliametnike poolt 264 juhul ehk 25% üldistest tabamistest ja muude isikute ning asutiste poolt 239 juhul ehk 22% üldistest tabamistest.

Piirituse- ja eetrisalaveo alal on aruandeaastal tollinõukogude poolt määratud 325.647 kr. tollitrahvi (eelmisel aastal 3.244.664.87 kr., millest piirituselaeva „Hullam'i“ tollitrahvi arvele langeb 2.885.734.82 kr.). Viimasest aruandeaastal püsijäänud tollitrahve 11.472 kr. ehk 3,5% tollinõukogu poolt määratud trahvidest. Alalejäänud tollitrahvidest salapiirituseveo alal tasutud 2.069 kr. ehk 18% määratud ja alalejäänud tolli trahvidest. Aruandeaastal kinnipeetud piiritust 27.109 ltr. (eelmisel aastal 27.917 ltr.) ja 31,5 klgr. eetrit. Rajoonide järele tabati: Tallinna rajoonis 25.373 ltr., Pärnu rajoonis 862 ltr., Saaremaa rajoonis 667 ltr., Narva rajoonis 122 ltr. ja Läänemaa rajoonis 85 ltr., seega on Tallinn ja Tallinna ümbrus suurema salapiiritusega kaubitsemise keskkohad.

Muu salakauba alal määrati tollinõukogude poolt aruandeaastal tollitrahve 101.034 kr. suuruses (eelmisel aastal 3.479.258 kr., millest 3.444.632 kr. on tollipanama trahvisummasid). Jõusseastunud otsuste järgi alale jäänud 13.375 kr. ehk 13% tollinõukogude poolt määratud tollitrahvidest. Alalejäänud tollitrahvidest tasutud aruandeaasta jooksul 7.273.44 kr. ehk 54%.

Tolliseaduse § 444 alusel vabastati aruandeaastal Majanduseministri vastavate otsuste põhjal salakaubavedajale määratud tollitrahvidest 10.651 kr. suuruses, moodustades seega 11% tollinõukogu poolt määratud tollitrahvidest või enam kui $\frac{2}{3}$ kõigist alalejäänud tollitrahvi summadest, millised vastavate otsuste järele jõusse astunud ja sissenõudmisele kuulusid.

Piiritusemonopoli erikulud 1932/33 aruandeaastal olid 1.791.413 kr. Võrreldes eelmise aastaga vähenesid kulud 1.035.415 kr. ehk 36,6% võrra. Üksikute kulunomenklatuuri-jaotuste järgi on kulutatud järgmiselt:

Aktsiisi ja piiritusemonopoli ala.
Kulud.

Kulude nimetus	1932/33 a.	1931/32 a.	V ä h e m	
	Kr.	Kr.	Kr.	%
Piirituseost	981.575	1.756.800	775.225	44,1
Piiritusepuhastus	112.336	139.646	27.310	19,6
Materjalid	59.404	66.054	6.650	10,1
Pudelid ja kastid	56.493	141.611	85.118	60,1
Tööliste tasu	64.332	81.336	17.004	20,9
Jõukulu	9.337	11.601	2.264	19,5
Vedu	114.029	154.553	40.524	26,2
Komisjonitasud	392.026	472.947	80.921	17,1
Piiritusekindlustus	1.676	1.995	319	16,0
Mitmesugused kulud	205	285	80	28,1
Kokku	1.791.413	2.826.828	1.035.415	36,6

Nagu tabelist näha, piiritusemonopoli erikulud vähenesid kõikidel aladel. Eriti tunduvalt on vähenenud piirituse ostukulud (775.225 kr. ehk 44,1% võrra) ja pudelite ja kastide ostukulud (85.118 kr. ehk 60,1% võrra). Piirituse ostukulude vähenemine on tingitud sellest, et piiritusevabrikutelt tellitud toore piirituse hind oli aruandeaastal odavam ja piiritust osteti vähem kui eelmisel aastal. Ka jäi aruandeaastal piirituseostu alal arveid tasumata eelmisest aastast rohkemal määral. Pudelite ja kastide ostukulude vähenemine nii suurel määral (60,1%) on seletatav sellega, et eelmisel aastal osteti pudeleid rohkem kui aruandeaastal, parandati ja tehti ümber kaste ja osteti Soome tellimise täitmiseks võrekaaste, kuna aruandeaastal ei olnud tarvidust kastide juuresoetamiseks ega ümbertegemiseks. Piirituse puhastusekulude langus 27.310 kr. ehk 19,6% võrra on tingitud samadest asjaoludest, mis põhjustasid piirituse ostukulude langust, välja arvatud puhastusetasu, mis jäi endiseks. Kulude vähenemist on mõjutanud veel rahva vähenemast ostujõust tingitud piirituse- ja viinamüügi järjekindel langus ja nimelt materjalide soetamise, tööliste tasu, jõukulu, veokulude ja komisjonitasude alal, kusjuures tööliste tasu vähenemist põhjustas peale tootmislanguse veel viina ja piirituse täitmisnormide tõstmine Tallinna viinatehases, millega saavutati kulude kokkuhoid. Samuti vähenesid veokulud peale viinamüügi langusest tingitud veo vähenemise veel raudtee kaubaveotariifi alandamise tagajärjel.

Tulud.

Tulusid laekus aruandeaastal: piiritusemonopolist 10.250.159 kr. ja aktsiisimaksudest 4.758.284 kr. Võrreldes eelmise aasta tuludega piiritusemonopoli tulud kogusummas vähenesid 1.573.597 kr. ehk 13,3% võrra. Piirituse, viina ja alamsortide müügist laekus 10.214.830 kr. eelmise aasta 11.559.838 kr. vastu, seega 1.345.008 kr. ehk 11,6% võrra vähem, mis on tingitud piirituse ja viina tarvitamise langusest. Mitmesuguseid tulusid piiritusemonopoli alal laekus 35.329 kr. eelmise aasta 263.918 kr. vastu, s. o. 228.589 kr. ehk 86,6% võrra vähem kui eelmisel aastal, mis on seletatav sellega, et eelmisel aastal kanti üle piiritusemonopoli deposiitsummade arvelt riigituludesse varematal aastatel riigituludesse ülekandmatajäänud omavalitsusemaksu ülejäägid (ca 240.000 kr.), mille tõttu eelmise aasta tulud suurenesid erakorraliselt.

Aktsiisitulud, võrreldes eelmise aastaga, suurenesid ja nimelt 202.689 kr. ehk 4,4% võrra.

Aktsiisitulusid on aruandeaastal sisse tulnud, võrreldult eelmise aasta tuludega ja aruandeaasta eelarvega, järgmiselt:

Tulude nimetus	1932/33 a. eelarves ettenähtud	Tegelikud tulud		1932/33 a. tegelikud tulud võrreldes			
		1932/33 a.	1931/32 a.	1931/32 a. tuludega		1932/33 a. eelarvega	
		Kr.	Kr.	Kr.	%	Kr.	%
Aktsiis tubakalt . . .	4.500.000	3.529.689	3.325.099	+ 204.590	+ 6,2	-970.311	-21,6
„ paberossikestadelt	100.000	127.884	71.167	+ 56.717	+ 79,7	+ 27.884	+ 27,9
„ tuletikkudelt	120.000	120.000	120.000	—	—	—	—
„ õllet	400.000	462.814	471.142	-8.328	-1,8	+ 62.814	+ 15,7
„ veinidelt	60.000	48.422	52.420	-3.998	-7,6	-11.578	-19,3
„ napsidelt ja likööridelt	165.000	134.604	168.274	-33.670	-20,0	-30.396	-18,4
„ piirituselt	1.000	8.824	8.060	+ 764	+ 9,5	+ 7.824	+ 782,4
„ pärmilt	145.000	134.412	144.674	-10.262	-7,1	-10.588	-7,3
Patendimaksud	170.000	178.559	186.100	-7.541	-4,1	+ 8.559	+ 5,0
Mitmesugused tulud	10.000	13.076	8.659	+ 4.417	+ 51,0	+ 3.076	+ 30,8
Kokku	5.671.000	4.758.284	4.555.595	+ 202.689	+ 4,4	-912.716	-16,1

Nagu ülaltoodud võrdlustabelist näha, suurenesid aktsiisitulud tubakalt, paberossikestadelt, piirituselt ja mitmesugused tulud, kuna tulud teistel aladel vähenesid. Aktsiisitulude suurenemist tubakalt

ja paberossikestadelt on põhjustanud aktsiisimaksu-määrade kõrgendamine, mis hakkas maksma 23. XII. 1931 a., kusjuures tuleb märkida, et aktsiisitulude laekumine tubakalt ei ole sündinud sel määral nagu seda oleks õigustanud aktsiisimaksu määrade tõstmine ja nagu oli eelarves ette nähtud. Tegelikult laekus tulusid tubakaaktsiisist 970.311 kr. ehk 21,6% võrra vähem, kui oli eelarves ette nähtud, mis on seletatav tubaka ja tubakasaaduste produktsiooni langusega, mida eelarve koostamisel ei ole arvesse võetud. Nii on aruandeaastal panderollitud tubakat 153.019 kg., paberosse 664.398.450 tk. ja sigareid 50.139 tk., eelmisel aastal — tubakat 172.326 kg., paberosse 967.695.040 tk. ja sigareid 80.038 tk., seega on aruandeaastal panderollitud vähem: tubakat 19.307 kg. ehk 11,2% võrra, paberosse 303.296.590 tk. ehk 31,9% võrra ja sigareid 29.899 tk. ehk 37,4% võrra. Nagu eeltoodust selgub, tubaka tarvitamise langus oli märksa väiksem kui paberosside ja sigarite oma, mis on tingitud isetopitud paberosside tarvitamise suurenemisest, missugust asjaolu kinnitab ka paberossikestade produktsiooni tõus. Nii on aruandeaastal panderollitud paberossikeste 317.385.500 tk. eelmise aasta 306.296.000 tk. vastu, s. o. 11.089.500 tk. ehk 3,6% rohkem. Aktsiisitulude vähenemist napsidelt ja likööridelt, veinidelt, pärmilt ja õllelt on põhjustanud kõikidel aladel järjekindel produktsiooni langus tingitult rahva vähenevast ostujõust.

Faktilise kontrolli korras revideeriti aruandeaastal aktsiisivalve alla kuuluvaid asutisi 125 korral, kusjuures 47 korral tulid ilmsiks mitmesugused vähema tähtsusega puudused, nagu tagavarade lahkuminek arveraamatute andmetest, arveraamatute korratu pidamine, viinakauplustes piirituse ja viina müügitpuudumine ja mõned seaduste ja määruste vastu eksimused. Leitud puudused tehti teatavaks Maksudevalitsusele ja paluti astuda samme nende kõrvaldamiseks.

Puudused.

Faktilise revisjoni korras selgitamiselevõetud summade lahendamist Majanduseministeeriumi alal näitab alljärgnev tabel:

Aruandeaasta / liik	Jäi lahendamata 1. apr. 1932 a. Kr.	Aruandeaastal võeti selgitamiseks Kr.	K o k k u Kr.	Selgitamiselevõetud summadest on lahendatud:				Jäi lahendamata 1. apr. 1933 a. Kr.
				seletuste ja dokumentidega Kr.	tasumise-ga riigitulude arvele Kr.	riigivõlgnimekirja ülesvõtmiseaduseastunud otsuste põhjal Kr.	Kokku Kr.	
Tulude alal.								
1930/31 a.	1.798.65	—	1.798.65	179.50	1.578.15	41.—	1.798.65	—
1931/32 a.	4.276.36	—	4.276.36	284.35	564.56	550.45	1.399.36	2.877.—
1932/33 a.	—	16.752.40	16.752.40	225.42	4.768.56	2.329.22	7.323.20	9.429.20
Kokku	6.075.01	16.752.40	22.827.41	689.27	6.911.27	2.920.67	10.521.21	12.306.20
Deposiitide alal.								
1930/31 a.	5.103.21	—	5.103.21	—	—	—	—	5.103.21
Riigiettevõtete alal.								
1932/33 a.	—	14.544.52	14.544.52	—	—	—	—	14.544.52
Kõik kokku	11.178.27	31.296.92	42.475.14	689.27	6.911.27	2.920.67	10.521.21	31.953.93

Järelekontrolli korras õigekstunnistamata-jäetud summade lahendamist Majanduseministeeriumi alal näitab alljärgnev tabel:

Aruandeaasta / liik	Lahendamata-jäänud summad 1. XI. 1932 a. Kr.	Võeti selgitamisele Kr.	Lahendamatajäänud ja selgitamiselevõetud summadest on lahendatud:					kokku Kr.	Jäi lahendamata summasid 1. XI. 1933 a. Kr.
			seletuste ja dokumentidega Kr.	tasumisega riigitulude arvele Kr.	riigi kanda võtmisega vastavate ülemuste otsuste põhjal Kr.	ettevõtte tulude arvele-kandmisega Vabariigi Val. otsuste põhjal Kr.	loobumisega jälgimisest revid. korras Riigik. nõuk. otsuste põhjal Kr.		
Tulud.									
1930/31 a.	2.317.86	—	1.411.61	906.25	—	—	—	2.317.86	—
1931/32 a.	2.528.25	—	72.35	247.64	39.43	—	—	359.42	2.168.83
1932/33 a.	—	11.439.36	3.134.65	36.12	—	—	—	3.170.77	8.268.59
Kokku	4.846.11	11.439.36	4.618.61	1.190.01	39.43	—	—	5.848.05	10.437.42
Kulud.									
1929/30 a.	34.38	—	—	34.38	—	—	—	34.38	—
1930/31 a.	212.916.—	—	180.925.68	—	—	—	—	180.925.68	31.990.32
1931/32 a.	35.354.03	—	28.027.39	163.77	—	—	—	28.191.16	7.162.87
1932/33 a.	—	647.81	—	—	—	—	—	—	647.81
Kokku	248.304.41	647.81	208.953.07	198.15	—	—	—	209.151.22	39.801.—
Deposiidid.									
1931/32 a.	802.10	—	399.05	27.77	—	—	—	426.82	375.28
1932/33 a.	—	349.80	—	0.79	—	—	—	0.79	349.01
Kokku	802.10	349.80	399.05	28.56	—	—	—	427.61	724.29
Riiklikud ettevõtted.									
1932 a.	—	924.992.55	—	—	—	29.879.40	Vab. Val. ots. 877.215.18	907.093.58	17.897.97
Kõik kokku	253 952.62	937.429.52	213 970.73	1.416.72	39.43	29.879.40	877.215.18	1.122.520.46	68 860.68

Põllutööministeerium.

Põllutööministeeriumi kulud suurenesid aruandeaastal, võrreldes eelmise — 1931/32 a. — kuludega, 5.409.889 kroonilt 5.477.466 kroonile, s.o. 67.577 krooni või 1,2% võrra. Üksikute osakondade ja kululiikide järgi pakub ministeeriumi kulude aruanne järgmise pildi:

Kulud.

	1932/33 a.	1931/32 a.	Aruandeaastal rohkem (+) või vähem (—)	
	k r o o n i d e s		%%	
Korralised kulud:				
Keskasutises	894.646	1.041.934	—147.288	—14,1
Katastri ja maakorr. osakonnas	506.439	676.829	—170.390	—25,2
Põllumajanduseos.	724.230	759.533	—35.303	—4,6
Loomatervishoiuos.	105.209	108.849	—3.640	—3,3
Riigimaade- ja metsadevalitsuses	1.983.189	2.383.513	—400.324	—16,8
Kokku	4.213.713	4.970.658	—756.945	—15,2
Erakorralised kulud:				
Keskasutises	514.150	5.921	+508.229	+8.583,5
Põllumajanduseos.	660.455	328.010	+332.445	+101,3
Riigimaade- ja metsadevalitsus	67.148	105.300	—38.152	—36,2
Kokku	1.241.753	439.231	+802.522	+182,7
Operatsioonifondide kulud	22.000	—	+22.000	+100
Kõik kokku	5.477.466	5.409.889	+67.577	+1,2

Nagu ülaltoodust nähtub, korralised kulud vähenesid kõigil ministeeriumiosakondadel. Suurimad vähenemised olid: 1) palkade alal, ministeeriumi kohta 220.000 kr., koosseisude kokkutõmbamise ja põllutöökoolides õppetöö ümberkorraldamise tõttu; 2) Katastri- ja maakorralduseosakonnas vähenesid kulud maakorralduse- ja maaparandusetööde alal 138.000 kr. võrra tööde kokkutõmbamise tõttu; 3) metsaasjandusekulud (eelarve peat. V p. 66) vähenesid 123.000 kr. võrra samal põhjusel.

Suuresid korralistest kuludest aruandeaastal keskasutise avalikud maksud 1.110 kroonilt — 5.255 kroonile ning veo- ja sõidukulud 2.146 kroonilt 3.156 kroonile. Põllumajanduseosakonnas suurenesid hoonete remondikulud 806 kroonilt 4.406 kroonile. Põhjuseks esimese kulu suurenemisel oli maksude tasumine uue hindamise alusel. Veo- ja sõidukulude suurenemine on osalt seletatav ministeeriumi kolimiskuludega uude majja, kuid üksikasjaliseks analüüsimiseks puuduvad Riigikontrollil andmed, kuna vaatamata mitmekordsele nõudmisele ei ole Riigikontrolli tsiviilosakond suutnud saavutada ministeeriumis oma autol tehtud sõitude registreerimist. Põllumajanduseosakonna remondikulud langevad vähemate summadena osakonna allasutistele (põllutöökoolidele ja katseasutistele), kus eelmisel aastal tehti remonti õige piiratud määral.

Erakorralised kulud tõusid keskasutises end. E.T.K. maja ostukulude tõttu. Põllumajanduseosakonnas peekonsigadele juuremaksu suurenemisel tõusid maksukulud seakasvatuse edendamise ja peekonihindade kindlustamise fondi endiselt 303.076 kroonilt 588.000 kroonile ning esmakordselt anti ühispiimatalitustele toetust 54.535 kr.

Operatsioonifondide alal kulutati eelarvessevõetud 150.000 kroonist 22.000 kr. riigimõisade põhi- kapitali täiendamiseks.

Eelarvega lubatud krediidist kulutas ministeerium ümarguselt 88%, nimelt korraliste kulude alal 88,8, erakorraliste — 93,7 ja operatsioonifondide alal 14,7%.

Tulud.

Põllutöoministeeriumi ja temale alluvate asutiste korralisi tulusid laekus 1932/33 eelarveaastal 4.245.667 kr. Kuna eelmisel aastal laekus tulusid 5.479.360 kr., siis Põllutöoministeeriumi käesoleva aasta tulud on vähenenud 1.233.693 kr. võrra ehk 22,5%.

Alltoodud tabel näitab Põllutöoministeeriumi 1932/33 a. riigitulude laekumist üksikute tululiikide järele võrreldes eelmise aasta tuludega.

Tululiikide nimetus		Laekunud Eesti Panka		Suurenemine + ja vähenemine —		
		1932/33 a.	1931/32 a.	Summa- liselt	%%	
		k r o o n i d e s				
Ptk.	VIII. § 4.	Mitmesug. proovid ja analüüsid	273	738	—465	—63,0
„	IX. § 5.	Maksud lubadelt, tunnist., j.n.e.	6.514	3.907	+2.607	+66,7
„	XIII. § 1.	Tulud väärtpaber-, fondidelt, lae- nudelt ja arvetelt	—	185	—185	—100,0
„	XIV. § 1.	Rent maadelt, metsadelt ja vetelt	37.339	39.179	—1.840	—4,7
„	XIV. § 2.	Rent hoonetelt	17.838	11.353	+6.485	+57,1
„	XIV. § 3.	Tulud metsadelt	3.223.414	4.280.259	—1.056.845	—24,7
„	XIV. § 4.	Tulud küttim. ja kalastam.	24.793	18.249	+6.544	+35,9
„	XIV. § 5.	Mitmesugused tulud	88.479	95.467	—6.988	—7,3
„	XIV. § 6.	Trahvid ja viivituserahad	58.716	80.909	—22.193	—27,4
„	XVIII. § 4.	Riigimetsatööstus	384.573	810.162	—425.589	—52,5
„	XIX. § 1.	Vallasvara kasutam. j.n.e.	827	851	—24	—2,8
„	XIX. § 2.	Trükitööstemüük	173	279	—106	—38,0
„	XIX. § 3.	Mitmesug. var. müük	3.376	3.287	+89	+2,7
„	XIX. § 4.	Konfisk. ja leitud varad	14	—	+14	+100,0
„	XX. § 1.	Kuludeks kantud summade ta- gasim.	140.706	19.437	+121.269	+623,9
„	XX. § 4.	Trahvid ja viiv. rahad, mis mujal pole ette nähtud	17.890	10.605	+7.285	+68,7
„	XX. § 5.	Juhuslikud tulud	258.843	143.912	+114.931	+79,9
		Kokku	4.263.768	5.518.779	—1.255.011	—22,7
		Tagasi makstud eelmiste aastate tuludest	18.101	39.419	—	—
		Korralisi tulusid	4.245.667	5.479.360	—1.233.693	—22,5
		Erakorralisi tulusid	—	—	—	—
		Kokku tulusid	4.245.667	5.479.360	—1.233.693	—22,5

Vähennemine Põllutöoministeeriumi määramiselekuuluvate tulude alal on tingitud peaaesjalikult metsa- materjalide hindade langusest ja metsaostuvõla tasumise tähtaegade pikendamisest, olgugi et üksikute vähe- mate tululiikide alal laekunud summad on suurenenud eelmise aastaga võrreldes, ei suuda see ära hoida üldist tulude vähenemist.

Põllutöoministeeriumi üldtuludest on üle 90% tulud metsadest, nii et tulude suurenemine või vähene- mine sõltub täieliselt tulude laekumisest metsadest. Käesoleval juhul on metsamüük küll suurenenud kvan- titatiivselt 48,3% võrra, kuid taksi- kui ka müügihinna alanemise ja metsaostuvõlgade tasumistähtaegade pikendamise tõttu vähenesid tulud metsamüügist 24% võrra.

Puudused.

Eelkontrolli teostamisel tekkisid lahkarvamised ministeeriumi ja Riigikontrolli vahel lepingute ja kokkulepete alal. Need lahendati läbirääkimiste ja kirjavahetuse teel, kuid üksikutel juhtudel ei saavutatud

kokkulepet ning Riigikontrollil tuli esineda protestiga Vabariigi Valitsuse ees seaduses ettenähtud korras, millistest juhtudest võiks märkida:

Antsla metskonna revideerimisel selgus, et metsaostja J. Schein oli vedanud välja ilma loata metskonnast ostetud metsalankide pealt materjalid enne ostuhinna tasumist. Lepingutingimuste kohaselt nõuti ostjalt trahvi 10.185.14 krooni, kuid ostja loobus nõutud trahvi tasumisest ilma kohtuta, mille tõttu Põllutööministeerium alustas nõudeprotsessi kohtu korras. 22. VI. 1932 a. tegi Põllutööministeerium Vabariigi Valitsusele ettepaneku lõpetada protsess ja loobuda nõudmisest metsaostja Scheini vastu. Selle vastu Riigikontroll esines Vabariigi Valitsuse ees protestiga, milline leidis viimase poolt ka tähelepanu. Hiljem metsaostja Schein esitas palve Põllutööministeeriumile lõpetada protsess kokkuleppe teel, pakkudes riigile 4.000 krooni, millega ka Riigikontroll nõustus ministeeriumi ettepanekul.

Välja minnes riigimajapidamise otstarbekohasuse seisukohast Riigikontroll võttis üles üksikuid küsimusi, millistest siin võiks märkida Metsaseaduse § 792 muutmise küsimust. Nimelt tekib Metsaseaduse rikkumise alal väga palju nõudmisi, mis oma väiksuse tõttu ei tasu praeguse korra juures sissenõudmise kulusid. Riigikontrolli arvates võiks siin märksa vähendada kulusid ning kohtunikkude ja metsaametnikkude tööd, kui muudetakse seadust nii, et Metsaseaduse rikkumisest tekkivad vähemad riiginõudmised võiks pöörata täitmisele administratiivkorras. Riigikontrolöri ettepanekul andis Põllutööminister küsimuse erikomisjoni seisukohavõtmiseks. Komisjon pidas soovitavaks edasi lükata küsimuse arutamine kuni arutamisele tuleb Metsaseadustiku eelnõu, mille juure tarviduse korral võiks esitada vastavaid parandusi.

Faktilise kontrolli korras revideeris Riigikontroll Põllutööministeeriumi asutisi ja tema kohapealseid töid järgmiselt:

keskasutisi	1	juhul, sellest leiti asjaaajamine korras	1	juhul.
Katastri- ja maakorralduseosakonna asutisi	12	„ „ „ „ „ „	8	„
Põllumajanduseosakonna asutisi	6	„ „ „ „ „ „	3	„
Loomatervishoiuosakonna asutisi	1	„ „ „ „ „ „	—	„
Riigimaade- ja metsadevalitsuse asutisi	56	„ „ „ „ „ „	11	„
Riigimõisasid	13	„ „ „ „ „ „	2	„

Kokku . . . 89 juhul, sellest leiti asjaaajamine korras 25 juhul,

kuna 64 juhul avastati mitmesuguseid puudusi. Kuriteotundemärkide tõttu saadeti prokuratuuri korraldusse 6 asjatoimetist 14 ametniku vastutuselevõtmiseks. Ministeerium määras distsiplinaarkorras karistust 12 ametnikule ning tagandas ametist 7. Selgitusele võeti faktilistel revideerimistel otseseid kahjusid üldsummas 17.881 kr.

Faktilistel revideerimistel leitud puudustest võiks märkida järgmist:

1. Võrumaal Räpina metskonnas ministeerium kavatses vahetada riigimaad eramaaga. Riigikontrolli revideerimisel osutus planeerimiskava mittevastavaks riigihuvidele. Riigikontrolli seisukohaga ühines ka ministeerium ning muutis kava.

2. Riigimõisades leiti puudusi arvepidamise ning saaduste ja materjalide hoidmise alal.

3. Valga ringkonna valitseja müüs seadusevastaselt Humuli mõisa tööliste maja 100 krooni võrra odavamalt, kui oli tegelik pakkumine. Asjatoimetis saadeti Riigimaade- ja metsadevalitsusele seadusliku käigu andmiseks. Riigikahju 100 krooni.

4. Kivinõmme metskonnas tuli ilmsiks palgataabelite võltsimine ja remondimaterjalide ülejääkide omandamine. Asjatoimetis saadeti Rakvere-Paide rahukogu prokurörile 5 ametniku vastutuselevõtmiseks. Esialgelt selgitamiselevõetud riigikahju 689,87 krooni.

5. Kohtla metskonnas selgus laiaulatuslik päevatöötabelite, ehituse- ja remonttöö arvete võltsimine. Päevatöötabelitesse on võltsimise otstarbel allkirju võetud isegi 10—12 aasta vanuseilt lastelt. Asjatoime-

tis antud Rakvere-Paide rahukogu prokuröri korraldusse 4 ametniku vastutuselevõtmiseks. Esiolgselt selgitamiselevõetud riigikahju 1.842.23 krooni. Revident-metsaülem paigutatud ümber metsaülema abiks ja abimetsaülem ja metsnik ametist vabastatud.

6. Roela metstkonnas omandas metstkonna asjaajaja päevatöötabeli võltsimise teel 274,80 krooni. Asjatoimetis anti Rakvere-Paide rahukogu prokuröri korraldusse ning sama rahukogu karistas süüdlas 6-aastase sunnitööga ja rahuldab tsiviilnõude omandatud summa suuruses.

7. Rava metstkonnas on aastate jooksul kohalikkudel elanikkudel lastud teha riigimetsast raiestikude pealt heina. Saadud heintest pidid pooled riigile jääma jahiloomade toitmiseks, kuid tegelikult on antud välja jahiloomade toitmiseks ainult väikene osa, kuna ülejäänud osa kõrvaldati.

Heinategemise ajal heinasaagi jagamise ja saagi suuruse kohta ei koostatud akte, vaid need koostati tagantjärele revideerimise ajal peale asja ilmsikstulekut, kusjuures aktides näidati saagi suurus ja riigile jääv osa palju väiksemana, kui saadi tegelikult. Asjatoimetis saadeti Riigimaade- ja metsadevalitsusele seadusliku käigu andmiseks. Esiolgselt selgitamiselevõetud riigikahju 846.60 krooni.

8. Märjamaa metstkonnas teostati hooletult ja pealiskaudselt ehituse- ja remonttööde järelevalvet ja nende vastuvõtmist, millega võimaldati ettevõtjale vahetada ümber riigi poolt antud kõrgeväärtuslik puumaterjal vähemväärtusliku materjali vastu ja omandada materjalide ülejäägid. Peale selle on ettevõtjaga lõpparve tegemisel ettevõtja kasuks arvestatud töid palju suuremal määral, kui oli tehtud neid tegelikult, mille tõttu makseti ettevõtjale rohkem, kui tema oli õigustatud saama. Asjatoimetis saadeti Riigimaade- ja metsadevalitsusele. Esiolgselt selgitamiselevõetud riigikahju 652.25 kr.

9. Pagari metstkonnas aruannete revideerimisel selgus, et raiepiletid on massiliselt vigadega välja kirjutatud, millele juhiti Riigimaade- ja metsadevalitsuse tähelepanu. Metsaülemale on avaldatud noomitus ühes hoiatusega.

Hädaabitööd Põllutöoministeeriumi alal. Aruandeaastal kulutas Põllutöoministeerium töötatöölis-tele töösoetamise eesmärgiga 315.950 kr. töökorralduse-erifondi ja 31.000 kr. avalikkude tööde krediidisummasid. Korraldati maaparandusetöid 14 juhul Põllutöoministeeriumi otsekohesel juhtimisel ja 115 juhul maavalitsuste vahetalitusel kohapealsete veeühingute kaudu. Töid vaadati üle Riigikontrolli esindaja poolt mitmes maakonnas 19 kohas. Tehnilistest puudustest, mis suuremal või vähemal määral esinesid kõikide talviste tööde juures, tuleb märkida tükati kraavipõhjade sissejätmist, enamasti tööosade vahede kohtades. Kõrvaldamata põhjade taha võib suve jooksul koguda muda ning kogu kraav ummistuda. Tuleks nii korraldada, et kevadel saaks kõrvaldatud kõik talvise töö puudused. Põllutöoministeeriumi otsesel korraldusel tehtud tööde juures kõrvaldati talvised puudused kevadel korralise eelarve summa- dega ning need tööd on korras.

Läänemaal ülevaadatud Kaevaniidi peakraavist on osa tehtud Haapsalu linnavalitsuse järelevalvel. Linnavalitsuse töö on täidetud puudulikult, kraav võetud väiksem kui projekteeritud, mille tõttu ka pealpool korralikult tehtud kraav ei tööta. Samuti ei ole saavutatud raudteid läbistavate peakraavide kaevamisel kokkulepet Raudteevalitsusega sillaaluste süvendamise kohta. Selle tõttu jääb raudteesildade all kraavi- põhi välja võtmata ning kraav ummistub pealpoolses osas (Kaevaniidi Läänemaal, Leeseoja Võrumaal).

Ilmnesid tööde juures vähemad projektivead, millistel ei ole olulist tähtsust.

Mis puutub tööde valikusse, siis peab tähendama, et on tehtud seda maakondades mitmesuguselt. Ülevaadatud tööde järgi otsustades on siiski valitud laiemas mõjupiirkonnaga tööd, ainult Tartumaal on läbi viidud töid, millistest on huvitatud ainult mõned üksikud majapidamised (Adra-Aru, Kärkna-Kos- sarti peakraavid).

Harjumaal alustati Piritajõe õgvendamisega. 1932/33 a. talvel on välja kaevatud jõesängi umbes 600 meetri pikkuselt kahes osas. Kulutatud selleks 112.300 kr. Kohati on uue sängi põhi välja võtmata, kaevatud osad ühendamata endise sängiga. Töö suuruse tõttu võib tõusta küsimus, kas võimaldavad majanduslikud olud viia lõpule tööd enne kui esimese töö saavutused hävinevad ja kas ei oleks otstarbekohasem esimeses järjekorras teostada vähemaid töid, mis saaks lõpetada ühe või paari aastaga.

Mis puutub Põllutööministeeriumilt organiseeritud hädaabitöödest osavõtnud tööliiskonna koosseisusse, siis tuleb tähendada, et linnatöölisi oli siin vähe. Suuremalt jaolt keeldusid linnaelanikud mitmesugustel põhjustel (vajaliku varustuse puudumine, töö asukoha kaugus, madal töötasu, raskusi korteri- ja toitlusoludes j.n.e.). Töötasid peaaesjalikult maaelanikud ja elukutselised kraavikaevajad.

Aruandlus maareformi teostamise alal. Alates 1921 aastast Põllutööministeeriumilt järjekindlalt nõutud aruanded maareformi teostamise operatsioonide I osa kohta esitati Riigikontrollile enam-vähem vastuvõetavalt 1931/1932 aastal. Aruandeaastal lõpetas Riigikontroll nende revideerimise. Revideerimistulemustena märkis Riigikontroll muuseas järgmisi asjaolusid:

1. Põllutööministeerium ei ole suutnud likvideerida võõrandatud inventari 12 aasta jooksul; inventariarvele jäi 31. III. 1931 a. mitmesuguseid varasid 187.639 kr. väärtuses, mille likvideerimine kestab edasi;

2. arvepidamine oli puudulik algusest peale; revideerimise kestel Riigikontrolli poolt nõutud parandused ja täiendavad tööd olid veel lõpetamata, mille tõttu esitatud bilansid jäid õigeks tunnistamata;

3. aruandlus on puudulik ning ei võimalda saada senitehtud operatsioonide kohta ülevaatlikku pilti; inventari võõrandamis- ja likvideerimisaruanne, mis aruandluses on I osa tähtsamaid osi, on raamatutega kokku kõlastamata;

4. revisjonimärkuselehtede järele selgitamisele võetud summadest jäi lahendamata 7.421.229 kr.

Maareformi teostamisega seotud operatsioonide revideerimistulemuste kohta Riigikontroll esitas üksikasjaliku ülevaate Riigikogule 1933 a. algusel.

Põllutööministeeriumi alal faktilise revisjoni korras selgitamisele võetud summade lahendamiskäiku näitab järgmine tabel:

Ülevaade selgitamisele võetud summade lahendamise kohta.

Aruandeaasta/liik	Jäi lahendamata 1. aprilliks 1932 a. Kr.	Aruandeaastal võeti selgitamiseks Kr.	Kokku Kr.	Selgitamisele võetud summadest on lahendatud:							Jäi lahendamata 1. aprilliks 1933 a. Kr.
				seletuste ja dokumentidega Kr.	tasumisega		kahju riigi kanda võtmisega (kust) vast. ülem. otsuste põhjal Kr.	juure- või fagasinak. maaramisega k/nõuk. seaduse-ast. otsuste põhjal Kr.	riigivõlgn. nimek. ülevõet. seaduse-ast. otsuste põhjal Kr.	kokku Kr.	
					riigitulude arvele Kr.	krediidi või summade uuendamise arvele Kr.					
1930/31 a.	40.433.30	—	40.433.30	20.052.23	—	1.144.03	—	—	409.60	21.605.86	18.827.44
1931/32 a.	40.428.31	—	40.428.31	10.037.86	—	231.50	243.08	—	—	10.512.44	29.915.87
1932/33 a.	—	17.881.59	17.881.59	388.82	428.22	522.32	—	3.806.—	—	5.145.36	12.736.23
Kokku	80.861.61	17.881.59	98.743.20	30.478.91	428.22	1.897.85	243.08	3.806.—	409.60	37.263.66	61.479.54

Põllutööministeeriumi alal järelkontrolli korras selgitamiselevõetud summade lahendamiskäiku näitab järgmine tabel:

Aruandeaasta/liik	1. novembr. 1932 a. lahenda- mata summad	Aasta jooksul võetud selgitamisele	Aasta jooksul lahendatud:						1. novembr. 1933 a. jäl lahenda- mata
			sclctustega ja täiendavate dokumen- tidega	tasumisega		riigi kanda võtmisega	juure- või tegasimaksu- määrangega k/mõuk. sea- dusejõusse-ast. otsusega	kokku	
				riigitalude arvele	krediidi või sum- made uendamise arvele				
Kulude alal.									
1927/28 a.	1.953.92	—	1.729.29	204.—	—	20.63	—	1.953.92	—
1928/29 a.	481.25	—	481.25	—	—	—	—	481.25	—
1929/30 a.	728.06	—	349.66	30.—	—	—	72.—	451.66	276.40
1930/31 a.	3.112.64	—	2.707.62	99.52	—	—	—	2.807.14	305.50
1931/32 a.	41.229.90	—	41.073.55	120.24	36.11	—	—	41.229.90	—
1932/33 a.	—	37.711.08	—	—	—	—	—	—	37.711.08
Kokku	47.505.77	37.711.08	46.341.37	453.76	36.11	20.63	72.—	46.923.87	38.292.98
Tulude alal.									
1930/31 a.	18.—	—	18.—	—	—	—	—	18.—	—
1931/32 a.	30.45	—	13.31	11.61	5.53	—	—	30.45	—
1932/33 a.	—	73.83	—	—	—	—	—	—	73.83
Kokku	48.45	73.83	31.31	11.61	5.53	—	—	48.45	73.83
Erikapitalid.									
1931/32 a.	—	1.250.30	1.165.85	—	84.45	—	—	1.250.30	—
1932/33 a.	—	7.036.14	562.08	—	—	—	—	562.08	6.474.06
Kokku	—	8.286.44	1.727.93	—	84.45	—	—	1.812.38	6.474.06
Rligimetsatööstuse alal.									
1930/31 a.	15.471.55	—	15.425.51	—	46.04	—	—	15.471.55	—
End. Maakorr. Pea- valitsus (maaref. teost.)									
1929/30 a.	61.455.—	—	61.455.—	—	—	—	—	61.455.—	—
1930/31 a.	—	7.421.229.—	—	—	—	—	—	—	7.421.229.—
Kokku	61.455.—	7.421.229.—	61.455.—	—	—	—	—	61.455.—	7.421.229.—
Kõik kokku	124.480.77	7.467.300.35	124.981.12	465.37	172.13	20.63	72.—	125.711.25	7.466.069.87

Teedeministeerium.

1932/33 aruandeaastal ministeeriumi alal oli kulusid 19.227.049 kr. eelmise aasta 23.853.833 kr. asemel, seega vähem 4.626.784 kr. või 19% võrra.

Tulusid laekus 15.183.984 kr. eelmise aasta 18.822.607 kr. asemel, seega vähem 3.638.623 kr. või 19% võrra.

Keskasutis ning maanteede- ja ehituseosakond.

Aruandeaasta kulud üldsummas 3.440.902 kr. vähenesid 933.123 kr. võrra, millejuures korrallised kulud vähenesid 1.248.043 kr. võrra, peamiselt teede ja sildade ehitamise ning korrashoidmise kulude piiramisest eelarve kinnitamisel, osalt ka palkade alandamisest ja osa koosseisu palgakulu kandmisest Teedeministeeriumi teedekapitali arvele; erakorralised kulud — suuremas osas avalikkude tööde korralldamine ja nõrgajõuliste töötute abistamine — sellevastu aga kasvasid 314.920 kr. võrra.

Kulud.

Korrallistest kuludest suurema osa 2.134.028 kr. või 96% moodustavad teede ja sildade ehitamiseks ning korrashoidmiseks antud summad; täienduseks sellele aruandeaastal on jõuvankrimaksudest omavalitsustele antud 191.036 kr., seega kokku välja antud 2.325.064 kr. See summa kulutati järgmiselt:

Maavalitsustele	1.684.401 kr.
Linnavalitsustele	407.706 „
Alevivalitsustele	22.084 „
Masinate muretsemiseks	198.600 „
Maanteede kaardi koostamiseks, ülemääraliste ametnikkude palkadeks jne. .	12.273 „

Lisaks erakorralise eelarve järgi avalikkudeks töödeks väljaantud 1.082.082 kr. samal aruandeaastal väljaspool eelarvet olevast töökorralduse-erifondist kulutati veel 472.977 kr., kokku 1.555.059 kr. eelmise aruandeaasta 774.462 kr. asemel, seega rohkem ümmarguselt 100% võrra.

Tulusid, eelmise aasta 226.563 kr. asemel, aruandeaastal laekus 17.424 kr.; vähenemine on tingitud sellest, et eelmisel aastal jõuvankrimaks oli eelarves ette nähtud riigituluna ning aruandes sellisena ka arvestatud, kuna aruandeaastal summad kanti omavalitsustele väljaspool riigieelarvet.

Tulud.

Maanteede- ja ehituseosakonna avansisummade revideerimisel selgus, et avansipidaja oli andnud allavansse palga arvel ja teadmata otstarveteks ning ilma krediidikäsutaja kirjaliku nõusolekuta; revideerimismärkuse tagajärjel keelati niisugune allavansside andmine.

Puudused.

Üldiselt avalikud tööd lõpetati maikuul 1933 a., kuid nende vastuvõtmine hilines mitme kuu võrra; mõnede tööde ülevaatus ja vastuvõtmine leidis aset 1933 a. oktoobri lõpul.

Omavalitsuste avalikkude tööde aruanded suures enamuses olid Riigikontrollile novembri keskpaigani veel esitamata ja sellepärast jääb õigeks tunnistamata ministeeriumi erakorralistest kuludest 451.139 kr. ja töökorralduse-erifondi kuludest 224.071 kr.

Raudteevalitsus.

Korralised kulud.

Korraliste kulude eelarvega lubatud krediidist 12.709.980 kr. jäi tarvitamata 2.430.445.29 kr. ehk 19,1%. Riigikassa keeldumisel osa kohustuste tasumisest tuli Raudteevalitsusel rahuldada kulukrediidore tegevusekapitalist 902.241.73 kr. ulatuses. Samasugusest eelmise aasta võlast 342.775.93 kr. tasus riigikassa aruandeaasta kuludena 209.550.22 kr., kuna 133.225.71 kr. jäi tasumata. Seega kujunes aruandeaasta lõpuks eelarvekrediitide võlg tegevusekapitalile 1.035.467.44 kr.

Arvesse võttes aruandeaastal tekkinud võla ja eelmise aasta võlakustutuse, kujuneksid Raudteevalitsuse tegelikud kulud nende iseloomu kohaselt: § 3 — 418.257.38 kr., § 5 — 82.811.64 kr., § 9 — 155.550.20 kr., § 12 — 26.438.32 kr., § 67 — 1.828.132.09 kr., § 68 — 1.803.240.22 kr., § 69 — 1.367.065.10 kr. ja § 70 — 81.321.35 kr. ning kogu 1932/33 a. tegelikud kulud üldsummas 10.972.226.22 kr., mis vähem eelarvega määratud krediidist 1.737.753.78 kr. ehk 13,7% võrra.

Krediidijääk tegelikkude kulude vastu on tingitud vedude vähenemisest, tasude vähendamisest ja üldse kulude kokkutõmbamiseks maksmapandud erakorralistest kitsendustest kulukrediitide tarvitamisel.

Võrreldes tegelikke kulusid (10.972.226.22 kr.) eelmise aasta vastavate kuludega (11.969.422 kr.), ilmestub kulude vähenemine aruandeaastal 997.196 kr. ehk 8,3%, mida põhjustasid peaaesjalikult järgmised asjaolud:

Teenistusetasu vähenes 133.436 kr. ehk 2,5% palkade kärpimise, vedurimeeskondade kilomeetri-rahade normi alandamise ja vedurikütjate arvu vähendamise tagajärjel. Ametnikkude ja teenijate varustusekulu kahanes 94.947 kr. ehk 53,4% taliriie te kandmise tähtaja ühe aasta võrra pikendamise ja mõnda liiki varustuse andmise lõpetamise tõttu.

Majapidamiskulu alanes 30.879 kr. ehk 16,6% peaaesjalikult jaamade valgustamisaja piiramise tõttu.

Rongide liikumis- ja kaubaveokulu langes üldiselt 291.858 kr. ehk 13,8% peaaesjalikult koormatuse langemise tagajärjel (14,1%). Olgugi et vedurite kütteinete kulu eelmise aasta vastu üldiselt langes 13%, tõusis see igalt 1000 tonnakilomeetrilt laiarööpmelistel veduritel 3.15 kroonile eelmise aasta 3.06 kr. vastu ja kitsarööpmelistel veduritel 2.96 kroonile eelmise aasta 2.82 kr. vastu, ehk suhteliselt 2,9 ja 5%. Kulude tõusu tööühikult põhjustas põlevkivi asemel suuremal määral kütteõli tarvitamine: aruandeaastal tarvitati 100 tonni põlevkivi kohta laiarööpmelisel raudteel keskmiselt 14,76 tonni ja kitsarööpmelisel — 2,95 tonni kütteõli eelmise aasta 11,37 ja 0,15 tonni vastu.

Elektrirongide energiakulu langes igalt 1000 reisijakilomeetrilt 3.34 kroonile eelmise aasta 3.41 kr. vastu, mida põhjustas rongide koormatuse tõus, sest aruandeaastal oli iga telgkilomeetri kohta 12,4 reisijakilomeetrit, eelmisel aastal aga 11,5.

Veerevate abinõude korrashoiukulu üldiselt vähenes 275.648 kr. ehk 13,3%, mida põhjustasid peaaesjalikult töökodade tööprogrammi piiramine ja vedurite parandusekulude langus kui ka töökodade üldiste kulude vähenemine viiepäevasele töönalale üleminekust.

Teede ja raudtee ehitiste korrashoiukulud üldiselt vähenesid 119.768 kr. ehk 8,1%, mis tingitud peaaesjalikult krediitide kärpimisest kui ka möödunud talve sademetekehvast ilmastikust, mille tõttu teede lumest puhastamine nõudis vähem kulusid kui eelmisel aruandeaastal. Kulude kahanemine oleks veelgi tunduvam, kui arvestada 1932/33 a. eelarvesse võetud uusi kulutusi, mis eelmisel aastal puudusid. Nii esinevad aruandeaastal esmakordselt Kaitseministeeriumi ning erasutiste- ja -isikute teeharude korrashoiukulud 32.171 kr., millistest esimesed kaeti varem Teedeministeeriumi keskasutisele selleks määratud krediitidest ja viimased haruteede omanike poolt kokkulepete põhjal Raudteevalitsusele selleks maksetavatest erasummadest, millised nüüd kantakse riigituludesse.

Segakulud tõusid 7.567 kr. ehk 83,7% vastavalt ettenägemata juhuslikke kulusid tekitavaile juhtudele.

Suhteliselt raudtee pikkusega vähenesid korralised kulud eelmise aasta vastu rohkem, kui eeltoodud võrdluses näidatud, sest aruandeaastal olid Tartu-Petseri ja Rapla-Virtsu liinid ekspluateerimisel kogu aeg, eelmisel aastal aga kõigest 4½ kuud.

Erakorraliste kulude eelarve suurema osa moodustab uute raudteede ehitusekrediit 906.697 kr., millest kulutati 460.383.29 kr. ja jäi tarvitamata 446.313.71 kr. ehk 49,2%. Suur krediidi jääk on tingitud kulutuste piiramisest, mille tõttu jäeti teostamata osa töid ja osa liikati edasi järgmisele aastale.

Raudteede ehitamiseks ehitustööde algusest kuni aruandeaasta lõpuni on kulutatud krediiti:

Erakorralised kulud.

	1928/29 a.	1929/30 a.	1930/31 a.	1931/32 a.	1932/33 a.	Kokku
Tartu-Petseri rdt.	561.817.53	2.450.286.09	2.123.530.24	794.063.15	231.231.02	6.160.928.03
Rapla-Virtsu rdt.	121.827.84	1.389.979.37	1.295.758.56	915.865.90	148.608.90	3.872.040.57
Administratsioonikulud	83.791.80	168.369.49	173.294.27	136.716.95	80.543.37	642.715.88
Kokku	767.437.17	4.008.634.95	3.592.583.07	1.846.646.—	460.383.29	10.675.684.48

Raudteed andsid aruandeaastal tulusid 10.541.739.77 kr., mis vähem eelarves ettenähtud tuludest 4.158.260.23 kr. ehk 28,3%.

Tulud.

Eelmise aasta vastu vähenesid raudteetulud üldiselt 2.939.003.60 kr. ehk 21,8% ja üksikute liikide järgi: reisijateveost 970.596 kr. ehk 19,9%, pagasiveost 73.900.45 kr. ehk 14,1% ning kauba- ja transiitveost, esimesest 1.529.320.60 kr. ehk 22,3%, viimasest 269.654.10 kr. ehk 54,6%. Tulude vähenemist põhjustasid peaaesjalikult vedude vähenemine üldise majanduse kriisi tagajärjel kui ka veotariifide alandamine ja soodustuste andmine.

Peale ekspluatatsioonitulude laekus mitmesuguseid tulusid 14.380.70 kr.

Revideerimisel leitud puudustest võiks nimetada järgmisi:

Puudused.

Uute raudteede ehituseamet kandis ehitustööde ettevõtja arvele viimaselt tagasisaamata kaks pöörangut hinnaga 62 kr. Kuna ettevõtjale üleantud teematerjalid olid korras ja kõlbulikud uute teede ehitamiseks, ei vastanud ettevõtja arvele kantud pöörangute hind nende tegelikule väärtusele. Riigikontrolli nõudel tehti kindlaks tagasisaamata pöörangute väärtus ning kanti täiendavalt ettevõtja arvele 2.150 kr.

Uute raudteede ehitustööde ettevõtjate lisatööde arvete läbivaatamisel ilmestus korduvalt, et nendes arvetes esinevad niisugused tööd, mida ettevõtjad lepingutingimuste kohaselt olid kohustatud tegema eritasuta Riigikontrolli protestide tõttu kärbiti tasusid arvetes umbes 2.000 kr. suuruses.

Uute raudteede ehitustööde ettevõtjaga sõlmitud lepingu alusel pidi Raudteevalitsus andma ettevõtjale oma kohapealsetest ladudest võimalust mööda põlevkivi nomenklatuurhindadega. Kuna kohapealsete ladude tagavarad ei võimaldanud varustada ettevõtjat põlevkiviga tarvilisel määral, ostis viimane põlevkivi mujalt, makstes selle eest raudtee nomenklatuurhindadest kõrgemat hinda. Ettevõtja palvel ja uute raudteede ehituseameti ettepanekul otsustas Raudteevalitsuse nõukogu tasuda ettevõtjale hinnavahe. Kuna lepingutingimuste järgi ei saa Raudteevalitsust kohustada kandma kõnealolevat hinnavahet, Riigikontroll avaldas selle vastu protesti. Protest võeti arvesse, mille tõttu vahetasu 1.149.60 kr. jäi välja maksmata.

Raudteevalitsus kandis Rapla-Virtsu raudtee ballasteerimistööde ettevõtjal kasutada olnud vedurite parandusekulud 339.96 kr. ehitustööde krediidi kuluks. Kuna lepingutingimuste kohaselt oli ettevõtja kohustatud kandma parandusekulud, Riigikontroll nõudis nende kulude kandmist ettevõtja arvele.

Raudteevalitsus kandis aruandeaastal riigituludesse eratellijaike müüdüd kahe õllevaguni müügihinna 10.500 kr. Kuna vagunid ehitati tegevusekapitali arvel ning omahinnaks kujunes 5.952 kr., tuli müügihinnast tasuda vastavates osades tegevusekapitalile ja riigituludele. Raudteevalitsus selle asemel, et saada riigituludest tagasi tegevusekapitalile kuuluv osa, jättis järgmisel eelarveaastal riigikassale üle

andmata tulusid kogu vagunite müügihinna suuruses ning arvestas ühtlasi selle summa eratellijate arvele. Riigikontroll nõudis vigade parandamist ning väärnähtuste kõrvaldamist.

Finantsameti alal kordusid puudused arvepidamises ja aruandmises. Nii võlgnevad tegevusekapitali seisu järgi 31. III. 1933 a. deposiitsummad tegevusekapitalile 8.767.99 kr., kuna rahadeposiitide aruande järgi võlgnevad viimased tegevusekapitalile kõigest 245.45 kr. Peale selle on rahadeposiitide aruandes arvestamata deposiitsummasid 2.955.62 kr. Deposiitide aruanne välisvaluutas näitab 31. III. 1933 a. kursiväärtuse kroonides 18.156.53, kuna korrespondeeriva arve—kindlustuste arve—seis näitab kõigest 6.678.37 kr. Riigitulude aruande järgi jäi kassadesse aruandeaasta lõpuks üleandmata tulusid 13.025.58 kr., sellevastu näitab tegevusekapitali seisu aruanne 31. III. 1933 a. võlga tuludele 16.361.36 kr. Riigikontrolli nõudel kõrvaldati osa puudustest ja vigadest, kuna osa on veel kõrvaldamisel.

Ehituseameti alal ilmestus, et mõned ametnikud kasutasid raudtee palgalist tööjõudu harilikul tööajal oma isiklikeks töödeks; dokumentidesse märgiti töölisi tööolnuiks päevadel, mil need tegelikult puudusid, ning nende päevade eest väljaviidud tasusummad omandati; kõrvaldati raudtee varandust; töölistele teenistuse võimaldamisel võeti neilt ainelist vastutasu. Eelkirjeldatud väärnähtuste kohta toimetatud juurdlusmaterjalid saadeti kohtuvõimude korraldusse. Peale selle ilmestus, et päevatöölised, kes arsti poolt haiguse tõttu töölt vabastatud, on samal ajal (umbes ühe kuu kestel) vastavate kokkulepete alusel teinud tükitööd, saades ühe ja sama aja eest toetust haigusepäevade ja tasu tükitöö eest; töid anti ettevõtjatele täitmiseks seaduse- ja määrusenõuete vastaselt, tükeldades ehituseobjekti tööde ja isegi üksikute tööliikide kogusid ja andes neid töid ühele ja samale ettevõtjale osade kaupa; ühe ja sama töö eest makseti tasu kahekordselt — päevatöölise ja kuutöölise palgatabelite järgi; kanti raudtee eksploatatsioonikuluks niisuguseid ainelisi soodustusi teenijaile, milleks seaduslik alus puudus.

Üldiste nähtustena ametite alal kordusid puudused teenistusetasude, toetuserahade, päevarahade ja perekonnaabiraha maksimises, kui ka varade ja materjalide arvestamises.

Tuluaruannete ja jaamade revideerimisel selgus, et mõnedel juhtudel ei võetud vagunite etteandmis- ja seisumaksu ning rendiraha rendiplatside kasutamise eest; kaupude anti välja kaubasaajalt allkirja võtmata ja ilma volituseta teisele isikule; mõnel juhul leidis jaamas dokumentideta kaupude ülekaalumisel ilmestusi kaaluvahed j.n.e.

Tegevus.

Raudtee koormatus (ametivedudeta).

Tööhulga nimetus	Tonnikilomeetrid tuhandetes		1932/33 a. vähem	
	1932/33 a.	1931/32 a.	arvudes	%
Reisijavedu:				
(1 reisijakm = 1 tonnkilomeeter)				
laiarööpmelisel	168.991	187.982	18.991	10,1
kitsarööpmelisel	43.013	47.209	4.196	8,9
Kokku	212.004	235.191	23.187	9,9
Pagasivedu:				
laiarööpmelisel	437	633	196	31,0
kitsarööpmelisel	171	212	41	19,3
Kokku	608	845	237	28,0
Kaubavedu:				
laiarööpmelisel	127.692	162.754	35.062	21,5
kitsarööpmelisel	41.457	45.581	4.124	9,0
Kokku	169.149	208.335	39.186	18,8
Üldse: laiarööpmelisel	297.120	351.369	54.249	15,4
kitsarööpmelisel	84.641	93.002	8.361	9,0
Kokku	381.761	444.371	62.610	14,1

Nagu näha ülaltoodud kokkuvõttest, vähenes raudtee koormatus eelmise aasta vastu üldiselt 14,1%.

Üksikute liikide järgi vähenes koormatus eelmise aasta vastu: reisijateveo alal 9,9%, pagasiveo alal 28% ja kaubaveo alal 18,8%, tingitult vedude vähenemisest kestva majandusekriisi tõttu ning osalt jõuvankrite võistlusest peaasjalikult kallimate kaupade kui ka reisijate veo alal.

Koormatuse langust on katsutud tõkestada tariifide alandamise ja soodustuste andmisega, kuid tehtud alandused ja soodustused ei ole suutnud pidurdada koormatuse langust.

Võrreldes raudtee tulusid ja korralisi kulusid leiame järgmist:

	1932/33 a.	1931/32 a.	1932/33 a. rohkem (+) vähem (-)	
	Kr.	Kr.	Kr.	%
Tulusid saadi				
1000 tonnkilomeetrilt:				
laiarööpmelisel	25.56	28.31	-2.75	-9,7
kitsarööpmelisel	31.72	36.14	-4.42	-12,2
Korral. kuludest langeb:				
1) 1000 tonnkilomeetrile:				
laiarööpmelisel	26.19	24.61	+1.58	+6,4
kitsarööpmelisel	37.69	35.71	+1.98	+5,5
2) bruttotuludele protsentides (eksploa- tatsiooni-koeffitsient):				
laiarööpmelisel	102,5%	86,9%	+15,6%	+18,0
kitsarööpmelisel	118,8%	98,8%	+20,0%	+20,2
Mõlemate järgi kokku	106,7%	89,9%	+16,8%	+18,7

Ülaltoodust selgub, et raudtee tulud langesid tööühikult (tonnkilomeetrilt) eelmise aasta vastu laiarööpmelisel 9,7% ja kitsarööpmelisel 12,2% tingitult peaaasjalikult majandusekriisist, tariifipoliitikast kui ka jõuvankrite võistlusest reisijate ja kallimate kaupade veo alal. Selle vastu aga korralised kulud tööühikult tõusid laiarööpmelisel 6,4% ja kitsarööpmelisel 5,5% peaaasjalikult põhjustel, et liiklemisega otseselt seotud kui ka üldised kulud ei langenud võrdeliselt koormatuse vähenemisele.

Toodud andmetel kujuneb eksploatatsiooni-koeffitsient halvemaks eelmise aasta vastu laiarööpmelisel raudteel 15,6 ja kitsarööpmelisel — 20 punkti, üldiselt aga 16,8 punkti ning osutub kõige halvemaks E. Vabariigi kestusel, andes aruandeaasta tulude ja korraliste kulude seisukohalt puudujäägi 6,7%.

Posti-telegraafi-telefonivalitsus.

Posti-telegraafi-telefonivalitsus kulutas aruandeaastal üldsummas 670.059 kr. ehk 15,1% vähem kui eelmisel eelarveaastal.

Korralised kulud vähenesid 768.109 kr. ehk 17,4% võrra. Üksikasjalikult vähenesid kulud kõikide eelarvete §§ alal, välja arvatud § 10 — avalikud maksud ja kohustused ja § 14 — hoonete remont, kus oli vähene suurenemine.

Korraliste kulude eelarvega lubatud krediidist 4.218.367 kr. kulutati 3.650.485 kr., seega vähem 567.882 kr. ehk 13,4% võrra, kusjuures ainult üksi telegr.-telefoni korrashoiu ja arendamise alal kulutati eelarves ettenähtust vähem 305.993 kr. ehk 35,7%.

Kulude vähenemine võrreldes eelmise aastaga sõltus suuresti üldisest tasude vähendamisest (213 tuhat kr.), riigikassa poolt krediitide avamise keeldumisest ning kulude piiramisest.

Kulud.

Erakorraliste kulude eelarve järgi lubatud krediidist 107.400 kr. kulutati 105.400 kr. Erakorralised kulud võrreldes eelmise aastaga suurenesid 98.050 kr. võrra, mida põhjustas Tallinna telefonikeskjaamade automatiseerimise lepingu järgi kohustuste osaline täitmine.

Avalikkude tööde alal määrati postivalitsuse korraldusse 650 kr., kulutati 139 kr.

Tulud.

Tulud võrreldes eelmise aastaga langesid veelgi. Posti-, telegraafi-, telefoni- ja raadiotegevus on kriisiaegade mõjust kannatanud õige tunduvalt.

Üldsummas tulud langesid 504.595 kr. ehk 9,8% võrra. Vähenemine on kõigil aladel: post — 318.735 kr. ehk 12,1%, telegraaf ja raadio — 60.954 kr. ehk 18,2%, telefon — 110.357 kr. ehk 5,2% ja muud tulud — 14.549 kr. ehk 21,7%.

Võrreldes eelarvega laekus tulusid peatükk 17 (post, telegraaf ja telefon) alal 909.688 kr. võrra vähem.

Tulude vähenemise peamiseks põhjuseks on postitarvitajate üleminek odavamale saatmisviisidele, saadetud väärtuste summade vähenemine, kallimate telefonikõneliikide ja kaugekõnede kestuse lühene- mine ja arvuline vähenemine. Tariifides tehti küll mõningaid muudatusi vähendamise suunas, kuid vähem tähtsatel aladel, kus talituste vähene arv ei avalda suuremat mõju tuludele. Saadetiste ja operatsioo- nide arv ei ole vähenenud samal määral kui tulude langus.

Puudused.

Eelkontrolli teostamisel selgusid peamiselt vähemad puudused, mis kõik lahendati postivalitsusega. Dokumentaalse eelkontrolli korras Riigikontroll keeldus andmast nõusolekut telefoniaparatuuride kauts- jonite tagasimaksmise kavatsusele nõudeõiguste aegumise tõttu kogusummas 6.213 kr. Riigikontrolli protest võeti arvesse, tagasimaksimid jäid teostamata ning 6.213 kr. jäi riigitulude arvele.

Aruandeaastal faktilise kontrolli korras Riigikontroll teostas postiasutiste kassade, ladude, operat- sioonide, arve- ja majapidamise revideerimist 106 asutises ja 99 Riigihoiukassa agentuuris postkontorite juures.

Puudusi leiti: postkontorites — 54, telefonivõrkudes ja raadiojaamades — 6 ning Riigihoiukassa agentuurides — 5 juhul. Selgitamisele võetud mitmesuguseid summasid ja yarasid 4.009 kr. ulatuses. Revideerimisel ilmestunud väärnähtuste ja puuduste puhul postivalitsus määras karistuse distsiplinaar- korras 19 ametnikule ja tegi hoiatusi ametnikkudele 31 korral. Prokuratuuri korraldusse anti 1 asjatoi- metis. Revideerimisel selgunud puudused said postivalitsuse korraldustega kõrvaldatud.

Järelkontrolli korras postiasutiste kuludokumentide revideerimisel võeti selgitamisele 10.090 kr. Selle summa õiendamisel makseti tagasi 263 kr., esitati täiendavaid dokumente ja seletusi 9.104 kr. peale ja 1. XI. 33 a. jäi veel õiendamata 723 kr.

Kuludokumentide kohta tõusis kirj vahetus haigusekindlustuste, sõidu- ja päevarahade väljamaks- mise alal, kus peaaesjalikult ei peetud kinni seaduste ja määruste normidest, tehtud kulude puuduliku tõestamise alal j.n.e.

Tuluaruannete ja -dokumentide revideerimisel ilmestus, et mitmel juhul oli telefonitarvitajale määratud ekslikult vähem maksu või mõned telefoni-lisamaksuobjektid olid jäetud maksustamata, aja- lehtede saatemaksu ei tasutud ettenähtud tähtaegadel j.n.e.

Riigikontrolli nõudmisel tasuti täiendavalt telefonimaksu 1.717 krooni ja 1. XI. 33 a. jäi lahend- damisele 17 kr.

Aruannete läbivaatamisel pandi tähele, et nii kulude kui tulude alal on jäänud püsima rida vähe- maid puudusi ka vormilisel alal.

Postivalitsuse võlgade alal Riigikontrollnõukogu ei leidnud võimalust kinnitada võla kustutamine 1.000 kr. suuruses, sest kustutamiseks puudus seaduslik alus, kuna võla tasumine riigile ei ole lootuseta.

Postiametkonna koosseis on kindlas arvulises vahekorras tööhulgaga. Eelmisel aastal tehtud tööhulga põhjal arvatletakse vastavate normide järgi järgmise aasta koosseis.

Tegevus.

	maäralsed	ülemääralsed
Koosseis 1931 a. (RT 31 — 1931) oli:	1721	116
„ 1932 a. (RT 24 — 1932) „	1657	112
„ 1933 a. (RT 53 — 1933) „	1614	93

Tegelik koosseis (maäralsed ja ülemääralsed) oli 1932/33 tegevuseaasta lõpul arvult kokku 1706.

Toodud andmetest selgub, et koosseis vähenes kahe aasta jooksul arvult 130 inimese võrra. Suur osa sellest vähenemisest langeb Tallinna telefonivõrgu automatiseerimise arvele. Koosseisu vähendamist vastavalt saadetiste ja operatsioonide arvu vähenemisele ette ei võetud. Posti, telegraafi, telefoni ja raadio talituslikel aladel tööde vähenemine asendati uute tööde juuretulekuga, kas otse ametkonna ülesannete alal või vastavil korraldusil kõrvaltöödena. Postiametkonna ülesannete alal: laiendati saadetiste kojukandmise piirkondi, suurendati pühapäevil kojukannet teostatavate asutiste arvu, korraldati kokkuleppel Riigikontrolliga kõigis postiasutistes (ka agentuurides) teiste postiasutiste arvel posti-, telegraafi-, telefoni- ja raadiomaksude vastuvõtmist j.n.e. Eritalitustena seati sisse vastava kokkuleppe alusel Majanduseministeeriumi arvel füüsilistelt isikutelt erimaksu vastuvõtmine, tehti eeltöid riigitulude (kõigil aladel) vastuvõtuoperatsioonide sisseadmiseks postiasutistes (vaata Riigikontrolli 1931/32 a. tegevuse ülevaate ja revisjonimärkuste raamatu lhk. 72) j.n.e.

Et postiametkonna asutised posti, telegraafi, telefoni ja raadio talituslike alade kõrval ametkonna tulude tõstmiseks ja rahva soodustamiseks edukalt tegutsevad peale eeltoodud erioperatsioonide veel Riigihoiukassa ja Eesti Panga agentuuridena ning riigi piiritusemonopoli summade vastuvõtjana, Riigikontroll leiab, et postiametkonna eritalituslikku tegevust tuleks rahva hõlbustamise otstarbel laiendamise suunas arendada, muuseas võiks vastaval kokkuleppel Hariduse- ja sotsiaalministeeriumiga panna pensionide väljamaksmine postiasutisele (P.-t.-t. ja r. seaduse § 20).

Riigikontrolli sooviaval-
dus.

Veeteede valitsus.

Aruandeaasta Veeteede valitsuse kulud, võrreldes eelmise aasta kuludega, vähenesid kogusummas 278.813 kr. ehk 20,2% võrra, kusjuures korralised kulud vähenesid 208.314 kr. ehk 16,4% võrra ja erakorralised kulud — 70.499 kr. ehk 65,4% võrra.

Kulud.

Korraliste kulude vähenemine on sündinud kõikidel aladel, peamiselt aga ametnike palkade, kultuuriliste toetuste, sadamasildade korrashoiu, ujuvate abinõude, tuletornide, elektrikraanade ülevalpidamise ja remontide ning segakulude alal. Erakorralised kulud on vähenenud hüdrotehniliste ehituste

olud merel kergeteks, mil põhjusel puudus tarvidus „Suur Tõllu“ tegevusse rakendamiseks. Üheks tähtsamaks vähemkulutamise põhjuseks oli riigikassa keeldumine krediitide avamiseks nõutud määral, mille tõttu osa arvete tasumine tuli edasi lükata. Krediidi mitteavamise tõttu lükati edasi ka ühe tuletorni ehitamine (Paralepa alumine).

Tulud.

Veeteede valitsuse tulud on vähenenud eelmise aasta 221.720 kr. pealt 174.772 kr. peale aruandeaastal, s.o. 46.948 kr. võrra ehk 21,2%, mille peamiseks põhjuseks oli see, et alandati tunduvalt laoplatside rendihindu, vähenes elektrikraanade tarvitamine ning varasid realiseeriti vähem.

Puudused.

Asutise tegevuses ilmsikstulnud puudustest võiks nimetada järgmisi:

Veeteede valitsus kavatses lõpetada rendilepingud kahe aida peale „Sowtorgflotiga“ ja N.S.V.L. kaubandusliku esinduse transportosakonnaga. Kuna lepingute lõpetamine ei vastanud lepingute tingimustele ja riigile pealegi rendi kaotusest oleks tekkinud 9.080 kr. kahju, Riigikontroll ei nõustuuud lepingute lõpetamisega ja viimased jäid maksma.

Veeteede valitsuse kavatsust pikendada Tallinna sadama puhastustööde lepingut keskvangimajaga eelmise aasta hinnaga, Riigikontroll ei pooldanud, sest tööhinnad ja palgad olid üldiselt langenud. Kuna ka eraettevõtjate hulgast oli avaldatud soove oma peale võtta sadama puhastustöid, siis Riigikontroll soovitas korraldada vähempakkumisi, kui keskvangimaja pole nõus alandama hinda. Protesti tõttu saavutati hinnaalandus 960 krooni.

Veeteede valitsus kavatses maksta ajutiste tööjõudude krediidist juriskonsuldile palka 60 kr. kuus. Kuna aga Riigikogu kustutas eelmisel aastal juriskonsuldi palgakrediidi, Riigikontroll ei olnud Veeteede valitsuse kavatsusega nõus, mille tõttu jäi ära juriskonsuldile palgamaksmine.

Tallinna sadamas, uues sadamas ja Lasnamäel mustusevedamise, korstnapühkimise ja teiste sama-laadiliste tööde lepinguid Veeteede valitsus kavatses pikendada endistel tingimustel. Kuna tööde hinnad langenud, Riigikontroll nõudis vähempakkumiste korraldamist. Vähempakkumistel anti tööd välja endistest odavamate hindadega, saavutades kokkuhoidu 825 kr. aastas.

Sadamate ja tuletornide asjaajamise revideerimisel selgusid vähemad puudused arvepidamises ja leidis vähemal määral arvelevõtmata materjale. Puudused kõrvaldati ning arvestamata materjalid võeti arvele.

Veeteede valitsuse aruannete revideerimisel ilmsikstulnud puudustest võiks nimetada järgmisi: materjale osteti korduvalt väga väikestes kvantumites mõnekrooniliste summade eest, missugust ostmisviisi ei saa pidada otstarbekohaseks, sest vähesel arvul ostmisel kujunevad materjalide hinnad pea alati kallimaks kui suuremates kogustes ostes. Suuri töid lasti teha (sadamatehases) ilma lepinguid sõlmimata ja tehtud tööd võeti vastu ilma akte kokku seadmata. Osa maade ja hoonete rentnikkudest on tasunud renti hiljaksjäämisega. Korduvad ka vähemad puudused, nagu allkirjade puudumine raha vastuvõtmise kohta. Kulud pole täiel määral tõestatud dokumentidega. Suurema puudusena tuleb märkida asjaolu, et Veeteede valitsus ei esita õigel ajal revideerimiseks eriti ehituselepinguid, lõpparveid ja tehnilisi aruandeid. Ka viivitatakse teostatud tööde vastuvõtmisega, nii on näiteks Vergi sadamamuuli ehitus, milline lõpetati umbes kahe aasta eest, seni veel komisjoni poolt vastu võtmata.

Veeteede valitsuse tuluaruannete järele seisavad asutise käes juba mitu aastat suuremad summad, mis kuuluvad riigituludesse andmiseks. Suurema osa nendest summadest moodustavad endise Laeva-sõidu Ameti puhaskasu, varanduste müügist saadud summad j. t. Riigikontrolli poolt on asutise tähelepanu

juhitud asjaolule, et riigile kuuluvate summade pidamine oma käes ei ole lubatav ning nõutud nende sissemaksmist riigituludesse.

Avalikkude tööde kohta tuleb tähendada, et nende korraldamine oli puudulik, kuid siin lasub suurem osa süüst Teedeministeeriumil, kui tööde korraldaja asutise peal. Terava tööpuuduse tõttu 1932 a. sügisel tegi ministeerium korralduse, teha viibimata algust töödega, kuid tööde alustamise momendil olid pea kõik ettevalmistused tegemata — puudusid projektid, eelarved, kinnitatud üksusehinnad; need tulid kõik tagantjärele koostada. Selle tõttu viibisid ka tööde vastuvõtmised ja aruannete koostamised. Osalt neil põhjustel on mõned Veeteede valitsuse 1932/33 a. avalikkude tööde aruanded Riigikontrollis seni veel saamata.

Tegevus.

Peipsi järve veepinna alandusetööd. 1932/33 aastaks oli eelarvega määratud Peipsi järve veepinna alandusetöödeks 180.000 kr., millest kulutati 119.917 kr., kuna Majanduseministeerium ei avanud rohkem krediiti.

Krediitide kärpimise tõttu tuli edasi lükata tasumaksimine Sadamatehastele „Hiiglase“ eest ning piirata ühtlasi tööde ulatust. Nimelt lõpetati juba augustikuu keskpaigas süvendamistööd, jätkates ainult puurimis- ja lõhkumistöid kuni oktoobrikuu keskpaigani. Ainult puurimis- ja lõhkumistööde jätkamise tõttu kogunes jõe sängi suurem kivihulk, mis kohati kaljudena jõest välja ulatus ja mille tagajärjeks oli veepinna tõus jões. Üleslõhutud pae väljavõtmise töö tuli edasi lükata järgneva aasta peale. Niisugust töötamisviisi ei saa otstarbekohaseks pidada: juba 1932 a. kevadel püstitati nõudmine, et töid tuleks niiviisi teostada, et iga tööhooaja lõpul võiks täiesti seisma panna terve töö. Selle nõude täitmiseks ei oleks tulnud mitte jätkata kaljuse jõesängi lõhkumist, vaid ümberpöörduvalt — jätkata oleks tulnud süvendamistöid, seisma pannes puurimis- ja lõhkumistööd. Püstitatud nõudmist tuleks edaspidi kindlasti täita.

Faktilise revisjoni korras selgitamiselevõetud summade lahendamist näitab alljärgnev tabel:

Selgitamiselevõetud summade lahendamine.

Aruandeaasta/liik	Lahendamata jäänud 1. IV. 1932 a. Kr.	Aruandeaastal võeti selgitamisele Kr.	K o k k u Kr.	Selgitamiselevõetud summadest on lahendatud:					Jäi lahendamata 1. IV. 1933 a. Kr.
				seletuste ja dokumendid Kr.	tasumisega		kahju riigikanda võtmisega (kustutamise) vastavate tulemuste otsuste põhjal Kr.	k o k k u Kr.	
					riigitulude arvele Kr.	krediidi või summade uendamise arvele Kr.			
1931/32 a.	2.376.52	—	2.376.52	5	23.52	23	—	51.52	2.325
1932/33 a.	—	5.916	5.916.—	4.019	1.119.—	394	18	5.550.—	366
Kokku	2.376.52	5.916	8.292.52	4.024	1.142.52	417	18	5.601.52	2.691

Alltoodud tabel annab ülevaate järelkontrolli korras selgitamiselevõetud summade lahendamise kohta Teedeministeeriumi alal:

Aruandeaasta/liik	Lahendamatajäänud summad 1. nov. 1932 a. Kr.	Võeti selgitamisele Kr.	Lahendamatajäänud ja selgitamiselevõetud summadest on lahendatud:						Jäi lahendamata 1. nov. 1933 a. Kr.
			seletuste ja dokumentidega Kr.	tasumisega		riigi kanda võt- misega vastavate ülemuste otsuste põhjal Kr.	riigivõlgkude ühemakrja ülevõt- misega seaduse- fõusse-astunud otstuste põhjal Kr.	k o k k u Kr.	
				riigitulude arvele Kr.	krediidi või summade uendamise arvele Kr.				
1. Kulud.									
1928/29 a. . .	22.519	—	5.592	—	—	—	—	5.592	16.927
1929/30 a. . .	87.656	—	48.318	2.258	—	168	—	50.744	36.912
1930/31 a. . .	151.684	—	100.110	274	201	2	3.225	103.812	47.872
1931/32 a. . .	443.178	—	368.625	670	277	5	—	369.577	73.601
1932/33 a. . .	—	557.429	18.363	1.088	213	—	2.150	21.814	535.615
Kokku	705.037	557.429	541.008	4.290	691	175	5.375	551.539	710.927
2. Tulud.									
1931/32 a. . .	3.940	—	3.723	120	—	—	—	3.843	97
1932/33 a. . .	—	3.460	12	1.723	—	—	—	1.735	1.725
Kokku	3.940	3.460	3.735	1.843	—	—	—	5.578	1.822
3. Operatsioonifond.									
1930/31 a. . .	4.104	—	3.066	15	—	—	—	3.081	1.023
1931/32 a. . .	4.838	—	4.722	116	—	—	—	4.838	—
1932/33 a. . .	—	44.224	13.089	212	—	—	—	13.301	30.923
Kokku	8.942	44.224	20.877	343	—	—	—	21.220	31.946
4. Deposiidid.									
1931/32 a. . .	1.245	—	1.245	—	—	—	—	1.245	—
1932/33 a. . .	—	102	102	—	—	—	—	102	—
Kokku	1.245	102	1.347	—	—	—	—	1.347	—
5. Erikapitalid ja summad.									
1931/32 a. . .	118.173	3.074	117.568	1	—	—	—	117.569	3.678
1932/33 a. . .	—	228.122	1.666	—	—	—	—	1.666	226.450
Kokku	118.173	231.196	119.234	1	—	—	—	119.235	230.134
6. Materjalid.									
1930/31 a. . .	410	—	—	67	—	343	—	410	—
1931/32 a. . .	10.660	—	10.325	—	161	124	50	10.660	—
1932/33 a. . .	—	59.626	31.228	—	—	—	—	31.228	28.398
Kokku	11.070	59.626	41.553	67	161	467	50	42.298	28.398
Kõik kokku	848.407	896.037	727.754	6.544	852	642	5.425	741.217	1.003.227

Välisministeerium.

Välisministeeriumi alal on 1932/33 a. kulutatud krediite 773.408 kr. ja saadud tulusid 93.288 kr. Järelkontrolli korras kuluaruande revideerimisel jäeti kinnitamata 33 kr.

Faktilise kontrolli korras revideeriti saatkondade asjaajamist Kaunases, Berliinis, Pariisis, Londonis ja Riias.

Riia saatkonna alal selgus, et saatkonnamaja üürnikkudel oli üüriraha võlgu Ls. 4.909.— (s. o. praeguse rahakursiga 5.253 kr.) ja et saatkonna sekretäri, kes pikemat aega täitis chargé d'affaires'i kohuseid, kuid tarvitas edasi sekretäri maksulist erakorterit riigimajas, on lahendamata üürivõla vahakord ja võlg 1. X. 1933 a. kujunenud 1.044 kr. suuruseks. Riigikontroll palus Välisministeeriumi teha korraldus üürirahade õigeaegselt sissenõudmiseks ja üürivahekorra lõplikuks lahendamiseks saatkonna sekretäri. Üürivõlad on seni suuremalt osalt aga sisse nõudmata.

Saatkondade revideerimisel selgus üldise nähtena, et konsulaar-, viisa- j. t. maksude sissenõudmine ning arvestamine praegusel kujul tekitab palju tööd ja pealegi ei garanteeri küllaldaselt summade laekumist riigikassasse. Saatkondades Berliinis ja Pariisis ei peetud kassaraamatut à jour, vaid laekunud maksud kanti sisse ainult üks kord kuus, kuu lõpul. Londonis peeti aga kaks kassaraamatut: üks saatkonna ja teine peakonsulaadi tarvis, olgugi et neil on ühine kassa ja asjaajamine.

Kirjavahetuse registreerimise suhtes saatkondades Välisministeeriumi poolt ei ole pandud maksma ühtlast korda, enamasti see toimub vana süsteemi järgi, millest kodumaal isegi suuremad ministeeriumid loobunud ja üle läinud detsimaal-süsteemile. Kui Välisministeerium siin asjaajamist ajakohaselt lihtsustaks ja sisse seaks ka ülaltähendatud maksude tasumiseks teiste maade eeskujul konsulaar-margid, mida Riigikontroll juba ammu soovitanud, siis saaks hoida kokku nii mõneski saatkonnas kulusid kantseleijõudude alal.

Kuna revideerimistel selgus, et saatkondade ruumides on nii riigi kui ka ametnikkude isiklikku vallasvara, siis peaks inventariraamatutes riigivara täpsemate tunnustega registreeritama, mida aga seni igal pool ei ole tehtud, mis tekitab kui mitte muud siis arusaamatusi.

Kaunase saatkonna majanduslikud kulud olid liiga suured; peale saadiku ruumika ametikorteri oli üüritud kaheliikmelise ja väga väikese tegevusega saatkonna kantseleiks veel üks suurem korter, millest peale revisjoni Riigikontrolli ettepanekul osa edasi üüriti kulude kokkuhoiu mõttes.

Aruandeaastal võeti revideerimisele Välisministeeriumi 1931/32 a. ja 1932/33 a. materjaalsete varade aruanded. 1931/32 a. aruande järgi oli varade seis 31. III. 1932 a. 1.619.181 kr. ja 1932/33 a. aruande järgi seis 31. III. 1933 a. 1.627.420 kr.

Varade 1931/32 a. aruande revideerimisel jäeti kinnitamata varade seisust 1. IV. 1931 a. 564 kr., sissetulekust 99 kr. ja seisust 31. III. 1932 a. 663 kr.; peale selle konstateeriti, et varade aruandes ei ole näidatud kulukrediitidest 1931/32 a. jooksul ostetud esemeid 15.079 kr. väärtuses. Need arvestamatajäänud esemed on peaausjalikult mitmesugused kirjanduslikud teosed, käsikirjad ja filmid, millejuures peab märkima, et osa tähendatud esemest on muretsetud mitmes ja isegi mitmes sajas eksemplaris, nähtavasti väljajagamiseks informatsiooni otstarbel, kuid nende väljajagamise kohta puuduvad tõendused.

Varade 1932/33 a. aruande revideerimisel konstateeriti, et 1932/33 a. kulukrediitidest muretsetud esemeid on jäänud arvestamata 5.110 kr. väärtuses analoogiliselt 1931/32 a. aruandele.

Kulud-tulud.
Puudused.

Varade aruanded.

Puudused.

Aruandeaasta/liik	Õienda- mata summade seis 1. XI. 1932 a. Kr.	Võeti selgita- misele Kr.	Õiendatud 1. XI. 1932 a. — 1. XI. 1933 a.				Õienda- mata summade seis 1. XI. 1933 Kr.
			seletuste ja dokumen- tidega Kr.	tasumi- sega riigitulude arvele Kr.	tagasi- maksu määram. k/nõuk. ots. põhjal Kr.	loobum. jälgim. rev. kor- ras k/nõuk. ots. põhjal Kr.	
Kulud.							
1926 a. 1. I — 31. III.	129	—	—	—	—	129	—
1926/27 a.	185	—	—	—	—	84	101
1929/30 a.	792	—	—	—	792	—	—
1931/32 a.	2.526	—	2.069	317	114	—	26
1932/33 a.	—	33	—	—	—	—	33
Kokku	3.632	33	2.069	317	906	213	160
Varad.							
1931/32 a.	—	—	—	—	—	—	—
Seis 1. IV. 1931 a.	—	564	—	—	—	—	564
Sissetulek	—	15.178	—	—	—	—	15.178
Seis 31. III. 1932 a.	—	663	—	—	—	—	663
1932/33 a. sissetulek	—	5.110	—	—	—	—	5.110
Kokku	—	21.515	—	—	—	—	21.515
Kõik kokku	3.632	21.548	2.069	317	906	213	21.675

Üldkuvõte

Riigikontrolli poolt selgitamiselevõetud summade lahendamise kohta
a) faktilise kontrolli alal.

Aruandeaasta	Lahendamatajäänud summad I. IV. 1932 a. Kr.	Aruandeaastal võeti selgitamiseks Kr.	Lahendamatajäänud ja selgitamiselevõetud summadest on lahendatud:								Kokku	Jäi lahendamata I. IV. 1932 a. Kr.
			seletuste ja dokumentidega Kr.	tasumisega		riigi kanda võtmisega vastavate ülemuste otsuste põhjal Kr.	juure- või tagasim. määrav. k/nõuk. sead. jõusse-asunud otsuste põhjal Kr.	riigivõlgn. nimekirja ülesvõtmisega sead. jõusse-asunud otsuste põhjal Kr.	selgitamiselevõetumise järelkontrolli korras Kr.	Kokku Kr.		
				riigitulude arvele Kr.	krediidi või summade uuendamise arvele Kr.							
1930/31	50.328.16	—	20.231.73	1.578.15	1.144.03	—	—	450.60	—	23.404.51	26.923.65	
1931/32	96.193.08	297.50	10.630.13	1.414.86	4.277.50	243.08	—	2.415.45	366.—	19.347.02	77.143.56	
1932/33	—	210.814.80	28.074.93	10.316.97	2.436.32	381.71	3.806.—	2.829.23	—	47.295.15	172.019.65	
Kokku	146.521.24	219.612.80	58.936.79	13.309.98	7.857.85	574.79	3.806.—	5.195.27	366.—	90.046.68	276.086.86	

b) järelkontrolli alal.

Aruandeaasta ja summade liigid	Lahendamatajäänud summad I. XI. 1932 a. Kr.	Aruandeaastal võeti selgitamiseks Kr.	Lahendamatajäänud ja selgitamiselevõetud summadest on lahendatud:								Kokku	Jäi lahendamata summasid I. XI. 1932 a. Kr.
			seletuste ja dokumentidega Kr.	tasumisega		riigi kanda võtmisega vastavate ülemuste otsuste põhjal Kr.	juure- või tagasim. määrav. k/nõuk. sead. jõusse-asunud otsuste põhjal Kr.	loobumisega järgmistest revid. korras k/nõuk. otsuste põhjal Kr.	riigivõlgn. nimekirja ülesvõetud seaduse jõusse-asunud otsuste põhjal Kr.	Kokku Kr.		
				riigitulude arvele Kr.	krediidi või summade uuendamise arvele Kr.							
Kulude alal.												
1920	1.395.24	—	1.387.48	7.76	—	—	—	—	—	1.395.24	—	
1924	150.—	—	—	150.—	—	—	—	—	—	150.—	—	
1925	430.—	—	—	430.—	—	—	—	—	—	430.—	—	
1926 a. 3 kuud	129.—	—	—	—	—	—	—	129.—	—	129.—	—	
1926/27	562.—	—	—	377.—	—	—	—	84.—	—	461.—	101.—	
1927/28	3.682.82	—	2.159.19	218.—	—	20.63	—	—	—	2.397.82	1.285.—	
1928/29	46.105.01	—	28.120.25	—	—	—	—	—	—	28.120.25	17.975.76	
1929/30	209.086.19	—	168.366.41	3.008.38	—	248.—	864.—	11.—	—	172.497.79	37.188.40	
1930/31	579.868.21	—	472.991.95	623.52	201.—	2.—	—	—	3.225.—	477.043.47	102.824.74	
1931/32	1.349.933.90	469.75	1.117.717.75	5.802.32	313.11	2.370.—	114.—	65.—	—	1.126.382.18	224.021.47	
1932/33	—	1.313.337.51	171.276.67	3.100.41	213.—	—	—	—	2.150.—	176.740.08	1.141.597.48	
Kokku	2.101.942.37	1.318.807.26	1.062.028.70	13.717.39	727.11	2.640.63	978.—	289.—	5.375.—	1.985.755.83	1.524.993.80	
Tulude alal												
1930/31	2.335.86	—	1.420.61	906.25	—	—	—	—	—	2.335.86	—	
1931/32	7.170.46	—	4.396.92	471.75	5.53	30.43	—	—	—	4.913.63	2.265.83	
1932/33	—	16.089.74	3.146.65	1.759.12	—	—	—	—	—	4.005.77	11.183.97	
Kokku	9.515.32	16.089.74	8.973.18	3.187.12	5.53	30.43	—	—	—	12.155.26	13.449.80	
Operatsioonifondide depositide ja muude summade alal.												
1927/28	226.—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	226.—	
1928/29	322.—	—	—	—	—	322.—	—	—	—	322.—	—	
1929/30	61.455.—	—	61.455.—	—	—	—	—	—	—	61.455.—	—	
1930/31	20.909.55	7.421.229.*)	19.286.51	82.—	46.04	343.—	—	—	—	19.757.55	7.422.381.—	
1931/32	176.062.10	20.207.30	149.506.90	144.77	376.45	124.—	—	—	50.—	150.202.12	46.067.28	
1932/33	—	1.295.421.49	**76.526.48	212.79	—	—	—	877.215.18	—	953.954.45	341.467.04	
Kokku	258.974.65	8.736.857.79	306.774.89	439.56	422.49	789.—	—	877.215.18	50.—	1.185.601.12	7.810.141.32	
Kõik kokku	2.460.432.34	10.071.764.79	2.277.776.77	17.294.07	1.155.18	3.469.06	978.—	877.504.18	5.425.—	3.183.602.21	9.348.584.92	

*) Maareformi teostamisega seotud operatsioonide alal.

**) Sellest summasest on Vab. Val. otsuse põhjal ettevõtte tuludesse kantud 29.870.40 kr.

Riigiettevõtted.

Eesti Maapank.

Eesti Maapanga ja tema juures asuva riiklikkude põllumajandusliikude laenude ja ostuvõlgade osakonna tegevus näitas 1932 a., nagu eelmistelgi, tunduvat tõusu. Peapanga tegevus kasvas aruandeaastal ca 9,7% ning osakonna tegevus ca 16,4%. Üldine tegevuse kasvamine mõlemas osas kokku oli ca 15,5%, mis selgub muudatustest laenude ja nende aastamaksude seisudes aruandeaasta aluks ning lõpuks.

PEAPANK.

Uusi laene anti välja aruandeaastal peapanga poolt 1.254 juhul 1.125,5 tuhande kr. väärtuses, kuna eelmisel aastal oli välja antud 573 laenu kogusummas 635,9 tuh. kr., nii et uute laenude andmine on kasvanud aruandeaastal ca 489,6 tuh. kr. või 77% võrra.

Krediitoperatsioonid.

Uute laenude väljaandmise järsk tõus oli tingitud maapanga 8% ümberlaenustamis-pantkirjade emitteerimisseaduse maksmahakkamisest, mis võimaldas põllupidajatele ümber korraldada kõrgeprotsendilisi eravõlgasid 5,5%-teks maapanga laenudeks, ja missugust võimalust põllupidajad ka laialt kasutasid. Uusi laene maaparanduseks ja ehituseks anti aruandeaastal eelmisest aastast väiksemal määral.

Alltoodud tabel annab ülevaate uute laenude andmisest aruandeaastal võrreldult eelmise aastaga (tuh. kr.):

	Välja antud laene		1932 a. antud laene + rohkem — vähem
	1932 a.	1931 a.	
Maaparanduselaen	7,5	103,3	—92,1%
Ehituselaen	84,0	184,6	—54,5%
Vabalaen eravõlgade tasumiseks	1.034,0	348,1	+197,0%
Kokku	1.125,5	636,0	+77,0%

Nagu nähtub eeltoodud tabelist, aruandeaastal on pandud pearõhku talupidajate võlgade ümberkorraldamisele. Uusi investeerimislaene maaparanduseks ja ehituseks on antud võrdlemisi vähe. Pealegi on suurem osa tähendatud laenudest läinud varemtekinud investeerimisvõlgade tasumiseks, nii et uut krediiti on põllumajandus saanud aruandeaastal väga piiratud määral.

Ka ei osutunud maapangale võimalikuks rahuldada kõiki esitatud eravõlgade ümberkorraldamis-palveid, kuna paljude laenusoovijate kreditorid ei olnud nõus vastu võtma võla tasuks maapanga ümberlaenustamis-pantkirju, pangal enesel puudusid aga tarvilised ressursid tähendatud pantkirjade alla paigutamiseks.

Ümberlaenustamis-pantkirjade suuremateks vastuvõtjateks osutusid ühispangad. Nende kätte on läinud ca 65% aruandeaasta jooksul väljalastud ümberlaenustamis-pantkirjadest. Mitmesugused erasutised ja -isikud on vastu võtnud tähendatud pantkirju ca 21%, Pikalaenu Pank — ca 8%, aktsia-

pangad — ca 5% ja Eesti Pank — ca 1%. Ühispankade poolt vastuvõetud pantkirjad jagunevad järgmiselt: maal asuvates ühispankades ca 34% ja linnades ning alevites asuvates ca 66%.

Laenude kindlustused.

Aruandeaasta lõpuks oli peapanga pantlaenude kindlustuseks panditud 5.971 talundit pindalaga põllu- ja aiamaad 92.689,32 ha, heinamaad 79.270,83 ha, karjamaad 55.738,76 ha ja metsa 12.858,31 ha Kokku tulundusemaad 240.557,22 ha. Laenusid oli väljas aruandeaasta lõpul koos tähtajaliste maksude ja nende tasumata osadega 8.874,8 tuh. kr. Keskmise laenukoormatus oli seega ühe kõlvulise maa ha kohta 36,89 kr.

Laenude tasumine.

Aruandeaasta jooksul pidi laekuma jooksvaid tähtajalisi makse ja nende võlgasid 1.291,2 tuh. kr. Tegelikult laekus aga nimetatud makse 569,07 tuh. kr. ehk 44,1%. Võrreldult eelmise aastaga, mil laekus 45,5%, on laenude tasumine halvenenud aruandeaastal ca 3%, kuid sellejuures peab tähendama, et aruandeaastal viidi läbi laenuprotsendi alandamine, mille tagajärjel 1. XII tähtajaline maks langes 424,1 tuh. kroonilt 272,8 tuh. kroonile, vähenedes seega 151,3 tuh. kr. võrra. Ilma tähendatud protsendi alandamiseta oleks tasumine olnud aruandeaastal ca 39,5% ehk halvem eelmisest aastast 13,2%.

Kohustiste mittetäitmise pärast kuulutati aruandeaastal oksjonile üldse 183 talu. Tähendatud taludest müüdi 48, kuna ülejäänud 135 õiendasid oma kohustised sedavõrd, et oksjonid muudeti.

Äritulemused.

Tulusid oli peapangal aruandeaastal 176,6 tuh. kr. ja kulusid 94,3 tuh. kr., nii et tegevuseaasta lõpes 82,3 tuh. kr. puhaskasuga.

OSAKOND.

Krediitoperatsioonid.

Uusi laene anti osakonna poolt aruandeaastal 1.042,5 tuh. kr. ja võeti valitsemisele ostuvõlgasid Põllutöoministeeriumilt 8.531,1 tuh. kr., kokku seega 9.573,6 tuh. kr. Eelmisel aastal oli antud uusi laene ja üle võetud ostuvõlgasid 11.516,2 tuh. kr., nii et osakonna tegevus on kasvanud aruandeaastal möödunud aastast aeglasemas tempos.

Nagu nähtub alltoodust kokkuvõttest, eriti on tagasi läinud uute ehituselaenude andmine asunikku- dele, mis aruandeaastal vähenes ca 542,6 tuh. kr või 38,7% võrra.

Samuti on suuresti langenud ostuvõlgade ülevõtmine osakonna valitsemisele Põllutöoministeeriumilt, mida oli aruandeaastal ca 1.318,5 tuh. kr. ehk 13,4% võrra vähem kui eelmisel aastal. Ostuvõlgade ülevõtmise tagasimineku on ka loomulik, sest riigimaade likvidatsioonitööde lõpulejõudmisega väheneb sel alal ka sõlmitavate lepingute arv.

Alltoodud tabel annab ülevaate osakonna krediitoperatsioonidest aruandeaastal (tuh. kr.):

	Uusi laene antud ja ostuvõlgasid üle võetud valitsemisele		+ Rohkem või — vähem kui 1931 a.
	1932 a.	1931 a.	
Asunikkuude ehituselaen	860,3	1.402,8	—542,5
Elukorterite ehituselaen	23,4	74,5	—51,1
Asunduselaen	28,3	3,0	+ 25,3
Inventarilaen	2,9	20,8	—17,9
Maaparanduselaen	121,8	165,5	—43,7
Ehitusemetsalaen	5,8	—	+ 5,8
Maadelaen	6.318,6	6.898,9	—580,3
Päraldiste ostuvõlad	1.368,2	2.518,2	—1.150,0
Riigi ärikohtade ostuvõlad	621,5	212,5	+ 409,0
Maadele kinnist. rendivõlad	137,8	40,1	+ 97,7
Tagasiantud maadele kinnistat. võlad	0,9	1,6	—0,7
Inventari-ostuvõlg	3,9	6,6	—2,7
Ehitusemetsa-ostuvõlg	80,2	171,7	—91,5
Kokku	9.573,6	11.516,2	—1.942,6

Põllutööministeeriumilt saadi aruandeaastal 9.196 laenude liitmisteadaanet ehk 3.152 teadaande võrra vähem kui eelmisel aastal. Aasta jooksul viidi läbi 8.625 liitmist. Aruandeaasta lõpuks oli üldse liidetud laene ja ostuvõlgasid 28.202,2 tuh. kr. väärtuses.

Laenude liitmine.

Laenude tasumine osakonna alal näitas aruandeaastal tunduvalt halvenemist. Nii oli tasumata tähtajalisi makse eelmise aasta lõpul 4,8% väljasolevate nõudmiste ja nende aastamaksude kogusummast, kuna aruandeaastal aga 5,8% ehk rohkem 20,8%.

Laenude tasumine.

Laenude valitsemiskulud langesid aruandeaastal veelgi. Nimetatud kulusid oli eelmisel aastal 0,66% nõudmiste ja nende tähtajaliste maksude kogusummast, kuna aruandeaastal aga 0,59% ehk vähem 10,6%. Kulude kahanemine on tingitud operatsioonide suurenemisest, kuid peaaesjalikult aga aruandeaastal asetleidnud palkade vähendamisest.

Laenude valitsemiskulud.

Tulusid oli osakonnal 590,0 tuh. kr. ja kulusid 329,8 tuh. kr. Seega puhaskasu 260,2 tuh. kr.

Äritulemused.

Ühe ametniku poolt kõrvaldati aruandeaastal dokumentide võltsimise teel panga raha ca 9.900 kr. Süüdlane vahistati.

Puudused.

Asundusekapital.

Asundusekapitali 1932 aruandeaasta osutus ülemineku-aastaks endiselt riigi-eelarveaastalt kalendriaastale. Tähen datud ülemineku tõttu osutub nimetatud aasta ka lühemaks harilikust ning kestis 9 kuud 1. IV. — 31. XII.

Üleminek uuele aruandeaajale oli tarvilik arvepidamise töö lihtsustamiseks, kuna endise korra juures Eesti Maapangal, kui nimetatud kapitali valitsejal, tuli lõpetada oma raamatuid kaks korda aastas: oma aruande koostamisel koguaasjaajamise ulatuses 31. detsembriks ja Asundusekapitali aruande koostamisel 31. märtsiks, milline töö tegevuseaastate ühtumisel nüüd ära langeb.

Ressursid.

Ressursse oli Asundusekapitali käsutuses 1932 aruandeaastal: korralisi tulusid 2.596,0 tuh. kr., erakorralisi tulusid Põllutöoministeeriumilt saadud laenu näol 290,5 tuh. kr. ning kassatagavarasid eelmiselt aastatelt 134,1 tuh. kr. Kokku 3.020,6 tuh. kr.

Käsutusesolevaid ressursse tarvitas Asundusekapital: seaduste ja määrustega temale pandud kohustuste lunastamiseks 1.120,8 tuh. kr. (eelarve § 1 lit. a, b, c, § 2 ja § 4), põllumajanduse finantseerimiseks 1.065,9 tuh. kr. (eelarve § 1 lit. f, § 3, § 5 lit. b ja § 6), asundamise arendamiseks 158,7 tuh. kr. (eelarve § 5 lit. a), laenu tasumiseks Põllutöoministeeriumile väljaspool eelarvet 40,5 tuh. kr. ning administratsiooni kuludeks 634,7 tuh. kr. (eelarve § 7). Kokku 3.020,6 tuh. kr.

Tegevus.

Asundusekapitali tegevus põllumajanduse finantseerimisel näitas aruandeaastal tunduvat koondumist. Tugevasti kahanes tähendatud tegevus ehituselaenu andmisel asunikkudele, mida oli aruandeaastal 697,2 tuh. kr., kuna eelmisel aastal sama aja kestel aga ca 1.094,4 tuh. kr.

Järsult langes aruandeaastal ka laenuandmine maale elukorterite ehitamiseks. Nimetatud laene anti välja 20,2 tuh. kr., eelmisel aastal sama aja kestel aga 50,8 tuh. kr.

Tõusu näitas aruandeaastal asunduselaenu andmine, milliseid oli välja antud 20,8 tuh. kr. Eelmisel aastal anti välja tähendatud laene sama aja kestel ca 7,9 tuh. kr.

Tõusu näitas ka aruandeaastal põllumajanduse kaudne finantseerimine Asundusekapitali poolt. Aasta jooksul anti välja Eesti Maapanga põhikapitali ja maaparanduselaenu fondi täienduseks, Eesti Maapanga pantkirjade ostmiseks, põllumajandusliikude võlgade ümberlaenustamiseks väljaantavate Eesti Maapanga 8% pantkirjade % vahe katmiseks ning tasuks teostatud ehituste ja maaparanduste eest rendi vahetõu lõpetamise puhul 327,7 tuh. kr. (eelarve § 6 lit. a, b, c ja § 1 lit. f) Eelmisel aastal oli välja antud sama aja jooksul nimetatud otstarveteks 283,0 tuh. kr.

Asundusekapitali tegevus asundusekomisjoni alal arenes aruandeaastal, nagu eelmistelgi, katsetamise raamides.

Aasta jooksul omandati juure 5 talu pindalaga 591,35 ha keskmise hinnaga à 63,0 kr. pro ha ning saadi Põllutöoministeeriumilt riigi maatagavarast 1.160,3 ha. Aasta lõpul oli komisjoni valdamisel 5.135,6 ha maad.

Maamõõdutöid teostati 980,8 ha pindalal. Keskmise kulu 1 ha kohta oli 1,96 kr. Eelmisel aastal olid nimetatud kulud 2,38 kr. pro ha.

Maaparanduse eeltöid loodimise ja kuivendusekavade valmistamise näol teostati 1.571,6 ha suurusel maaalal. Keskmise kulu pro ha oli 0,82 kr. Eelmisel aastal olid nimetatud kulud 1,80 kr. pro ha.

Maaparandusetööd koosnesid aruandeaastal peamiselt detail-kuivendusekraavide kaevamisest. Tähendatud kraave kaevati aasta jooksul 104.119 m³. Keskmise kulu 1 m³ kohta oli 0,15 kr., kuna eelmisel aastal — 0,17 kr.

Asundusekohtade hoonestamine toimus aruandeaastal kahel põhimõttel: majanduselisel ja laenusutamise teel. Aasta jooksul püstitati 31 mitmesugust ehitist. Sellest majanduselisel teel Pikavere suursoos 13 ning laenusutamise teel kõigil teistel asundusekomisjoni korralduses olevatel maadel 18.

Asundusekomisjoni tegevuse tulemuste kohta oleks tähendada, et aasta jooksul rajati Asundusekomisjoni poolt 91 uut majapidamist ning anti laenu 13 iseseisva majapidamise asutamiseks. Kuni aruandeaasta lõpuni oli üldse rajatud 307 majapidamist ning antud laenu 19 iseseisva väikekoha asutamiseks.

1. Maareformi teostamisega riigi kanda võetud võõrandatud maadel lasuvate võlgade valitsemise eest on makstud ühele erapangale võlgade saldolt arvates administratsioonikulud 0,5% — 1.969,01 kr. ja kalliduselisa 4½% — 17.155,13 kr. Tähendatud panga põhikirja § 24 järgi võib võtta riigilt tasu nimetatud laenu valitsemise eest ainult administratsioonikulude näol kuni 0,5% aastas. Sellega on nimetatud pangale ilma seadusliku aluseta laenu valitsemise eest rohkem makstud 17.155,13 kr.

Revisjonitulemused.

Tähendatud tasu maksmine on vastolus ka kokkuleppe-protsentidemäära seaduse § 1-ga, mille mõiste järgi riigi kanda võetud võõrandatud maadel lasuvate võlgade kogumaksud intresside ja valitsemiskulude näol ei tohi tõusta üle 8,5% aastas, kuna käesoleval korral need tõusid: 4%-stel laenudel — 9%-le; 4½%-el laenudel — 9½%-le ning 5%-stel laenudel — 10%-le.

2. Asundusekapitali arvel omandatud ühe erapanga 3½% pantkirjadelt 33.348,83 kr. väärtuses ei ole arvatud ega sissenõutud protsente aja eest 1. I.—22. IX. 1932 a., mille tõttu on jäänud saamata tähendatud pangalt intressidena 705,70 kr. ja 5% riigimaksuna 37,14 kr. Kokku 742,84 kr.

3. Asundusekapital on teinud laenu oma väljaminekute katmiseks Põllutöoministeeriumilt ilma riigikassa võlakirjade väljalaskmiseta 290.548,10 kr. Asundusekapitali seaduse § 6 järgi võib teha niisugust laenu vaid tähendatud võlakirjade emitteerimise teel.

4. Asundusekapitali asjaajamine muutus aruandeaastal tunduvalt keerulisemaks. Kuni aruandeaastani teostas maapank, kui Asundusekapitali valitseja, iseseisvalt eelarves ettenähtud väljamaksusid. Aruandeaastal ilmus aga uus Asundusekapitali valitsemise määrus, mis muutis senise korra ja nimetas Asundusekapitali aastaelarves ettenähtud krediitide korraldajaks Põllutöoministri ja krediitkäsutajateks 5 mitmesugust ametiasutist. Ühtlasi seati sisse krediitide avamise kord, milleks maapank esitab Põllu-

tööministrile kinnitamiseks ettepaneku: a) hiljemalt 10 päeva enne eelarveaasta algust eelarveaasta esimese kuu ja b) iga kuu 10 päevaks järgmiste kuude kohta ehk teisiti öeldud koostab peale aastaeelarve veel 12 kuu eelarvet. Krediidi avamise korraldusest teatab maapank krediitikäsutajatele. Iga kuu 10. päevaks esitab maapank Põllutööministrile aruande Asundusekapitali arvel laekunud summade ja iga üksiku krediitikäsutaja korraldusel toimetatud väljamaksude kohta. Selle tagajärjel tuli juure hulk kantseleitööd, ning mis peale asi — tekkis raskusi summade väljamaksmisel, sest võimata oli koostada reaalselt eelarvet nii lühikese aja peale, nagu on seda üks kuu. Pealegi oli Asundusekapitalil nagu 5 eraldi kassat, sest kasutamata krediitide summasid pidi hoitama puutumata ja neid ei saadud tarvitada muude vajalike maksude tegemiseks teiste krediitikäsutajate alal.

Pikalaenu Pank.

Pikalaenu Panga tegevus arenes 1932 aruandeaastal peaausjalikult eelmise aasta piirides, näidates vaid 1% tõusu. Eriti tagasihoidlik oli panga tegevus laenuandmisel omal arvel, kus anti uut krediiti umbes 60% ulatuses endiste laenude tasumisest. Vabamalt sündis laenuandmine riigifondidest ja -kapitalidest, mida pank teostas vastavate riigiasutiste sellekohastel korraldustel. Neid laene anti välja ca 84% endiste laenude tasuks laekunud summadest. Tagasihoidlik laenupolitika oli tingitud vajadusest hoida reserve alustatud erapankade saneerimisoperatsioonide läbiviimiseks.

Laenud panga arvel. Uusi laene omal arvel andis pank aruandeaastal 1.983,0 tuh. kr. väärtuses, millest läks panga arvele ülevõetud „A“ liigi nõudmiste kattteks 76,7 tuh. kr. ja krediiditarviduse rahuldamiseks laenuvõtjaille 1.906,3 tuh. kr. Võrreldes eelmise aastaga, mil anti uusi laene 4.990,1 tuh. kr., on tähendatud operatsioonid langenud ca 60,3%.

Krediidoperatsioonid.

Tagasi läks aruandeaastal ka väljasolevate laenude kogusumma, mis vähenes 1.195,8 tuh. kr. või 6,7% võrra ja langes aasta lõpuks 16.594,7 tuh. kroonile. Laenude tagasitõmbamisest saadud summasid tarvitas pank Vabariigi Valitsuse garantii lunastamiseks 15. jaan. 1931 a. Sellelt seisukohalt oli ka tähendatud tagasitõmbamine tarvilik.

Laenud võõral arvel, panga valitsemisel olevatest riigifondidest ja -kapitalidest. Tagasihoidlikud olid aruandeaastal ka laenuoperatsioonid riigifondidest ja -kapitalidest. Uusi laene anti välja nimetatud allikatest 1.648,2 tuh. kr. väärtuses, millest riiklikest fondidest 788,3 tuh. kr., Maatulundusekapitalist 804,1 tuh. kr. ja „A“ liigi summadest Vabariigi Valitsuse otsusel 55,8 tuh. kr. Eelmisel aastal anti nimetatud laene 2.270,0 tuh. kr. väärtuses. Seega uut krediiti vähem antud aruandeaastal 621,8 tuh. kr. või 27,4%.

Tagasi läksid aruandeaastal peaausjalikult uued laenud „A“ liigi summadest, milliseid tuleb võtta ka erakorralise nähtena, kuna nende väljaandmiseks puudub seaduslik alus. Samuti vähenesid väikesel määral ka uued laenud Maatulundusekapitalist, kuna fondilaenud püsisid ligikaudu eelmise aasta tasapinnal, näidates 1%-st tõusu.

Peale eelnimetatud harilikkude laenude anti aruandeaastal saneerimise otstarbel veel laene hoiusummade paigutamise teel erapankadesse 1.279,7 tuh. kr. Vabariigi Valitsuse otsuste kohaselt kuulusid nimetatud laenud väljaandmisele „A“ liigi summadest, kuid viimaste puudumisel anti välja Pikalaenu Panga ressursidest.

Kokku anti välja aruandeaastal uut krediiti Pikalaenu Panga kaudu 4.910,9 tuh. kr., millest läks „A“ liigi laenude ülevõtmiseks 76,7 tuh. kr. ja krediiditarviduse rahuldamiseks laenuvõtjaille 4.834,2 tuh. kr.

Alltoodud tabel annab ülevaate uute krediitide andmisest ressursside ja otstarvete järgi (tuh. kr.).

Alad	Suurtööstus	Kesk- ja vaike- tööstus	Põllumajandus	Põllum. tööstus	Ehitusettegevus	Laevandus	Omaavalitsus ja m. alad	Koolimajade ehi- tuseala	Kirj. ja m. haridusl. ülesanded	Kalandus	Põllum. koolid, katsesaam kirjastus	Pangad	K o k k u
Panga laenud:													
Hüpoteeklaenud . . .	120	36	4,1	34	—	—	584,8	—	—	—	—	—	778,0
Laenud mitmesugust. kindlustustel	150	20,6	117,7	12,5	97,1	12,7	247,6	—	—	—	—	469,0	1127,2
Laenud riiklistest kapi- talidest:													
„A“ liigi laenud . . .	—	55,8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	55,8
„A“ liigi hoiusummad	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1279,7	1279,7
Riikl. fondilaenud . .	—	—	432,8	—	27,2	8,5	—	318,3	1,5	—	—	—	788,3
Maatulundusekapit. laenud	—	—	67,9	692,4	—	—	—	—	—	36,8	7	—	804,1
Kokku	270	112,4	622,5	738,9	124,3	21,2	832,4	318,3	1,5	36,8	7	1748,7	4834,0

„A“ liigi laenude likvi-
deerimine.

„A“ liigi laenude likvideerimiskäik osutus aruandeaastal aeglaseks. Aasta jooksul tasuti nimetatud laenude põhivõla ja % kateks rahas 1.227,7 tuh. kr., võeti üle Pikalaenu Panga arvele 47,9 tuh. kr. ning kustutati % Vabariigi Valitsuse otsuste põhjal 0,2 tuh. kr. Seega kokku 1.275,8 tuh. kr.

Võrreldes eelmise aastaga on aruandeaastal tagasi läinud eriti laenude ülevõtmine Pikalaenu Panga arvele, mida eelmisel aastal oli 2.060,0 tuh. kr. Laenude ülevõtmise tagasimineku tingis peaausjalikult kindlustuste mittevastavus panga põhikirjale, mis ei võimaldanud tähendatud operatsioonide teostamist. Samuti halvenes aruandeaastal ka laenude tasumine rahas, mis läinud aastal oli 2.060,0 tuh. kr. ja mida põhjustas peaausjalikult majanduslik stagnatsioon kui ka laenude ebalikviidne iseloom.

Likvidatsioonikäik olenes teatud määral ka asjaajamisest kohtuasutistes, kuna üksikute kindlustuste realiseerimisest saadud summade jagamine kestab aastaid ja ei lase puhastada bilanssi võlgadest, millised tegelikult juba kauemat aega lõpetatud. Nii, näiteks, oli aruandeaasta lõpul veel laenudest maha kandmata järgmiste kindlustuste müügist saadud summad, missugused juba aastaid tagasi kohtudeposiiti jagamiseks sisse makstud: kinnisvarad Tartus nr.nr. 2121, 1, 5, 2, 9, 191, 652, missugused müüdüd 27. VI. 30 a., 15. XII. 30 a., 20. III. 31 a. ja 20. IV. 31 a., kogusummas 164,5 tuh. kr., ja kinnisvarad Pärnumaal nr.nr. 1013 ja 2188, millised müüdüd 18. I. 30 a. ning 7. XI. 31 a., üldsummas 80,0 tuh. kr.

Üldse peab tähendama, et „A“ liigi nõudmiste likvideerimiskäik on läinud teisiti, kui see ette nähtud seaduses. Tähendatud nõudmiste kasutamiskord on määratud kindlaks Pikalaenu Panga põhikirja §§ 47 ja 61-ga. Selle järgi kuuluvad kõik laenude likvideerimisest saadud summad ülekandmisele riigikassale kas rahas või Pikalaenu Panga võlakirjades, kusjuures muid kasutamisevõimalusi pole ette nähtud. Kuid sellest korrast pole peetud kinni vaatamata Riigikontrolli korduvatele protestidele ning Vabariigi Valitsus on tarvitanud „A“ liigi summasid mitmesuguste ettevõtete saneerimiseks, andes seks otstarbeks viimastele laene, garantiisid ning paigutades sinna hoiusummasid kassatagavarade täiendamiseks.

Majandusealade varus-
tamine krediitiga.

Üsikutest majandusealadest finantseeris Pikalaenu Pank aruandeaastal kõige tugevamalt pangandust, andes osalt laene, osalt paigutades hoiusummasid tähendatud ettevõtetesse. Aruandeaasta jooksul on erapankadele juure antud uut krediiti 1.322,3 tuh. kr.

Teises järjekorras krediteeris pank aruandeaastal põllumajanduslikku tööstust, andes sinna uut raha aasta jooksul 480,0 tuh. kr. Aasta lõpul oli tähendatud tööstuse kasutada krediiti 5.030,0 tuh. kr.

4.550,0 tuh. kr. vastu eelmisel aastal. Krediidi juurekasv oli tingitud piimaühingute intensiivsemast finantseerimisest Maatulundusekapitali poolt.

Edasi said aruandeaastal juure uut krediiti omavalitsused 190,0 tuh. kr. ja koolimajade ehitustegevus 170,0 tuh. kr., kuna muude alade krediidid langesid.

Alltoodud tabel annab ülevaate majandusealade finantseerimisest aruandeaastal (tuh. kr.).

	1932 a.							1931 a.		Suurene- mine (+) või vähene- mine (—) aruande- aasta jooksul
	Laenuid panga arvel			Laenuid ja hoisusummad võõral arvel panga valitsemisele võetud riigifondidest ja -kapitalidest				K o k k u	K o k k u	
	Hüpoteeklae- nuid 8%- sed	Laenuid mit- mesugustel kindlustusel		„A“ liigi laenuid	Aruandeaastal P. Panga valitsem. tulnud riiklikud fondilaenuid	Maatulundusekapitali laenuid	Saneerimise otstarbel an- tud hoisusummad			
8%- sed	Soodustatud %-ga									
Suurtööstus	4,16	1,22	—	6,22	0,41	—	—	12,01	12,57	—0,56
Kesk- ja väiketööstus	0,67	0,37	—	0,37	0,03	—	—	1,44	1,90	—0,46
Põllumajandus	0,07	0,58	0,29	0,10	1,53	0,3	—	2,87	3,23	—0,36
Põllum. tööstus	0,16	0,10	0,10	0,35	0,31	4,01	—	5,03	4,55	+0,48
Põllum. koolid, katsejaamad ja kirjastus . .	—	—	—	—	—	0,51	—	0,51	0,53	—0,02
Ehitustegevus	0,23	0,89	—	0,17	3,23	—	—	4,52	5,0	—0,48
Kalandus	—	—	0,002	—	0,002	0,23	—	0,234	0,31	—0,08
Laevandus	0,28	0,32	0,35	0,17	0,26	—	—	1,38	1,40	—0,02
Pangad	—	—	1,32	0,51	—	—	9,19	11,02	9,70	+1,32
Riikl. ettev. põhi- ja tegevusekapitalid . .	—	—	—	—	25,13	—	—	25,13	23,24	+1,89
Koolimajade ehituslaen	—	—	—	—	3,30	—	—	3,30	3,13	+0,17
Kirjandus ja m. hariduslikud ülesanded . .	—	—	—	—	0,28	—	—	0,28	0,29	—0,01
Omaval. ja muud alad	4,42	0,45	—	1,67	0,34	—	—	6,88	6,65	+0,23
Kokku	9,99	3,93	2,07	9,56	34,82	5,05	9,19	74,60	72,50	+2,10

Laenuid valitsemiskulud näitasid aruandeaastal tunduvalt tagasiminekut, moodustades 0,63% laenuid üldsummast. Eelmisel aastal olid tähendatud kulud 0,84%. Protsentuaalne kulude vähenemine seega 25%.

Laenuid valitsemis-
kulud.

Ka summaliselt langesid nimetatud kulud märksa. Nii oli tähendatud kulusid aruandeaastal 274,7 tuh. kr., kuna eelmisel aastal — 320,0 tuh. kr. ehk rohkem 45,3 tuh. kr. Kulude tagasiminekut põhjustas osalt operatsioonide kahanemine panga volinikkude juures, mis vähendas Eesti Pangale maksetavat laenuid valitsemistasu, kuid peaaegselt aga aruandeaastal aset leidnud palkade vähendamine.

Ametkond.

Aasta lõpul oli pangal peale juhatuseliikmete 76 ametnikku, kellest 73 koosseisulist ja 3 ajutist töötajad. Eelmisel aastal oli pangal 79 ametnikku, nii et koosseisu on vähendatud aruandeaastal 3 isiku võrra. Koosseisu vähenemine on tingitud panga tegevuse kahanemisest uute laenuid väljaandmise piiramise tõttu.

Palgaolud näitasid aruandeaastal teatud tagasiminekut. Keskmise palgamäär ühes lisatasudega oli 148,09 kr. kuus, kuna eelmisel aastal — 162,97 kr.

Tagasiminekut põhjustas palkade vähendamine vastavalt riigiteenijate tasunormidele.

Äritulemused.

Tulusid oli pangal aruandeaastal 1.770 tuh. kr. ja kulusid 1.575,1 tuh. kr., nii et tegevuseaasta lõppes 194,9 tuh. kr. puhaskasuga. Võrdlemise väike puhaskasu on põhjustatud osalt laenuid protsendi alandami-

Revisjonitulemused.

sest, mis leidis aset aruandeaastal, osalt sellest, et pank rõhuva osa oma vabatest reservidest mahutas erapankadesse ilma protsendita.

1. Pank on jätnud arvestamata protsendid ühe tööstusettevõtte laenult ja ühte panku mahutatud hoiusummadel. Riigikontroll juhtis Vabariigi Valitsuse tähelepanu nimetatud asjaolule, mispuhul Vabariigi Valitsus kohustas Pikalaenu Panka sisse nõudma tööstuselaenu protsendid 29.880 kr., kuna hoiusummade protsentide kohta ei järgnenud korraldust.

2. Vene-Balti tehaste alal on pank ära tarvitanud temale mittekuuluvaid riigisummasid 42.972.94 kr. ja nimelt:

a) tehaste hoone nr. 78 tules hukkumise puhul saadud kinnitusetasust 120.637.95 kroonist on kantud Vabariigi Valitsuse arvele 96.436 kr., kuna ülejäänud 24.201.95 kr. on ära tarvitatud tehase hoonete remon-
diks, kuigi see summa panga põhikirja § 47 põhjal kuulus üleandmisele Vabariigi Valitsuse arvele;

b) tehaste mitmesuguste varanduste müügist saadud summadest on jäetud üle andmata Vabariigi Valitsuse arvele vastolus panga põhikirja § 47-ga 18.770.99 kr.

Riigikontroll juhtis Vabariigi Valitsuse tähelepanu nimetatud asjaolule, millele järgnes korraldus Pikalaenu Pangale ekspluateerida tähendatud tehaseid tulevikus vaid Vabariigi Valitsuse poolt kinnitatud eelarvete alusel.

3. Aruandeaasta jooksul on Vabariigi Valitsus teinud korraldusi Pikalaenu Pangale välja anda saneerimise otstarbeks laene „A“ liigi summadest. Laenuandmine ja hoiusummade paigutamine saneerimise otstarbel erapankadesse „A“ liigi summadest kui ka nende kindlustusel Pikalaenu Panga ressursi-
dest on vastolus panga põhikirja § 47-ga.

4. Vabariigi Valitsuse korraldusel 18. I. 1933 a. ostis pank „A“ liigi summade arvel teatud kesk-
ühisuselt ühe maksuraskustesse-sattunud majanduseühisuse klientide protestitud vekslid nom. summas 32.974 kr., makstes nende eest 10.000 kr. Riigikontroll protesteeris tähendatud ostu vastu, juhtides Vaba-
riigi Valitsuse tähelepanu asjaolule, et nimetatud ost on vastolus seadusega — „A“ liigi summade tarvi-
tamist normeeriva Pikalaenu Panga põhikirja § 47-ga, kui ka maksvate üldiste seadustega, millised ei
võimalda omandada protestitud vekslid riigi arvel. Protest ei annud tagajärgi.

Maatulundusekapital.

Maatulundusekapitali tegevus näitas 1932 aastal teatud koondumist. Laenude kogusumma ning ühes sellega ka kapitali tegevus laenude valitsemisel suurenes küll 7,1%, kuid uute laenude andmine vähenes aga 11%, nii et kogu töökoormatus osutus aruandeaastal üldiselt väiksemaks eelmise aasta koormatusest.

Krediitoperatsioonid.

Uusi laene anti välja aruandeaastal 804,1 tuh. kr., millest läks tapamajadele 359,5 tuh. kr., ühispiimatalitustele 332,9 tuh. kr. ja mitmesugustele majandusealadele 111,7 tuh. kr.

Alltoodud kokkuvõtte annab ülevaate üksikute majandusealade finantseerimisest aruandeaastal võrreldult eelmise aastaga (tuh. kr.):

	1932 a. antud laenu	1930/31 a. 18 kuu jooksul antud laenu
Eksporttapamajad	359,5	508,5
Ühispiimatalitused	332,9	610,3
Ikalduselaenud	46,5	36,5
Viljasorteerimispunktid } Suguloomade kasvatus } Maatulundusemasinad }	21,4	60,9
Kalandus	36,8	81,3
Kutsekoolid } Katsejaamad } Põllumajanduslik kirjastus }	7,0	44,7
Kokku	804,1	1.342,2

Aruandeaastal teostati kiirendatud tempos endiste kõrgemaprotsendiliste laenude ümberkorraldamist soodsamatele Maatulundusekapitali laenuitingimustele. Üldse korraldati aruandeaastal sarnaselt ümber nimetatud laene 830,3 tuh. kr. väärtuses. Vastavalt tähendatud ümberkorraldamisele kui ka uute odavaprotsendiliste laenude andmisele suurenes aruandeaastal tunduvalt odavaprotsendiliste laenude osatähtsus laenuportfellis ning keskmine laenuprotsent langes ühe kolmandiku võrra. Nii oli eelmisel aastal tähendatud protsent 3,6, kuna aruandeaastal — 2,4 ehk väiksem ca 33%. Keskmise laenuprotsendi allaminekut põhjustas peamiselt ühispiimatalituste endiste kõrgemaprotsendiliste laenude ümberkorraldamine üheprotsendilisteks laenudeks, kui ka uute üheprotsendiliste laenude andmine eelnimetatud ettevõtetele. Tähendatud protsendi tagasimineku mõjus osalt ka teiste majandusealade varustamine odavaprotsendiliste uute laenudega ning endiste kõrgemaprotsendiliste laenude tasumine, mis suurendas odavaprotsendiliste laenude osatähtsust laenuportfellis.

Laenuprotsent.

Alltoodud tabel annab ülevaate keskmise laenuprotsendi liikumisest võrreldult eelmise aastaga (tuh. kr.):

L a e n u l i i k	L a e n u p r o t s e n t										Kokku
	Ilma %%	0,5%	1%	2%	3%	4%	4,5%	5%	5,5%	6%	
Ühispiimatalituste laenud . . . 1931 a.	—	—	—	—	1412,0	1268,0	—	—	—	121,0	2801,0
1932 a.	—	—	1731,2	—	728,8	445,3	—	—	—	35,5	2940,8
Eksportpamajade laenud . . . 1931 a.	—	—	—	—	508,5	—	—	—	—	—	508,5
1932 a.	—	—	—	—	868,0	—	—	—	—	—	868,0
Kalanduse- ja kalur. laen . . . 1931 a.	—	—	—	—	69,0	—	236,0	—	—	—	305,0
1932 a.	—	8,2	—	—	80,9	—	145,0	—	—	—	234,1
Põllumajandusl. kutsekool., kat- sejaamade ja kirjastuselaenud . . . 1931 a.	253,0	6,5	—	69,0	42,0	164,5	—	—	—	—	535,0
1932 a.	252,5	—	—	91,2	28,1	129,5	—	—	—	—	501,3
Linatööstuse-, viljasorteerim. punktide, maatulundusemasi- nate, suguloomade, peekonsiga- de, ikalduse ja seemneviljalaenud . . . 1931 a.	—	32,5	—	42,5	3,0	162,5	—	0,5	83,5	157,0	481,5
1932 a.	—	69,4	—	47,4	3,2	162,5	—	0,5	53,1	125,2	461,3
Kokku 31. XII. 1931 a.	253,0	39,0	—	111,5	2034,5	1595,0	236,0	0,5	83,5	278,0	4631,0
31. XII. 1932 a.	252,5	77,6	1731,2	138,6	1709,0	737,3	145,0	0,5	53,1	160,7	5005,5

Äritulemused.

Tegevuseaasta lõppes 42,07 kroonise puhaskasuga, kusjuures tulusid oli 120.106.22 kr. ja kulusid 120.064.15 kr. Väike puhaskasu oli tingitud lootusetu ja kahtlaste võlgade kustutamisest bilansist, mida oli 63,8 tuh. kr.

Revisjonitulemused.

1. Maatulundusekapitalist on antud laenu piimaühingutele nende tööstusevarade pantimisel kuni 74,7% ulatuses nimetatud varade materjaalväärtusest, kusjuures on antud laenu ka väheelujõulistele ettevõtetele, milliste tööstusekulud 1.000 kg. piimalt tõusevad kuni 26 kr. Sarnane laenude kindlustamisviis ähvardab kahjudega riigile, kuna kindlustiste realiseerimisväärtus on tunduvalt madalam materjaalväärtusest, mille alusel laenud välja antud. Riigikontrolli poolt juhiti Vabariigi Valitsuse tähelepanu nimetatud asjaolule kirjadega 8. VI. 1932 a. ja 26. VI. 1933 a. ja paluti muuta niisugune laenude kindlustamiskord, kuid Vabariigi Valitsuselt ei järgnenud vastavaid korraldusi.

2. Ühe piimaühingu raskustesse sattumise ja tegevuse lõpetamise puhul võeti aruandeaastal ette laenu kindlustiste ümberhindamine ning leiti nende realiseerimisväärtus 12.000 kr. Tähen-datud laenu ümberkorraldamisel 1931 a. hinnati aga nimetatud kindlustisi 29.000 kroonile, mis puhul vabastati endised võlavastutajad ja anti juure uut laenu 2.450 kr. ning kogu laen 21.750 kr. loeti kindlustatuks tähendatud varadega. Seega kindlustiste väärtus laenu väljaandmisel on üle hinnatud 17.000 kr. või 142% võrra, mille tõttu riigi kahju kõnesoleva laenu alal mööda pääsemata. Aruandeaastal kanti juba kahjudesse tähendatud laenust 6.922 kr.

3. Ühe linavabriku raskustesse sattumise ja tegevuse lõpetamise puhul võeti ette aruandeaasta laenukindlustiste ümberhindamine, kusjuures selgus, et viimaste realiseerimisväärtus on 124 kr. Tähen-datud kindlustised olid hinnatud aga 1931 a. laenu, 3.200 kr., väljaandmisel 5.000 kroonile ning peeti küllal-dasteks laenu kindlustamiseks. Kahjud tähendatud laenu alal on mööda pääsemata. Riigikontroll juhtis Vabariigi Valitsuse tähelepanu nimetatud asjaolule kirjaga 26. VI. 1933 a. nr. 872/R, pannes ette kohustada Maatulundusekapitali nõukogu selgitama tähendatud kindlustiste ülehindamise küsimust ning tegema siit-dlaste kohta vajalisi järeldusi. Ettepanek ei annud tagajärgi.

4. Vabariigi Valitsuselt paluti luba kustutada teatud piimaühingu võlad 22.713.45 kr. Riigikontroll protesteeris nimetatud palve vastu, juhtides Vabariigi Valitsuse tähelepanu asjaolule, et ühisus on tali-tanud ebaausalt riigi suhtes ja on pantinud oma varad pahatahtlikult ühele erafirmale. Palve rahuldati Vabariigi Valitsuse poolt osaliselt.

Riigihoiukassa.

Peakontori poolt kokkuseatud ja nõukogu poolt vastuvõetud aruande vaatlusel selgub, et Riigihoiukassa tegevus eelmiste aastate eeskujul on suurenenud ka 1932 a. Nimelt on kasvanud aasta jooksul võrreldes eelmise aastaga hoiusummad, hoiutalituste ja hoiuarvete arv, kuna aga läbikäigu üldsumma on vähenenud samal ajal.

Tegevus.

Ülevaate hoiukassa aruandeaasta tegevusest võrreldult eelmise aastaga annab allpooltoodud tabel:

	1932 a.	1931 a.	Suurenenud (+) Vähenenud (-)	
			Kroonides	%-des
Tuhandetes kroonides				
Hoiusummad	5.450,5	4.691,4	+ 759,1	+ 16,2
Läbikäik	8.841,7	9.943,2	-1.101,5	-11,1
Arvuliselt				
Hoiutalitused	42.864	36.009	+ 6.855	+ 19
Hoiuarvete arv	11.913	10.408	+ 1.505	+ 14,5

Nagu eeltoodust nähtub, Riigihoiukassa hoiutalituste arvu suurenemise juures on läbikäik vähenenud. Tähtendatud nähe on seletatav seega, et aruandeaastal tehtud operatsioonid olid summaliselt tagasihoidlikud.

Aruandeaasta lõpul oli Riigihoiukassal 13 osakonda Eesti panga ja selle osakondade ning 107 agentuuri postkontorite juures.

Hoiusummade pealt makseti kuni 1. VII. 1932 a. intresse: tähtajata arvete pealt 4% ja tähtajaliselt: tähtajaga alla 1 a. — 4½% ja vähemalt 1 aastase tähtajaga — 5%. Alates 1. märtsist alandas hoiukassa protsendimäära hoiusummadelt 1% võrra põhjusel, et erakrediitasutistes seadusandlikul teel teostus hoiusummade ja laenude % määra alandamine. Riigiettevõtete hoiusummade ja riigiasutiste erikapitalide pealt, mis tähtajata hoiuarvetele on vastu võetud üle hariliku normi (hoiukassa seaduse § 24 põhjal), makseti veel madalamat intressi, ja nimelt, 2% ja 2½% aastas. Keskmiselt makseti aastas 3,27%.

Riigihoiukassa seaduse § 35 põhjal võib mahutada kuni 80% kogu hoiusummast riigi ja riigi poolt tagatud või teistesse Majanduseministri poolt lubatud väärtpaberitesse ja pantkirjadesse.

Aastaaruande järgi on paigutatud kogu hoiusummade saldost 5.450.535.38 kr. eeltähtendatud paberitesse 4.102.852.10 kr. ehk 75,3%, millest nähtub, et tähtendatud operatsioon on teostunud seaduses ettenähtud piirides.

Kapitaliteenistus väärtpaberitesse mahutatud summadelt oli aruandeaastal keskmiselt 6,77%.

Aruandeaasta lõpuks hoiulejäänud kogusummast kuulub üksikutele isikutele 3.968,8 kr.

Ülevaate tähendatud isikute elukutse, arvete hulga kui ka summade suuruse kohta annab allpool toodud tabel:

Elukutse	Arvete arv	Summa (tuhand. kr.)	%-des hoiusummast
Põllupidajad	1.210	467,6	11,8
Käsitöölised	830	338,4	8,5
Teenijad ja töölised linnas	1.281	480,6	12,1
Teenijad ja töölised maal	1.447	354,0	8,9
Riigiteenijad	1.093	698,8	17,6
Ettevõtjad	586	418,9	10,5
Vabaelukutselised	674	340,4	8,6
Vaestelaste- ja hoolekandekohtute kasutata	1.231	177,1	4,5
Elukutse teadmata	2.076	693,0	17,5
Kokku	11.328	3.968,8	100,0

Tulud ja kulud.

Riigihoiukassa lõpetas oma 1932 a. tegevuse 86.270.69 kr. puhaskasuga, kusjuures suurem tulusumma 262.895.81 kr. on saadud intressid väärtpaperitelt, kuna suurem osa kuludest 162.717.49 kr. on aasta jooksul hoiusummadelt makstud intressid.

Riigihoiukassa aruandeaasta tulude ja kulude kokkuvõtte võrreldult eelarvega:

Tulud ja kulud	Eelarve järgi	Tegelikult	Võrreldes eelarvega (+) rohkem või (-) vähem
Tulud.			
Intressid väärtpaperitelt	245.070.—	262.895.81	+17.825.81
Kursikasud ja komisjon	3.330.—	4.953.98	+1.623.98
Kokku	248.400.—	267.849.79	+19.449.79
Kulud.			
Intressid hoiusummadelt	198.500.—	162.717.49	-35.782.51
Asjaajamistasu kantselei- ja mitmesug. kulud.	24.600.—	18.861.61	-5.738.39
Kokku	223.100.—	181.579.10	-41.520.90
Seega puhaskasu	25.300.—	86.270.69	+60.970.69

Nagu eeltoodust nähtub, 41.520.90 kr. on vähem kulutatud, kui eelarves ette nähtud, millest suurem osa 35.782.39 kr. on intressid hoiusummade pealt, mis tingitud peaausjalikult makstavate intresside määra alandamisest. Üldiselt peab aga tähendama, et Riigihoiukassa 1932 a. tegevus lõppes rahuldavate tulemustega.

Revisjon.

Riigikontrolli poolt revideeriti hoiukassa agentuure 99 juhul, kusjuures puudusi leiti 5 agentuuris. Aastaruanne kinnitati Vabariigi Valitsuse poolt ettepanud kujul, s. o. äriscis 31. XII. 1932 a. tasakaalus 5.730.956.36 kr. ja puhaskasu 86.270.69 kr.

Riigi põlevkivitööstus.

Riigi põlevkivitööstuse tegevuses põlevkivi väljavõtmise alal 1932 a. ei tulnud esile erilist tundu-
vaid kõrvalekaldumisi nii eelarvest kui ka eelmise aasta tegevusest. Nii kavatseti välja võtta eelarve
järgi põlevkivi 270.000 t., kuid tegelikult võeti välja 252.883 to., seega 17.117 to ehk 6,3% võrra vähem.
Ka on aruandeaasta põlevkivitoodang väiksem eelmise aasta toodangust 18.340 to. ehk 6,8% võrra,
kuna eelmisel aastal väljavõetud põlevkivi hulk võrdub 271.223 tonnile.

Toodang ja realiseeri-
mine.

Rohkem vähenenud on aga ettevõtte tegevus põlevkivi realiseerimise alal ja nimelt: kavatseti
realiseerida eelarve järgi 280.000 to., kuid tegelikult võrdub turulesaadetud kui ka õlideks aetud põlev-
kivi kvantum 240,147 tonnile, seega 39.853 to. ehk 14,2% vähem, kui oli kavatsetud. Realiseerimise
tagasiminekut põhjustas asjaolu, et alalised tarvitajad vähendasid oma tellimisi. Nii tellisid põlevkivi
vähem, kui kavatseti neile müüa: raudteed ca 21.000 tonni, tsemendivabrikud 10.000 to. ja väikesed
tarvitajad ca 7.000 to. Peale eeltähendatud vähenemise on põlevkivimüük kahanenud ka suurtööstuste
alal ca 13.000 to. ning õlideks aetud ca 7.500 to. vähem, kui oli eelarves ette nähtud. Kokkuvõetult
peab aga tähendama, et vaatamata rasketele turutingimustele võib Riigi põlevkivitööstuse 1932 a. tegevuse
tulemusi põlevkivi väljavõtmisel kui ka selle realiseerimisel pidada rahuldavateks.

Ülevaate kogu Eesti põlevkivitoodangust viimase viie aasta jooksul kõigist kaevandustest annab
alljärgnev tabel (tuhandetes tonnides):

Kaevandused	Aastatoodang tonnides				
	1932	1931	1930	1929	1928
Riigi põlevkivitööstus	252,8	271,2	296,9	355,7	318,3
Eraettevõtted	239,7	228,2	111,0	151,9	127,6
Kokku	492,5	499,4	407,9	507,6	445,9

Nagu eeltoodust nähtub, Riigi põlevkivitööstuse toodang on märksa suurem kui kõik eraettevõtete
toodangud kokku, kusjuures viimaste toodang kahe viimase aasta jooksul on tunduvalt tõusnud ühe ette-
võtte õlitööstuse laiendamise arvel.

Toorõlivabrik töötas kogu aasta jooksul, välja arvatud vaid 18 päeva, mil teostus vabrikuremont
ja -sisseseade puhastus. Töötati ümber 52.492 to. põlevkivi, millest saadi 9.000 to. ehk 17,1% toorõli.
Kui aga aratavutatud põlevkivi ümber arvata normaal-põlevkivile, milles 14% vett, 43% tuhka ja 43%
orgaanilisi aineid, oleks õlisaak 20,7%, eelmise aasta 18,8% asemel. Sellest nähtub, et õlisaak, võrreldult
eelmise aasta saagiga, on 1,9% võrra paranenud.

Õlitööstus ja bensiini-
vabrik.

Ümber töötati aruandeaastal bensiinivabrikus ca 4.604 to. ja destillatsioonivabrikus 776 to. toor-
õli, kokku 5.380 to., kusjuures saadi tähtsamaidprodukte: bensiini, mootorpetroleumi, mootor- ja diisel-
naftat, estokarbolineumi, katuselakki, rasket õli, fenolaati ja bituumenit, kogusummas 4.187.278 kg.,
kusjuures kõige rohkem saadi bituumenit, mis kujutab enesest peaaesjalikult teede ehitusematerjali.

Bensiinivabrik ei ole suutnud aruandeaastal veelgi lõplikult välja arendada oma tegevust, kuna töömeetodite proovimised ja katsetamised selles vabrikus edasi kestavad.

Õlisaaduste turustamine

Õlisaaduste turustamisvõimalused olid aruandeaastal endiselt ebasoodsad äärmiste madalate õlihindade ja mitmesuguste kitsenduste tõttu. Kogu õlisaaduste müük aruandeaastal oli ca 6.000 to. eelmise aasta 7.000 to. vastu, seega 1.000 to. vähem. Müügi kahanemine on sündinud peaaesjalikult kütte- ja imbutuseõli arvel, mida müüdi aruandeaastal 2.750 to. eelmise aasta 5.100 to. asemel. Samal ajal aga teiste õlisaaduste müük on suurenenud aruandeaastal ja peaaesjalikult bituumeni ja bituumenisaaduste arvel, millele leiti turg välismaadel. Kuna toorõli ümbertöötamisel saadakse kõige rohkem bituumenit, siis Riigi põlevkivitööstuse tähtsamaks ülesandeks on leida tähendatud ainele turg, vastasel korral kogunevad suured tagavarad, mis võib pidurdada õlitööstuse arengut.

Abitööstused.

Jõujaam produtseeris aruandeaastal 1.144.820 kvt. elektrienergiat ning 14.466 to. auru. Energiast tarvitati oma tööstuses ja asutistes 998.641 kvt., kuna 146.179 kvt. müüdi eraisikutele ja asutistele. Auru anti õlivabrikule 4670 to., destillatsioonile 3.977 to. ja bensiinivabrikule 5.277 to. ning tööliste saunale 542 to.

Mehaanikatöökoda tegutses üksikute tööstusealade otsekoheste tarvituste kohaselt, kusjuures suuremaks tööks oli aruandeaastal erakorralise krediidi arvel vagunettide ja bituumenitünnide valmistamine. Üldse valmistati bituumenitünne 17.566 tk.

Laboratoorium töötas aruandeaastal nagu eelmistelgi aastatel peaaesjalikult turulesaadetavate kaupade kontroll-analüüside, kaubasortide omaduste parandamise, täiendamise ja uute kaubasortide valmistamisvõimaluste selgitamise alal. Üldse tehti aruandeaastal laboratooriumis ca 7.300 analüüsi, kuna katseid tehti peaaesjalikult fenoolide ja bakeliitide saamiseks.

Kasud ja kahjud.

Riigi põlevkivitööstuse poolt esitatud 1932 a. kasude ja kahjude aruanne on tasakaalus 604.497.18 kr., kusjuures puhaskasu võrdub 102.564.98 kr. Kuna eelmisel aastal saadi puhaskasu 102.969.34 kr., mis pea võrdne aruandeaasta puhaskasule, tuleb konstateerida, et ettevõtte majanduslik efekt vaatamata halvenenud turukonjunktuurile ja muudele kitsendustele on püsinud eelmise aasta tasemel. Võrreldes saadud kasu ettevõttesse mahutatud põhikapitaliga nähtub, et kapitaliteenistus on ca 3%, kusjuures varade amortisatsioonikapitali arvele on kantud 247.519.02 kr. ning valmissaaduste ladusid bilansi tervendamise mõttes alahinnatud üle 35.000 kr.

Bilanss.

Riigi põlevkivitööstuse äriseis 31. dets. 1932 a. ettevõtte juhatuse poolt esitatud aruande järgi on tasakaalus 6.242.399.91 kr., eelmise aasta 5.906.486.71 kr. vastu.

Aktiva poolel on suurenenud panga ja õlisaaduste lao arved, kusjuures viimaste tõus on sündinud peaaesjalikult estobituumeni-, toorõli- ja bensiinitagavarade suurenemise tõttu. Vähem on tõusnud võlgnikkude ja saadud vekslite arved — krediidi peale kaupade müügi suurenemise tagajärjel, kuna tagavarakapitali arvel omandatud protsendipaberid tõstsid väärtpaberite arvet.

Kokkuvõetult on aktiivarade mahutamine järgmine:

Põhivarad—4.881.841.14 ehk 78,2%.

Talitusevarad—1.360.558.77 ehk 21,8%.

Passiva poolel on suurenenud erikapitalid eelmise aasta puhaskasu arvel ettevõtte põhikirja alusel ning võlausaldajate arvel riigikassale tasumatajäänud summade võrra möödunud aasta aruande hilise kinnitamise tõttu.

Kokkuvõetult passiva tildsumma jaguneb järgmiselt:

Omakapitalid — 6.015.358 kr. ehk 96,36%.

Võõrkapitalid — 227.041.91 kr. ehk 3,64%.

Aruande revisjonil selgus, et:

Revisjonimärkused.

1. Riigi põlevkivitööstus bituumenit käsitlevate brošüüride eest makstud summast 661.42 kr. on arvestanud aruandeaasta kuludena 161.42 kr., kuna ülejäänud 500 kr. on kantud ehituste kalkuletsioonide arvele. Samuti aruandeaastal bituumeni-uurimistööde eest välja antud summast 5.787.60 kr. on võetud 1.929.20 kr. arvesse aruandeaasta kuluna, kuid 3.858.40 kr. on jäetud bilansi üleminevate summade arvele. Kuna nendele väljaminekutele tuleb vaadata kui tööstusekulude peale, ei saa näidata neid bilansis varade ja kohustuste hulgas ja sellepärast tuleb vähendada aruandeaasta aktivat ja puhaskasu 4.358.40 krooni võrra.

2. Põlevkivitööstuse juhatus ei ole seni välja töötanud ja maksuma pannud tööliste pensionikapitali kasutamise korda, kuigi selle väljatöötamine ja maksmapanek on tunnistatud tarvilikuks tööstusenõukogu poolt 21. I. 1927 a.

Eeltoodud märkuste alusel vähendati Riigi põlevkivitööstuse puhaskasu 4.358.40 kr. võrra ja aruanne kinnitati Vabariigi Valitsuse poolt 18. aug. 1933 a. järgmiselt:

Äriseis tasakaalus 31. dets. 1932 a. 6.238.041.51 kr. ja puhaskasu 98.206.58 kr.

Peale selle otsustas Vabariigi Valitsus kohustada Riigi põlevkivitööstuse juhatus koostama ja kinnitamiseks esitama tööliste pensionikapitali valitsemise ja kasutamise korda.

Riigi turbatööstus.

Toodang ja realiseerimine.

Riigi turbatööstuse 1932 a. tegevus küttureturba valmistamise alal võrreldes eelmise aastaga on märksa vähenenud. Nii valmistati 1931 a. küttureturvast 101.400 m³, kuna 1932 a. toodang võrdub 77.815 m³, seega 23.585 m³ ehk 23,3% võrra vähem. Vähem valmistamist põhjustas peamiselt äärmiselt odavate hindadega küttureturba turule ilmumine, mida ette nähti juba 1932 a. eelarve kokkuseadmisel ning selle tõttu kavatseti valmistada vaid 74.000 m³ turvast eelmisel aastal valmistatud ca 100.000 m³ asemele.

Mis puutub küttureturbamüügis, siis peab tähendama, et sellel alal on Riigi turbatööstus vaatamata halvale turukonjunkturile saavutanud rahuldavaid tagajärgi. Nii kavatseti eelarve järgi lasta müügil 32.840 m³, kuid tegelikult realiseeriti 62.637 m³, mis ületab eelarves ettenähtud kvantumi 29.797 m³ ehk 90,7% võrra ning eelmisel aastal realiseeritud küttureturba hulga — 52.893 m³ — 9.744 m³ ehk 18,4% võrra. Rahuldavate resultaaside saavutamist müügi alal põhjustas peamiselt turulelastud kauba headus ning paindub ja ajakohane hinnapolitika.

Allpooltoodud tabelid Riigi turbatööstuse tegevuse kohta turbatoodangu kui ka selle realiseerimise alal annavad ülevaate tähendatud tööstuse arengust kolmel viimasel aastal.

T o o d a n g:

	Kavatseti valmistada eelarve järgi	Tegelikult valmistatud	Rohkem valmistatud	
	m ³	m ³	m ³	%%-des
1932 a.	72.840	77.815	4.975	6,8%
1931 a.	85.000	101.400	16.400	19,3%
1930 a.	78.500	107.077	28.577	36,4%

Realiseerimine:

	1932 a.	1931 a.	1930 a.
	m ³	m ³	m ³
Saadetud turule	62.637	52.893	49.632
Tarvitatud jõujaama kütteks	36.167	35.800	36.457
Oma tarvituseks	1.512	2.500	2.180
Kokku	100.316	91.193	88.269

Nagu eeltoodud tabelitest nähtub, turba valmistamine viimasel ajal on vähenenud iga aastaga, kuna realiseerimine aga ümberpöörduvalt näitab tõusutendentsi. Nii valmistati turvast 1930 a. 107.077 m³, kuna 1932 a. see hulk langes 77.815 m³ peale; turule saadeti turvast 1930 a. 49.632 m³, kuid 1932 a. tõuseb see hulk 62.637 m³. Suuremahulist müüki, kui tegelikult aruandeaastal valmistati, oli võimalik teostada eelmistel aastatel lattujäänud valmiskauba-tagavarade arvel.

Jõujaam.

Riigi turbatööstuse Ellamaa jõujaama tegevuses ei ole aruandeaastal ette tulnud suuremaid kõrvalekalduisi ega vähenemisi võrreldult eelmise aasta produktsiooni, kui ka eelarves ettenähtud kavatsus-

tega. Nii produtseeris tähendatud jõujaam eelmisel aastal (1931 a.) 5.237.400 kvat., kuna aruandeaastal väljatöötatud kvat. arv tõusis kuni 5.485.650. Eelarves oli kavatsusel välja töötada 5.300.000 kvat., seega on aastaproduktioon ca 186.000 kvat. võrra suurem, kui kavatseti, millest nähtub, et vaatamata üldistele raskustele on jõujaam suutnud rahuldavalt täita oma ülesandeid. Peale oma produktiooni 5.485.650 kvat. on saanud Tallinna linna elektriyaamalt rikete puhul 26.840 kvat., seega oli Riigi turbatööstuse käsutuses aruandeaastal kokku 5.512.490 kvat., mis tarvitati protsentuaalselt järgmises ulatuses: 75% müüdi tarvitajatele, 3,5% anti Ellamaa turbatööstusele, 10,4% jõujaama oma tarviduseks, töökodadele ja koloonia valgustuseks, kuna 11,1% on kaotused, kokku 100%.

Elektrienergia müügihinnas nagu eelmistelgi aastatel on suudetud läbi viia teatav alandamine. Nii on aruandeaasta keskmine kvat. hind 10,46 sn. eelmise aasta 10,87 sn. vastu, seega 0,41 sn.ehk 3,4% odavam. Jõujaama tegevuse arendamiseks energiavõrgu laiendamise teel on tööstus aruandeaastal püstitanud kolm alajaama, milledest kaks ühendati juba aasta lõpul üldvõrguga.

Riigi turbatööstuse äriseis 31. XII. 1932 a. revideerimiseks esitatud aruande järgi oli tasakaalus 3.677.658.04 kr., eelmisel aastal aga 3.497.352.94 kr. Äriseisu suurenemine on teostunud peaaesjalikult hoiulolevate summade ja lõpetamata tööde arvel. Samuti on suurenenud deebitorid kuni 250.595 kroonini 174.454 kr. vastu eelmisel aastal. Deebitoride suurenemine on sündinud peamiselt krediidi peale müüdu kauba arvel.

Äriseis.

Passiva poolel on tunduvald suurenemised erikapitalide alal, milledele tööstuse põhikirjas ettenähtud protsentuaalsete normide ulatuses on arvatud juure vastavad summad eelmise aasta puhaskasust.

Nii on tõusnud aruandeaastal erikapitalid ühes amortisatsioonikapitaliga 905.944 kroonini 672.168 kr. vastu eelmisel aastal, seega suurenemine 233.776 kr. võrra.

Kasude ja kahjude arve järgi on Riigi turbatööstusel aruandeaastal tulusid 360.295.60 kr. ja kulusid 248.092.28 kr., seega puhaskasu esitatud aruande järgi 112.203.32 kr., 148.591.89 kr. asemel eelmisel aastal. Suurem summa tuludest 229.233 kr. on saanud Ellamaa tööstuses elektrimüügist, 92.813.18 kr. on saanud turbamüügist, kuna ülejääv osa 38.249.42 kr. on saanud %%-dest hoiusummadel ning võlgadelt ja mitmesugustest vähematest tuluallikatest. Kulude poolel on suuremate summadena amortisatsioonikapital 137.961.50 kr. ning äri- ja tulumaksud 72.261.46 kr., kuna ülejääv osa moodustab enesest harilikud tööstusega seotud kulud.

Kasud ja kahjud.

Aastaaruande revisjonil selgus, et:

Revisjonitulemused.

1. Riigi turbatööstus on turbarabade kasutamise eest 1922 — 1925 a. a. Põllutööstusministeeriumi heaks arvestanud 2.851 kr., missugune summa ministeeriumile juhatuse seletuse järgi tasumisele ei kuulu, kuid tööstusekuludena arvesse võetud. Selle arvestamise tagajärjel tööstuse puhaskasu on näidatud 2.851 kr. võrra vähemana, kui see tegelikult oli. Kuna nimet. summa on näidatud tööstusebilansi passivas üleminevate summade nimetuse all, sisult aga osa tööstuse eelmiste aastate puhaskasust, siis tuleb sellest summast tööstuse põhimääruse kohaselt 30%, s. o. 855.30 kr. kanda riigikassa arvele ja riigituludesse maksta ning ülejäänud osa kanda tööstuse vastavate kapitalide arvetele.

2. Riigi turbatööstuse direktorile, direktori asetäitjale ja nõukoguliikmetele on Vabariigi Valitsuse otsuse alusel 1. märtsist 1929 a. ametisõitude puhul päevarahanormideks võetud samad päevarahanormid, mis tol ajal olid maksvad 20. mail 1927 a. vastuvõetud riigiteenijate ametisõitude tasuseaduses. Kuna riigiteenijate ametisõitude tasunormid aga Riigikogu poolt 24. märtsil 1932 a. vastuvõetud seadusega on vähendatud, sellepärast tuleb ka Riigi turbatööstuse direktori, direktori asetäitja ja nõukoguliikmete päevarahanormid vähendada ja need viia kooskõlla maksvate riigiteenijate päevarahanormidega.

Eeltoodud märkuste alusel, millest ette kantud Vabariigi Valitsusele kirjaga 31. V. 1933 a. nr. 630/R, suurendas Vabariigi Valitsus oma otsusega 18. augustil 1933 a. turbatööstuse puhaskasu 2.851 kr. võrra, kinnitades tähendatud ettevõtte 1932 a. aruande järgmisel kujul: äriseis tasakaalus 3.677.658.04 kr. ja puhaskasu 115.054.32 kr.

Peale selle Vab. Val. määras Riigi turbatööstuse direktorile, direktori asetäitjale ja nõukoguliikmetele ametisõitude puhul päevaraha ametisõitude tasumääruses (RT 96 — 1932) ettenähtud I järgu normide suuruses.

Riigi trükikoda.

Riigi trükikoja 1932 a. tegevus näitas tunduvat kahanemist.

Tegevus.

Kogutoodang kõikidel aladel oli 622,2 tuh. kr. Eelmisel aastal oli tähendatud toodang 888,3 tuh. kr. ehk rohkem 266,1 tuh. kr. võrra, millest järgneb, et trükikoja tegevus on vähenenud aruandeaastal ca 30%.

Eriti kahanes trükikoja tegevus väärtmärkide valmistamisel, mis langes ca 48,3%. Tegevuse tagasimineki oli tingitud peaaesjalikult paberi- ja metallvahetusraha valmistamise vähenemisest riigikassale. Samuti mõjus tegevuse tagasimineki ka raudteepiletite tellimiste vähenemine edasi-tagasi piletite raudteel tarvitamiselevõtmise tagajärjel.

Tegevus lihtrüki alal kahanes aruandeaastal ca 11,1%, olles tingitud peaaesjalikult trükitoode-kreeditide kärpimisest riigieelarves.

Kirjastuse alal vähenes trükikoja tegevus aruandeaastal ca 12,2%. Tegevuse tagasimineki oli tingitud nõudmiste kahanemisest Riigi Teatajale.

Alltoodud kokkuvõte annab ülevaate trükikoja ja selle üksikute alade tegevusest aruandeaastal (tuh. kr.):

	1932 a.	1931 a.
Väärtmärkideosakonna toodang . . .	229,8	444,8
Lihtrükitoostuseosakonna toodang .	274,0	308,7
Kirjastuseosakonna toodang	118,4	134,8
Kokku	622,2	888,3

Puhaskasu. Aruandeaasta lõppes 2,16 tuh. kr. puhaskasuga. Väike puhaskasu oli tingitud osalt tellimiste hulga vähenemisest, osalt ka muudest põhjustest, millised ei jättnud mõju avaldamata tegevuse tasuvusele. Aruandeaasta algusel hakkasid maksma alandatud trükitoode-tariifid, kuid sellejuures ei saadud üldiseid kulusid tarvilisel määral trükikojast olenematuil põhjustel kokku tõmmata. Üheks niisuguseks põhjuseks osutus palkade vähendamisseadus, mille järgi vähendatud palgaosad ei läinud trükikojale, vaid makseti vahenditult riigituludesse. Samaselt kanti riigitulude arvele aruandeaastal 5,0 tuh. kr. Teiseks ei pidanud trükikoda soovitavaks tööde vähenemise puhul võtta tarvitusele äärmisi abinõusid, vaid vallandas ainult need töölised ja teenijad, kes seaduse järgi kuulusid vallandamisele. Kolmandaks, vallandamiste ärahoidmiseks tööpuuduse ajajärkudel töötas trükikoda 4 ja 5 päevalise töönaädalaga, kuigi osaline töötamine on vähem produktiivne harilikust. Neljandaks, tõusid aasta jooksul välismaa-materjalide hinnad osalt tollide tõstmise, osalt aasta lõpust maksmapandud valuutamaksu näol, milline asjaolu kulude suurenendamise teel mõjus kahandavalt tegevuse tulukusele.

Koosseis. Aasta ahul oli trükikoja teenistuses 209 isikut, aasta lõpul aga 205. Seega aasta jooksul vähendatud koosseisu 4 isiku võrra. Suurem vallandamine hoiti ära üleminekuga 4 ja 5 päevalisele tööndalale, mis kestis augustist detsembrini. Alltoodud kokkuvõtte annab ülevaate teenijate arvust ja liikidest:

	1932 a.	1931 a.
Administrat. ametnikud	8	8
Kirjastuse ametnikud	11	11
Tehnilis. jõud ja töölised	186	190
Kokku	205	209

Revisjonitulemused.

Riigi trükikoja aruanne revideeriti Riigikontrolli poolt kohapeal ja leiti, et viimane on kooskõlas raamatutega ning selles näidatud andmed tõepärased. Äriseis 31. dets. 1932 a. oli tasakaalus 1.771.227.99 kr. ja puhaskasu kasude ja kahjude arve järgi 2.163.91 kr. Tähenatud aruanne kinnitati Vabariigi Valitsuse poolt 14. VII. 1932 a.

Faktilisel revideerimisel tuli ilmsiks raiskamine valmistööde laos ca 4.600 kr. väärtuses. Revideerimismaterjalid esitati kohtuvõimudele ning süüdlane vahistati.

Arsenal.

Arsenali kapitalid 1932/33 eelarveaastal kujunesid järgmiselt:

Kapitalid.

Kapitalide nimetus	1. IV. 1932 a.	31. III. 1933 a.	Aasta jooksul suurenenud
	Kr.	Kr.	Kr.
Põhikapital	1.354.625.83	1.354.625.83	—
Tegevusekapital	243.415.70	243.415.70	—
Amortisatsioonikapital	195.068.05	253.870.14	58.802.09
Tagavarakapital	62.262.34	71.105.78	8.843.44
Kokku	1.855.371.92	1.923.017.45	67.645.53

Arsenal täitis eelarveaastal Kaitsemisteeriumi tellimisi peaaesjalikult relvade, laskemoona, intendantliku ja sidevarustuse valmistamise ning kordaseadmise alal.

Tegevus.

Eratellimised koosnesid peaaesjalikult Kaitseliidule relvade ümbertegemisest ja kordaseadmisest, metallrahalitrite valmistamisest Riigi trükikojale, mitmesuguse posti-telegraafi-telefoni-varustuse valmistamisest ja kordaseadmisest postivalitsusele ning mõnesuguste esemete valmistamisest Tallinna linna trammi osakonnale.

Eelarveaastal oli Arsenalil tellimisi:

Tellijate nimetus	Eelmisest aastast käsile jäänud	Eelarveaasta jooksul juure tulnud	Kokku
	Kr.	Kr.	Kr.
Kaitsemisteeriumi asutised	494.405.24	359.775.81	854.181.05
Mitmesugused riigi- ja eraasutised ning isikud	171.267.50	36.862.61	208.130.11
Kokku	665.672.74	396.638.42	1.062.311.16

Tellimiste kogusummast on eelarveaastal lõpetatud tellimisi 952.320.66 kr. ja lõpetamata jäänud tellimistest poolvalmistöödena 33.609.35 kr. ning teostamata töödena 76.381.15 kr.

Eelarveaastal Arsenal lõpetas ja andis üle tellijatele tellimisi järgmiselt (tuhand. kr.).

	Lõpetatud tööde				Tellijate poolt tasutud	Kasu (+) või kahju (—)
	otsekohesed kulud		kaudsed kulud	kokku		
	materjal	tööjõud				
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.		
Kaitsevääsutised	202,7	196,2	394,0	792,9	819,0	+26,1
Riigiasutised	21,6	33,9	43,7	99,2	112,6	+13,4
Eraasutised—isikud	3,4	4,9	11,1	19,4	20,7	+1,3
Laotagavarad	8,1	11,8	13,8	33,7	33,7	—
Sissesade täiendus	5,2	3,2	1,9	10,3	10,3	—
Kokku	241,0	250,0	464,5	955,5	996,3	+40,8

Tabelis märgitud ülejääk (40,8 tuh. kr.) väheneb tootmisega katmatajäänud kaudsete kulude 9,9 tuh. kr. võrra, mis tekkis sellest, et Arenalil oli eelarveaastal kaudseid kulusid tegelikult 364,6 tuh. kr., kuna tootmisega kaeti aga 354,7 tuh. kr.

Arenali eelarve järgi oli ette nähtud tulusid 895 tuh. kr., kuid tegelikult saavutas Arsenal tööstuseproduksiooni 760,4 tuh. kr. ja muid tulusid 13,6 tuh. kr.; seega saadi tulusid eelarvega võrreldes 121 tuh. kr. vähem, mis tingitud kaitseväge- kui ka eratellimiste vähenemisest.

Puudused.

Arenali aruande revideerimist toimetas Riigikontroll kohapeal.

Revideerimisel tulid ilmsiks mõningad vähemad puudused, millele juhiti Riigikontrolli poolt Arenali tähelepanu.

Riigi sadamatehas.

Riigi sadamatehas algas tegevust 1. nov. 1930 a. Riigikogu poolt 12. juulil 1930 a. vastuvõetud põhimääruse alusel, olles kohustatud oma põhikapitali 1.500.000 kr. moodustama endistelt Tallinna Sadamatehastelt selle aktiva- ja passivaosade ülevõtmisega eraldikoostatud ja Vabariigi Valitsuse poolt kinnitatud algbilansi järgi. Puudulikkude korralduste ja vähese ettevalmistuse tõttu uus tehas ei suutnud koostada algbilanssi tegevuse alustamise ajaks, s. o. 1. nov. 1930 a.; selle koostamine venis kuni 1932 a. alguseni, s. o. ajajärku pärast esimese tegevuseaasta möödumist.

Tallinna sadamatehaste materjalide tagavarad ületasid kaugelt uue tehase põhikapitali moodustamiseks vajaliku hulga ja ülevõtmisel oli võimalik valida vajalikud ja paremad osad, kuna halvemad ja mittevajalikud jäeti üle võtmata.

Materjalide ja inventari tegelikku ülevõtmist ja hindamist toimetas tehasekomisjon väga omapäraselt, näiteks: doki mehhanismide ülelugemisel komisjon muuseas hindas: 1) 6 püstaurumasinat, 2 sil. komp. 45 HP. ühes tsentrofugaalpumba ja vahevärgiga igaüks 1 sendiga; 2) 1 kompressor 2 sil. 8 atm. ühes torude ja armatuuriga 1 sent; 3) naftamootor „Dvigatel“ 20 HP. 2 sil. ühes täielise armatuuri ja torustikuga 1 sent.

Riigikontrolör juhtis Teedeministri tähelepanu ülevõetavate varade madalale hindamisele.

1932 a. algusel koostatud uue tehase algbilansi kavas mõned aktivaosad — inventar, poolleiolevad tööd — olid madalamalt näidatud tegelikust väärtusest. Põhikapitali normi täiendamiseks tehas nägi koguni ette täiendavat rahalist juuremaksu riigikassast 115.851.31 kr. suuruses.

Riigikontrolli nõudmisel algbilansi kavas tõsteti allahinnatud osade hinda ning uuel tehasel tuli põhikapitali normiks liigselt ülevõetud materjalidest osa 31.145.09 kr. suuruses tagasi anda.

Vabariigi Valitsus kinnitas algbilansi 20. apr. 1932 a., millejuures võeti arvesse Riigikontrolli seisukohad.

Vahepeal — veebruarikuul 1932 a. — uus tehas oli koostanud esimese tegevuse-aastaruande (1. XI. 1930 — 31. X. 1931), milles näitas puhaskasu 186.790 kr. Kuna aasta alg- ja lõppbilansid puudusid, osutus selle aruande koostamine aga asjatuks tööks.

Juunikuul 1932 a. Riigi sadamatehas esitas Riigikontrolile 1930/31 a. aruande, milline oli koostatud kinnitatud algbilansi alustel ning näitas puhaskasu 110.857.45 kr.

Riigi sadamatehase esimese tegevuseaasta tulemused aruandes ei ole võrreldavad sellele vahetult eelkäiva Tallinna Sadamatehaste viimase tegevuseaasta tulemustega, kuna siis tarvitati eelmisest erinevat arvestamiskorda.

Aruande revideerimisel selgus, et algbilansi tagantjärgi-koostamisest tekkinud ebamäärast olukorda Riigi sadamatehas kasutas enese huvides: üleliigselt võetud materjalid anti vanale tehasele tagasi kõrgemate hindadega kui vastu võeti; ka anti tagasi materjale, mida vanalt tehasele ei saadud, vaid mida uus tehas ise oli kallilt ostnud. Vahepeal, — enne aruande revideerimise lõpetamist Riigikontrolli poolt — mitmed vanale tehasele tagasiantud materjalid hinnati seal odavamaks (kase- ja tammelaud kuni 87% alla) ning uus tehas ostis nad siis jälle tagasi, veeretades tehase kahjud oma pealt riigikassa arvele.

Nende ja teiste aruandes leitud rohkete puuduste ja vääratuste tõttu Riigikontrolöri ettepanekul aruanne ei leidnud Vabariigi Valitsuse kinnitamist ja anti tagasi Riigi sadamatehasele ümbertegemiseks ja puuduste lahendamiseks.

Oktoobris 1932 a. esitatud uus aruanne parandatud kujul näitas puhaskasu 106.676.63 kr. ning peale selle kuulus otseselt maksmisele riigituludesse 3.959.77 kr. See aruanne kinnitati Vab. Valitsuse poolt ettepannud kujul.

Vana tehas oma tegevuseaastatel ei annud nimetamisväärt ülejääki; viimasel 1930 tegevuseaastal tehti harilikust suuremal määral kulusid, millised tunduvalt kergendasid uue tehase esimese tegevuseaasta kaudsete kulude koormatust. Osalt sellest, osalt ka materjalide odavamatest hindadest on tingitud aruandeaasta suhteliselt suurem tegevuse ülejääk — 7% põhikapitalist, kusjuures maaala ja riigihooned on tehasel kasutada tasuta.

Riigi sadamatehase teise tegevuseaasta aruanne (1. XI. 1931 — 31. X. 1932) koostati ja esitati juba põhimääruses ettenähtud ajaks.

Aruandeaasta bruttotulu oli 917.937 kr. esimese aasta 1.156.287 kr. asemel, seega vähenemine 238.350 kr. või 21%. Puhaskasu aruandeaastal oli aga ainult 5.586.11 kr.

Tulude eelarve 1931/32 a. peale oli koostatud töidtehljate-asutiste järgi, aruandes näidatakse tulud aga liigitatult sisu järgi, seega puudub võimalus jälgida eelarve täitmist üksikutes osades. Riigikassa aruandes nii kulud kui ka tulud näidatakse liigitamata.

Arvestamiskord on mitmeti puudulik, eriti kaudsete kulude kalkuleerimisel tööde peale ja toodete valmistamise hinna kindlakstegemisel. See kord põhjustab arvestamises suurt hilinemist ja ei anna õigeid ning objektiivseid tulemusi.

Igakuuliselt kalkuleerimisele kuuluvatest kuludest tulude mahaarvamine ühes või teises summas toimub ainult tehasejuhatuse äranägemisel, selle tõttu kaudsete kulude % kujunesid 1931/32 a. äärmiselt kõikumateks: detsembris 418%, juulis 133%, augustis — 100% ja oktoobris 45% (aruandeaasta viimane kuu). Aruandeaasta viimastel kuudel kulude % kunstlikult olid väiksemad aasta alul olnud % ning lõppbilansil pooleliolevad tööd on kalkuleeritud keskmiselt 120%-ga, kuna kogu aasta keskmine oli 206%, seega väärtuses alla soetamishinna.

Revideerimisel märgitud puuduste selgitamiseks tehase nõukogu poolt moodustatud komisjon, nõudes puuduste kõrvaldamist, tunnistas vajalikuks ümber korraldada kaudsete kulude arvestamisviisi.

Revideerimisel selgus peale selle, et Riigi sadamatehas oli oma tuluks arvestanud mõned vana tehase materjalide müügist saadud summad, millised kuulusid maksmisele otseselt riigituludesse. Aruande muutmiseks aga loobuti ning Vabariigi Valitsus kinnitas selle esitatud kujul, kuid sel eeldusel, et puhaskasust 60% määratakse riigituluks.

Riigimetsatööstus.

Arvestades üldise majandusliku kriisiga ning puuturu ebasoodsa seisukorraga ilmaturul ja eriti Eestis, koostas Riigimetsatööstus 1931/32 a. eelarve võrdlemisi tagasihoidlikult. Võrreldes eelmise aastaga vähendati materjalide valmistust 37%, vedu 56%, lauatehase töid 16,5% ja materjalide müüki 34,3% võrra. Operatsiooniaasta kestel muutunud olukorra tõttu tuli aga paratamata eelarvest kõrvale kalduda. Nii valmistati 1931/32 aastal rohkem materjale, kui eelarves ette nähtud, 42.065 tm. ehk 7,1% võrra, ning müügi alal ületas müüdüd materjalide kvantum eelarve 30.186 tm. ehk 4,3% võrra, kuid sellele vaatamata vähenesid tulud 492.642.96 kr. ehk 14,3% võrra. Tulude vähenemine oli tingitud metsamaterjalide hindade üldisest langusest ning müüdüd paberipuude hinna tagantjärele alandamisest Vab. Val. otsusega 28. juunist 1932 a.

Kasude ja kahjude arve järele oli Riigimetsatööstusel 1931/32 operatsiooniaastal:

kasusid	893.825.93 kr.
kahjusid	<u>563.031.97 „</u>
Ülejääk	330.793.96 kr.

Varanduse seis 1. sept. 1932 a. oli tasakaalus 2.893.298.64 krooniga.

Riigikontrolli tsiviilosakonna soovi kohaselt Riigimetsatööstus korraldas ümber alates 1. sept. 1931 a. oma arvepidamise, koondades materjaalse ja rahalise arvestamise keskasutisse, mille tõttu enam ei kordunud aruande revideerimisel eelmistel aastatel märgitud puudusi.

Riigimõisad.

Riigimõisade valitsuse majandamisel oli 1932/33 aastal 20 mõisa, nimelt Alatskivi, Audru, Heimtali, Helme, Huuksi, Kehra, Kehtna, Kuremaa, Kuusiku, Moisekatsi, Petseri põllutöökooli talud, Polli ühes Morna aiaga, Säreveere, Sõmerpalu, Tori, Torma, Tähtvere, Udriku, Vaeküla ja Vana-Antsla.

Peale selle kuulusid Riigimõisade valitsuse järelevalve alla järgmised omavalitsustele, eriseltsidele ja ühisustele ning eraisikutele eriotstarbeks väljarenditud 19 mõisa: Arkna, Jäneda, Jõgeva, Karja, Kõlljala, Luunja, Mõdriku, Orgita, Olustvere, Putkaste, Pürksi, Purila, Penijõe, Saku, Sandla, Vana-Vigala, Vodja, Väimela ja Öisu.

Aruandeaasta jooksul revideeris Riigikontroll Riigimõisade valitsuse keskasutist üks kord ning 16 mõisa — 19 korda. Puudusi leiti mõisades 18-l korral. Revideerimistel leitud mitmesugustest puudustest arve- ja majapidamise alal, mis tingitud hooletusest, nõrgast järelevalvest ja osalt isikliku kasusaamise sihiga, võiks märkida: V. Antsla r/mõisas selgusid puudujäägid aidatagavarades, eraisikute vilja hoiti mõisa aidas, mitmed võlad aastaid sisse nõudmata, arvepidamine korratu. Kuremaa r/mõisas möödunud aasta kartulite ja sööda juurvilja-saagist oli mädanenud ära üle 25%. Udriku riigimõisas oli aiasaaduste müügiarvestus korraldamata ja arvepidamine korratu. Alatskivi r/mõisas oli osa tööliste elamuid elamis- kõlbmatu, metsas leidus palju tembeldamata ja koorimata kände, raiutud puude oksad koristamata, mis soodustab metsakahjurite levinemist. Polli r/m. piima kvaliteet halb — hinnatud II ja III klassi. Audru, Tori ja Torma r/mõisas oli järelevalve väljarenditud objektide üle nõrk. Petseri põllutöökooli talu väikest majapidamist ei juhtinud koolijuhataja, vaid eraldi valitseja.

Leitud puudustest on teatatud Riigimõisade valitsusele, kus astunud samme nende kõrvaldamiseks. Riigimõisade valitsuse poolt on tehtud V. Antsla r/mõisa valitsejale ja raamatupidajale noomitus ja Udriku r/mõisa valitsejale hoiatus.

Aastaaruanne näitab puhaskasu 28.879.95 kr. Kasuga lõpetasid 13 majapidamist, kuna Helme, Kehtna, Kuremaa, Kuusiku, Moisekatsi, Petseri põllutöökooli talu ja Säreveere majapidamised andsid puudujäägi ümmarguselt 23.852 kr.

Suurim tulu saadi põllusaadustest 57.359 kr.; piiritusevabrikutest 23.711 kr., rentidest ja tüüridest 18.843 kr.

Suurimat kahju näitab lüpsikarja-toodangu-arve (43.335 kr.), mis seletatav sellega, et piima turuhind ei tasu tootmiskulusid. Väikest kasu näitavad lüpsikarja arvel — Tähtvere mõis — asub Tartu linna juures, Vana-Antsla, kus piim ümber töötatakse juustuks ning Tallinna läheduses asuv Kehra mõis.

Noorkarjapidamine on annud kahju 10.529 kr., kuna loomade reaalväärtus ei tasu kasvatusekulusid. Sigade arve näitab samuti kahju 8.492 kr., mis seletatav madalate sealiha hindadega.

Aastabilansi järgi on mõisade puhaskapital 1.080.094 kroonilt vähenenud 948.216 kroonile, s. o. 131.878 kr. võrra. Nimelt on aasta jooksul kapitalist maha kirjutatud — elusinventari ümberhindamisel — 243.795 kr.: põllutöökoolide ja hobusekasvanduse toetus — 29.854 kr., tagavarakapital 452 kr., tööliste toetusekapital 452 kr., mitmesuguseid varem aluseta kapitaliarvele kantud summasid 1.581 kr., kokku 276.134 kr. Juure kirjutatud on ettetehtud töid, külve ja väetust 115.263 kr., puhaskasu 28.790 kr. ja mitmesugust 203 kr., kokku 144.256 kr.

Kuna käesoleva ülevaate koostamise ajal oli lõpetamata riigimõisade 1932/33 a. aruande revideerimine, siis on andmed esialgsed ning võimalikud muudatused nende alal.

K. Soonberg
Riigikontrolör.

A. Jürisson
Rahanduseosakonna peakontrolör.

Eesti Vabariigi 1932/33 a. eelarve ja
eelarve täitmise aruanne, koostatud
nettoeelarve alusel.

1932/33 a. nettoeelarve alusel määratud kulud

Nettoeelarve kulude
jaotused

Kuludeks määratud	Varade ja väärtuste soetamiseks määratud	Kokku
451.087.—	2.950.—	454.037.—
298.230.—	300.—	298.530.—
749.317.—	3.250.—	752.567.—
310.451.—	15.033.—	325.484.—
237.028.—	15.100.—	252.128.—
7.072.733.—	176.580.—	7.249.313.—
387.705.—	750.—	388.455.—
3.368.237.—	104.357.—	3.472.594.—
810.766.—	4.790.—	815.556.—
12.186.920.—	316.610.—	12.503.530.—
15.976.001.—	518.206.—	16.494.207.—
844.766.—	3.541.—	848.307.—
3.925.138.—	—	3.925.138.—
2.997.570.—	—	2.997.570.—
504.000.—	—	504.000.—
1.022.805.—	4.000.—	1.026.805.—
5.970.339.—	53.752.—	6.024.091.—
6.993.144.—	57.752.—	7.050.896.—
5.172.934.—	63.244.—	5.236.178.—
938.315.—	5.000.—	943.315.—
844.722.—	23.508.—	868.230.—
70.325.—	99.—	70.424.—
1.853.362.—	28.607.—	1.881.969.—
4.782.028.—	—	4.782.028.—
—	—	—
55.985.180.—	991.210.—	56.976.390.—

I. Rahvaesindus ja tema poolt määratud kontrollasutis:	
Riigikogu	
Riigikontroll	
Kokku	
II. Riigivalitsemine ja sisemine korraldamine:	
Riigivanem ja riigikantselei	
Harid.- ja sotsiaalministeerium	
Kohtu- ja siseministeerium	
Majanduseministeerium	
Põllutöministeerium	
Teedeministeerium	
Kokku	
III. Riigikaitse:	
Kaitseministeerium	
IV. Välisasjad ja -esindused:	
Välisministeerium	
V. Riigivõlgade ja %% tasumine	
VI. Pensionid	
VII. Fondide ja kapitalide soetamine	
VIII. Rahvaharidus:	
a) kõrgem haridus	
b) alg-, kesk- ja eriharidus	
Kokku	
IX. Rahvamajanduse korraldamine	
X. Tervishoid, hoolekanne ja sotsiaalkindlustus:	
a) tervishoid	
b) hoolekanne	
d) töökaitse ja sotsiaalkindlustus	
Kokku	
XI. Mitmesugused riigi poolt antavad toetused	
XII. Teraviljakaitse korraldamine	
Kõik kokku	

l u d

1932/33 a. nettoelarve alusel tehtud kulud			Ülcjääk 1932/33 a. nettoelarve järgi määratud krediitidest	
Kuludeks välja antud	Varasid ja väärtusi soetatud	Kokku	1933/34 a. eelarve juure arvatud (Riigi eelarve seaduse § 41 alusel)	Suletud
365.052.—	2.100.—	367.152.—	—	86.885.—
284.583.—	170.—	284.753.—	—	13.777.—
649.635.—	2.270.—	651.905.—	—	100.662.—
288.642.—	12.002.—	300.644.—	7.000.—	17.840.—
227.370.—	12.072.—	239.442.—	—	12.686.—
6.607.520.—	103.970.—	6.711.490.—	33.078.—	504.745.—
288.889.—	613.—	289.502.—	7.494.—	91.459.—
3.059.640.—	79.272.—	3.138.912.—	—	333.682.—
739.514.—	58.—	739.572.—	1.591.—	74.393.—
11.211.575.—	207.987.—	11.419.562.—	49.163.—	1.034.805.—
12.527.515.—	375.916.—	12.903.431.—	409.458.—	3.181.318.—
743.947.—	2.061.—	746.008.—	1.500.—	100.799.—
2.792.489.—	—	2.792.489.—	—	1.132.649.—
2.619.580.—	—	2.619.580.—	—	377.990.—
231.000.—	—	231.000.—	—	273.000.—
900.502.—	1.998.—	902.500.—	—	124.305.—
5.693.033.—	31.134.—	5.724.167.—	—	299.924.—
6.593.535.—	33.132.—	6.626.667.—	—	424.229.—
3.962.951.—	32.391.—	3.995.342.—	75.761.—	1.165.075.—
758.441.—	9.—	758.450.—	60.375.—	124.490.—
784.983.—	22.568.—	807.551.—	940.—	59.739.—
65.630.—	69.—	65.699.—	—	4.725.—
1.609.054.—	22.646.—	1.631.700.—	61.315.—	188.954.—
3.775.406.—	—	3.775.406.—	308.550.—	698.072.—
1.061.213.—	—	1.061.213.—	—	—1.061.213.—
47.777.900.—	676.403.—	48.454.303.—	905.747.—	7.616.340.—
			8.522.087.—	

1932/33. a. nettoelarve alusel määratud tulud			Nettoelarve tulude jaotused
Tulusid määratud	Varade ja väärtuste soetamiseks määratud	Ü l d s e	
2.300.000.—	—	2.300.000.—	Korralised tulud.
2.380.000.—	—	2.380.000.—	I. Otsekoheised maksud.
1.899.000.—	—	1.899.000.—	Tulumaks
6.579.000.—	—	6.579.000.—	Äri- ja tööstusemaks
			Muud otsekoheised maksud
			Kokku otsekoheised maksud
3.210.000.—	—	3.210.000.—	II. Lõivud ja tasumaksud.
650.000.—	—	650.000.—	Tempelmaks
613.093.—	—	613.093.—	Kohtulõivud ja revisjonimaks
4.473.093.—	—	4.473.093.—	Muud lõivud ja tasumaksud
			Kokku lõivud ja tasumaksud
19.010.000.—	—	19.010.000.—	III. Kaudsed maksud.
5.671.000.—	—	5.671.000.—	Tollid
24.681.000.—	—	24.681.000.—	Aktsiisid
			Kokku kaudsed maksud
35.733.093.—	—	35.733.093.—	Kokku maksud
1.035.014.—	6.350.—	1.041.364.—	Mahaarvates Maksudevalitsuse kulud
34.698.079.—	6.350.—	34.691.729.—	Jääb maksusid
2.002.547.—	1.251.056.—	751.491.—	IV. Riigiettevõtted.
1.696.773.—	522.540.—	1.174.233.—	Riigiraudteed
9.738.006.—	62.209.—	9.675.797.—	Post, telegraaf, telefon
227.610.—	—	227.610.—	Piiritusemonopol
50.000.—	—	50.000.—	Pikalaenu pank
24.690.—	—	24.690.—	Riigi põlevkivitööstus
380.000.—	—	380.000.—	Riigi turbatööstus
21.864.—	—	21.864.—	Riigi metsatööstus
97.253.—	—	97.253.—	Riigi trükkikoda
1.030.500.—	—	1.030.500.—	Muud ettevõtted
15.269.243.—	1.835.805.—	13.433.438.—	Sadamad ja laod
			Kokku riigiettevõtted
1.830.056.—	—	1.830.056.—	V. Riigivarandused.
3.715.000.—	—	3.715.000.—	Tulud väärtpaberitelt, fondidelt ja laenuidelt
146.810.—	—	146.810.—	Tulud metsadest
585.458.—	—	585.458.—	Riigivaranduste müügist
6.277.324.—	—	6.277.324.—	Muudest riigivarandustest
			Kokku riigivarandused
1.395.695.—	—	1.395.695.—	VI. Mitmesugused tulud.
57.640.341.—	1.842.155.—	55.798.186.—	Segatulud
203.733.—	—	203.733.—	Kokku korralised tulud
1.174.471.—	—	1.174.471.—	VII. Erakorralised tulud
			VIII. Eelmiste aastate eelarve täitmise ülejääki-
59.018.545.—	1.842.155.—	57.176.390.—	dest juure arvatud
200.000.—	—	200.000.—	Kokku
58.818.545.—	1.842.155.—	56.976.390.—	Tagasimaks eelmiste aastate tuludest
—	—	—	Kõik kokku
58.818.545.—	1.842.155.—	56.976.390.—	Kulude ülekaal (puudujääk)
			Kokku tulud ja puudujääk

l u d.

1932/33. a. nettoelarve alusel saadud tulud			Võrreldes nettoelarvega tulusid	
Tulusid saadud	Varasid ja väärtusi soetatud	Ü l d s e	rohkem saadud	vähem saadud
2.468.516.—	—	2.468.516.—	168.516.—	—
2.427.830.—	—	2.427.830.—	47.830.—	—
2.293.562.—	—	2.293.562.—	394.562.—	—
7.189.908.—	—	7.189.908.—	610.908.—	—
2.899.683.—	—	2.899.683.—	—	310.317.—
549.552.—	—	549.552.—	—	100.448.—
555.831.—	—	555.831.—	—	57.262.—
4.005.066.—	—	4.005.066.—	—	468.027.—
13.399.253.—	—	13.399.253.—	—	5.610.747.—
4.758.284.—	—	4.758.284.—	—	912.716.—
18.157.537.—	—	18.157.537.—	—	6.523.463.—
29.352.511.—	—	29.352.511.—	610.908.—	6.991.490.—
955.682.—	4.388.—	960.070.—	—	81.294.—
28.396.829.—	4.388.—	28.392.441.—	610.908.—	6.910.196.—
78.835.—	639.703.—	—560.868.—	—	1.312.359.—
1.242.426.—	357.409.—	885.017.—	—	289.216.—
8.430.680.—	57.602.—	8.373.078.—	—	1.302.719.—
191.204.—	—	191.204.—	—	36.406.—
27.842.—	—	27.842.—	—	22.158.—
44.578.—	—	44.578.—	19.888.—	—
384.573.—	—	384.573.—	4.573.—	—
28.572.—	—	28.572.—	6.708.—	—
106.506.—	—	106.506.—	9.253.—	—
771.000.—	—	771.000.—	—	259.500.—
11.306.216.—	1.054.714.—	10.251.502.—	40.422.—	3.222.358.—
1.554.418.—	—	1.554.418.—	—	275.638.—
3.223.421.—	—	3.223.421.—	—	491.579.—
75.499.—	—	75.499.—	—	71.311.—
441.056.—	—	441.056.—	—	144.402.—
5.294.394.—	—	5.294.394.—	—	982.930.—
1.525.030.—	—	1.525.030.—	129.335.—	—
46.522.469.—	1.059.102.—	45.463.367.—	780.665.—	11.115.484.—
730.835.—	—	730.835.—	527.102.—	—
—	—	—	—	1.174.471.—
47.253.304.—	1.059.102.—	46.194.202.—	1.307.767.—	12.289.955.—
130.331.—	—	130.331.—	—	69.669.—
47.122.973.—	1.059.102.—	46.063.871.—	1.307.767.—	12.220.286.—
2.390.432.—	—	2.390.432.—	2.390.432.—	—
49.513.405.—	1.059.102.—	48.454.303.—	3.698.199.—	12.220.286.—

8.522.087.—

Nettoelarve põhimõttel koostatud aruande järgi on elarve viidud tasakaalu 56.976.390 kr., mis on vähem eelmise aasta nettoelarvest 6.271.976 kr. ehk 9,9%. Nettoelarve alusel on kulusid tehtud 48.454.303 kr., mis on vähem eelmise aasta kuludest 10.795.805 kr. ehk 18,2%; tulusid on aga saadud 46.063.871 kr., mis on vähem eelmise aasta tuludest 11.159.465 kr. ehk 19,5%.

Eesti Vabariigi 1932/33 a. nettoeelarve
täitmise aruande kujundamine.

	Eelarve järgi määratud Kr.	Eelarve järgi kulutatud Kr.		Eelarve järgi määratud Kr.	Eelarve järgi kulutatud Kr.
Kulude kujundamine.					
I. Riigikogu.					
a) Varade soetamine:			c) Teistes kulujaotustes näidatud:		
§ 12-a	750	—	Mitmesugused riigi poolt antavad toetused:		
§ 14-a	2.200	2.100	Ptk. II-A § 15	321.860	278.058
	2.950	2.100	„ III-A § 15	455.696	280.411
b) Muud kulud	451.087	365.052	Erakorral. ptk. III-A § 1	10.000	10.000
Kokku	454.037	367.152	Rahvaharidus:		
			kõrgem haridus	1.029.305	904.724
			alg-, kesk- ja eriharidus	6.056.311	5.750.340
			Pensionid	2.997.570	2.619.580
			Tervishoid, hoolekanne ja sotsiaalkindlustus	2.850.972	2.393.918
			Kõik kokku	13.973.842	12.476.473
			Kohtu- ja siseministeerium.		
Riigikontroll.			a) Varade soetamine:		
a) Varade soetamine:			Ptk. I § 12-a	490	486
§ 12-a	200	97	„ I § 14-a	17.057	16.743
§ 14-a	100	73	„ II § 12-a	3.100	1.674
	300	170	„ II § 14-a	8.933	6.123
b) Muud kulud	298.230	284.533	„ III § 12-a	1.280	232
Kokku	298.530	284.753	„ IV § 11-a	800	110
			„ IV § 12-a	5.620	3.577
			„ IV § 14-a	21.700	7.333
			„ IV § 35	2.900	1.900
			„ IV § 56-a	825	291
			„ V § 11-a	2.645	2.645
			„ V § 12-a	3.610	3.552
			„ V § 14-a	8.500	8.499
			„ V § 35	275	25
			„ V § 56-a	500	181
			„ VI § 11-a	15.855	6.935
			„ VI § 12-a	1.449	529
			„ VI § 14-a	4.000	1.973
			„ VI § 32	3.220	32
			„ VI § 56-a	3.290	2.086
			„ VI § 60-d	1.000	999
			Erakorral. ptk. I §§ 2 ja 3	9.495	8.656
			„ „ II § 1	12.000	—
			„ „ IV § 1	3.314	3.004
			„ „ V §§ 1 ja 2	18.000	6.909
			„ „ VI § 1	26.722	19.476
				176.580	103.970
			b) Muud kulud	7.072.733	6.607.520
			Kokku	7.249.313	6.711.490
			c) Teistes kulujaotustes näidatud:		
			Mitmesugused riigi poolt antavad toetused:		
			Ptk. I § 16	544.500	444.500
			„ IV § 15	6.000	5.000
			Kõik kokku	875.984	750.144
			Hariduse- ja sotsiaalministeerium.		
a) Varade soetamine:			a) Varade soetamine:		
Ptk. I § 12-a	100	93	Ptk. I § 12-a	250	190
„ I § 14-a	800	779	„ IV § 12-a	500	423
„ II-A § 37	14.000	11.000		750	613
„ II-D § 12-a	200	200	b) Muud kulud:		
	15.100	12.072	Ptk. I	110.814	96.853
b) Muud kulud:			„ III	192.409	114.937
Ptk. I	75.117	73.248	„ IV	84.482	77.099
„ II-A	7.759	7.373		387.705	288.889
„ II-D	31.840	30.670	Kokku	388.455	289.502
„ III-A	122.312	116.079			
	237.028	227.370			
Kokku	252.128	239.442			

	Eelarve järgi määratud Kr.	Eelarve järgi kulutatud Kr.		Eelarve järgi määratud Kr.	Eelarve järgi kulutatud Kr.
c) Teistes kulujaotustes näidatud: Maksudevalitsuse kulud	3.665.567	2.837.151	c) Teistes kulujaotustes näidatud: Raudteevalitsuse kulud	13.988.509	10.928.239
Mitmesugused riigi poolt antavad toetused: Ptk. III § 15	215.000	163.952	Posti-telegraafi-telefonivalitsuse kulud	4.325.767	3.755.885
" IV § 15	5.500	2.431	Rahvamajanduse korraldamise kulud: Ptk. II § 73	2.874.823	2.134.028
Erakorr. ptk. I § 2	490.000	142.449	" V § 76	99.000	75.059
Teraviljakaitse korraldamine	4.000.000	3.099.661	" V § 77	188.360	163.356
Kõik kokku	8.764.522	6.535.146	" V § 78	22.404	13.664
			" V § 79	269.500	165.547
Põllutöoministeerium.			Erakorr. ptk. I § 2	180.000	119.917
a) Varade soetamine:			" " V	65.846	37.295
Ptk. I 12-a	10.674	4.379	Mitmesugused riigi poolt antavad toetused: Ptk. I § 15	360	210
" II 12-a	115	94	" II § 15	10.480	2.240
" III 12-a	4.930	3.644	Erakorr. ptk. I § 1	20.000	9.955
" III 35	3.500	2.636	" " II §§ 1 ja 2	1.091.087	1.082.082
" V 12-a	1.768	1.015	Kõik kokku	23.951.692	19.227.049
" V 35	350	142			
Erakorr. ptk. III § 1	18.020	17.920	III. Kaitseministeerium.		
" " V § 1	65.000	49.442	a) Varade soetamine:		
	104.357	79.272	11-a	169.260	106.154
b) Muud kulud:			12-a	39.000	27.704
Ptk. I	968.812	890.267	14-a	140.000	121.216
" II	126.576	110.700	21-a	2.000	1.500
" III	292.174	265.649	35	44.860	26.942
" IV	107.936	105.210	37	2.900	2.679
" V	1.872.739	1.687.814	60-d	32.000	15.569
Kokku	3.368.237	3.059.640	Erakorr. § 3	88.186	74.152
				518.206	375.916
c) Teistes kulujaotustes näidatud:			b) Muud kulud	15.936.001	12.509.016
Mitmesugused riigi poolt antavad toetused: Ptk. II § 15	65.000	59.729	Teedemin. erakorralises osas § 7 arvestatud	40.000	18.499
" III § 15	476.322	452.301	Kokku	16.494.207	12.903.431
" V § 15	4.900	3.900			
Rahvamajanduse korraldamine: Ptk. II § 63	357.100	335.917	c) Teistes kulujaotuste näidatud: Mitmesugused riigi poolt antavad toetused: § 15	21.700	17.773
" V § 66	450.550	290.318	Kõik kokku	16.515.907	12.921.204
Erakorr. ptk. III § 2	618.595	588.000			
" " III § 3	90.000	54.535	IV. Välisministeerium.		
" " V § 2	20.000	17.706	a) Varade soetamine:		
Kuluna ja tuluna arvesse võetud	514.150	514.150	Ptk. I § 12-a	650	448
Kõik kokku	6.069.211	5.455.468	" II § 12-a	2.891	1.613
				3.541	2.061
Teedeministeerium.			b) Muud kulud	844.766	743.947
a) Varade soetamine:			Kokku	848.307	746.008
Ptk. II § 12-a	50	18			
" V § 12-a	4.740	40	c) Teistes kulujaotustes näidatud: Mitmesugused riigi poolt antavad toetused: Ptk. I § 15	29.400	27.400
	4.790	58	Kõik kokku	877.707	773.408
b) Muud kulud:					
Ptk. I	55.741	52.536	V. Riigi võlgade ja protsentide tasumine.		
" II	43.340	42.157	Riigi välisvõlgade tasumine	3.584.138	2.477.290
" V	711.685	644.821	" sisevõlgade "	310.000	284.593
	810.766	739.514	Mitmesugused kulud	31.000	30.606
Kokku	815.556	739.572	Kokku	3.925.138	2.792.489

	Eelarve järgi määratud Kr.	Eelarve järgi kulutatud Kr.		Eelarve järgi määratud Kr.	Eelarve järgi kulutatud Kr.
VI. Pensionid.			Teedeministeerium:		
Hariduse- ja sotsiaalministeerium:			Ptk. II § 73	2.874.823	2.134.028
Ptk. V-A § 87	2.997.570	2.619.580	" V § 76	99.000	75.059
			" V § 77	188.360	163.356
			" V § 78	22.404	13.664
			" V § 79: a) varade soetamine	39.486	15.608
			b) muud kulud	230.014	149.939
VII. Fondide ja kapitalide soetamine.			Erakorr. ptk. I § 2	180.000	119.917
Hariduse- ja sotsiaalministeerium	300.000	155.000	" " V: a) varade soetamine	23.758	16.783
Majanduseministeerium	54.000	54.000	b) muud kulud	42.088	20.512
Põllutööministeerium	150.000	22.000	Varade soetamine	63.244	32.391
Kokku	504.000	231.000	Muud kulud	5.172.934	3.962.951
			Kokku	5.236.178	3.995.342
VIII. Rahvaharidus.			X. Tervishoid, hoolekanne ja sotsiaalkindlustus.		
Kõrgem haridus:			Tervishoid.		
a) Varade soetamine:			a) Varade soetamine:		
Ptk. II-C § 35	4.000	1.998	Erakorr. ptk. IV-B § 1	5.000	9
b) Muud kulud:			b) Muud kulud:		
Ptk. II-B	950.549	845.755	Ptk. IV-A	229.213	183.274
" II-C	72.256	54.747	" VI-B	709.102	575.137
Kokku	1.022.805	900.502	Kokku	938.315	758.441
			c) Teistes kulujaotustes näidatud:		
c) Teistes kulujaotustes näidatud:			Mitmesugused riigi poolt antavad toetused:		
Mitmesugused riigi poolt antavad toetused:			Ptk. IV-A § 15	670.340	473.038
Ptk. II-C § 15	2.500	2.224	Erakorr. ptk. IV-A	286.363	277.809
Kõik kokku	1.029.305	904.724	Kokku	956.703	750.847
			Kõik kokku	1.900.018	1.509.297
Alg-, kesk- ja eriharidus.			Hoolekanne.		
a) Varade soetamine:			a) Varade soetamine:		
Ptk. III-B § 12-a	8.470	3.346	Erakorr. ptk. IV-C §§ 1 ja 2	23.508	22.568
" III-B § 14-a	35.382	19.840	b) Muud kulud:		
" III-B § 35	9.900	7.948	Ptk. IV-C	327.722	290.318
Kokku	53.752	31.134	" IV-A alt	517.000	494.665
b) Muud kulud:			Kokku	844.722	784.983
Ptk. III-B	574.320	476.272	Kokku	868.230	807.551
" III-C	5.389.519	5.210.761	Töökaitse ja sotsiaalkindlustus.		
Erakorr. ptk. III-C § 1	6.500	6.000	a) Varade soetamine:		
Kokku	5.970.339	5.693.033	Ptk. V-B § 12-a	99	69
			b) Muud kulud:		
c) Teistes kulujaotustes näidatud:			Ptk. V-A	29.765	27.190
Mitmesugused riigi poolt antavad toetused:			" V-B	40.560	38.440
Ptk. III-B § 15	12.220	8.389	Kokku	70.325	65.630
Erakorr. ptk. III-C § 1	20.000	17.784	Kokku	70.424	65.699
Kõik kokku	6.056.311	5.750.340			
IX. Rahvamajanduse korraldamine.					
Põllutööministeerium:					
Ptk. II § 63	357.100	335.917			
" V § 66	450.550	290.318			
Erakorr. ptk. III § 2	618.595	588.000			
" " III § 3	90.000	54.535			
" " V § 2	20.000	17.706			

*) Sellele tuleks juure arvata veel Põllutööministeeriumi eelarve kaudu välja antud põllutöökoolide kulud 264.000 kr., kuid need kulud on ministeeriumi kuludega E. V. eelarve täitmise aruandes ühiselt näidatud ja puudub võimalus nende eraldamiseks.

	Elarve järgi määratud Kr.	Elarve järgi kulutatud Kr.		Elarve järgi määratud Kr.	Elarve järgi saadud Kr.
c) Teistes kulujaotustes näidatud: Mitmesugused riigi poolt antavad toetused: Ptk. V-A § 15	12.300	11.371			
Kokku	82.724	77.070			
Kõik kokku	2.850.972	2.393.918			
XI. Mitmesugused riigi poolt antavad toetused.					
Riigivanem ja Riigikantselei:					
Ptk. I § 16	544.500	444.500			
„ IV § 15	6.000	5.000			
Hariduse- ja sotsiaalministeerium:					
Ptk. II-A § 15	321.860	278.058			
„ II-C § 15	2.500	2.224			
„ III-A § 15	455.696	280.411			
„ III-C § 15	12.220	8.389			
„ IV-A § 15	670.340	473.038			
„ V-A § 15	12.300	11.371			
Erakorr. ptk. III-A	10.000	10.000			
„ „ III-C § 1	20.000	17.784			
„ „ IV-A	286.363	277.809			
Kohtu- ja siseministeerium:					
Ptk. I § 15	10.500	2.400			
Majanduseministeerium:					
Ptk. III § 15	215.000	163.952			
„ IV § 15	5.500	2.431			
Erakorr. ptk. I § 2	490.000	142.449			
Põllutöministeerium:					
Ptk. II	65.000	59.729			
„ III	476.322	452.301			
„ V	4.900	3.900			
Teedeministeerium:					
Ptk. I § 15	360	210			
„ II § 15	10.480	2.240			
Erakorr. ptk. I § 1	20.000	9.955			
„ „ II §§ 1 ja 2	1.091.087	1.082.082			
Kaitseministeerium:					
§ 15	21.700	17.773			
Välisministeerium:					
Ptk. I § 15	29.400	27.400			
Kokku	4.782.028	3.775.406			
XII. Teraviljakaitse korraldamine.					
Teraviljakaitse korraldamine	4.000.000	3.099.661			
Teraviljamüük	4.000.000	2.038.448			
Jääb kuluna	—	1.061.213			
			Tulude kujundamine.		
			I—III. Maksud.		
			Otsekohesed maksud	6.579.000	7.189.908
			Lõivud ja tasumaksud	4.473.093	4.005.066
			Tollid	19.010.000	13.399.253
			Aktsiisid	5.671.000	4.758.284
			Kokku	35.733.093	29.352.511
			Sellest maha arvata Maksudevalitsuse kulud.		
			a) Varade soetamine:		
			Keskasutis § 12-a	50	34
			§ 14-a	3.700	3.144
			Asutised kohtadel § 12-a	2.200	936
			§ 14-a	400	274
				6.350	4.388
			b) Muud kulud	1.035.014	955.682
			Kokku	1.041.364	960.070
			Jääb maksusid	34.691.729	28.392.441
			IV. Riigiettevõtted.		
			Riigiraudteed:		
			Tulud ptk. XV-dast	14.700.000	10.339.067
			„ „ XX-dast	—	9.806
			Kokku	14.700.000	10.348.873
			Sellest maha arvata:		
			a) Varade soetamine § 12-a	12.527	9.497
			Erakorralised kulud	1.238.529	630.206
				1.251.056	639.703
			b) Muud kulud	12.697.453	10.270.038
			Kokku	13.948.509	10.909.741
			Jääb riigiraudteede tulusid	751.491	—560.868
			Post, telegraaf, telefon:		
			Tulud ptk. XVII-dast	5.500.000	4.590.312
			„ „ XIV-dast	—	12.468
			„ „ XIX-dast	—	1.595
			„ „ XX-dast	—	36.527
				5.500.000	4.640.902
			Sellest maha arvata:		
			a) Varade soetamine:		
			11-a	4.000	3.811
			12-a	20.000	16.691
			14-a	34.000	22.906
			72-a	49.370	38.299
			72-c	307.770	170.302
			Erakorralised	107.400	105.400
				522.540	357.409
			b) Muud kulud	3.803.227	3.398.476
			Kokku	4.325.767	3.755.885
			Jääb posti, telegraafi, telefoni tulusid	1.174.233	885.017

	Elarve järgi määratud Kr.	Elarve järgi saadud Kr.		Elarve järgi määratud Kr.	Elarve järgi saadud Kr.
Piiritusemonopol:					
Tulud ptk. XII-dast	12.300.000	10.250.159	Ptk. XIV § 5	94.950	92.825
Sellest maha arvata:			„ XIV § 6	88.300	59.418
a) Varade soetamine:			„ XIX § 1	3.063	4.889
§ 12-a	3.230	761	„ XIX § 2	70.070	23.486
§ 14-a	973	348	„ XIX § 4	3.300	6.909
§ 26-d	58.006	56.493	„ XIX § 5	60.100	34.091
	62.209	57.602	Sellest ptk. XVII alla kantud	585.458	455.119
b) Muud kulud	2.561.994	1.819.479		—	14.063
Kokku	2.624.203	1.877.081	Jääb	585.458	441.056
Jääb piiritusemonopoli tulusid	9.675.797	8.373.078			
V. Riigivarandused.			VI. Mitmesugused tulud.		
Tulud väärtpaberitelt, fondidelt ja laenudelt	1.830.056	1.554.418	Mitmesugused tulud	1.395.695	1.571.363
Tulud metsadest	*) 3.715.000	*) 3.223.421	Sellest maha arvata 9.806 kr., mis kantud riigiraudteede tuludesse ja 36.527 kr., mis kantud posti-telegraafi-telefoni tuludesse .	—	46.333
Riigivaranduste müügist	146.810	75.499	Jääb mitmesuguste tuludena	1.395.695	1.525.030
Muudest riigivaradest	585.458	441.056			
	6.277.324	5.294.394	VII. Erakorralised tulud.		
Summa muudest riigivaradest koosneb:			Erakorralised tulud	4.717.883	3.283.433
Ptk. XIV § 1	75.561	62.129	Sellest maha arvata tulud, mis kantud:		
„ XIV § 2	180.114	146.568	Teraviljakaitse korraldamise tuludesse . .	4.000.000	2.038.448
„ XIV § 4	10.000	24.804	Kuluna ja tuluna arvesse võetud	514.150	514.150
			Jääb erakorraliste tuludena	203.733	780.835

*) Riigimetsade valitsemise kulud on E. V. eelarve täitmise aruandes ühiselt näidatud riigimaade valitsemise kuludega ja seepärast puudub võimalus riigimetsade nettotulu näitamiseks.

21/10/14

nr 934 B
Riigikontrolli